



สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน) 2566

นวัตกรรมการบริหารรัฐกิจและท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ (นกรท-มรบ.)

ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน) 2566

ISSN : 2985-0851

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์



ชื่อ วารสารนวัตกรรมการบริหารรัฐกิจและท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

Journal of Public Administration and local Innovation Buriram Rajabhat University
(JPALI-BRU)

เจ้าของ สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ที่ปรึกษากองบรรณาธิการ

รองศาสตราจารย์มาลีนี จุฑาปะมา

รองศาสตราจารย์ ดร.อัครพนธ์ เนื้อไม้หอม

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.คำภีรภาพ อินทะนุ

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

กองบรรณาธิการ

1. กองบรรณาธิการ

1.1 รองศาสตราจารย์ ดร.โอฬาร ถิ่นบางเตียว

มหาวิทยาลัยบูรพา

1.2 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อลงกต แผ่นสนิท

มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

1.3 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมปอง สุวรรณภูมิ

มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ



นวัตกรรมการบริหารรัฐกิจและท้องถิ่น
มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี (นครท-มรป.)
 ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน) 2566
 ISSN : 2985-0851
 สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

- | | |
|---|--|
| 1.4 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สัญญาสรณ์ สวัสดิ์ไธสง | มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร |
| 1.5 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีระ กุลสวัสดิ์ | มหาวิทยาลัยบูรพา |
| 1.6 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุญมี โททำ | มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี |
| 1.7 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ไพศาล พากเพียร | มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี |
| 1.8 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรพล ชาแสน | มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี |
| 1.9 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จุฑามาศ ชุมผา | มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี |
| 1.10 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศรีเสด็จ กองแกน | มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ |
| 1.11 ดร.พิกุล มีมานะ | มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย |
| 1.12 ร.ต.ต.ดร.สนุก สิงห์มาตร | มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย |
| 1.13 ดร.จักรี ศรีจารุเมธีญาณ | มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย |
| 1.14 ดร.ลาวัลย์ นาคคิลก | ผู้อำนวยการสำนักผู้อำนวยการประจำ
ศาลจังหวัดร้อยเอ็ด |

นวัตกรรมการบริหารรัฐกิจและท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ (นกรท-มรบ.)

ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน) 2566

ISSN : 2985-0851

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์



1.15 รองศาสตราจารย์ ดร.สายใจ ทันการ

คณะวิทยาการจัดการ

1.16 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธัญญรัตน์ พุทธิพงษ์ชัยชาญ คณะมนุษยศาสตร์และ

สังคมศาสตร์

1.17 อาจารย์ ดร.ชิตี ศรีใหญ่

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

1.18 อาจารย์ ดร.รชต อุบลเลิศ

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

1.19 อาจารย์ ดร.ชนพัฒน์ จงมีสุข

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

1.20 อาจารย์สากร พรหมสถิตย์

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

บรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สถาพร วิชัยรัมย์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์



นวัตกรรมการบริหารรัฐกิจและท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ (นกรท-มรบ.)

ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน) 2566

ISSN : 2985-0851

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

รองบรรณาธิการ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภัทรพล ทศมาศ

อาจารย์ ดร.สุธิศักดิ์ ฝอศสูงเนิน

อาจารย์ ดร.วิญญู ปัญญาขันธ์

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ตรวจสอบภาษาอังกฤษ

Asst. Prof. Suphakit Phoowong

เตรียมต้นฉบับและจัดทำรูปเล่ม

อาจารย์ ดร.ธิดิ ศรีใหญ่

อาจารย์สากล พรหมสถิตย์

นางสาวแอน เชื้อประเสริฐ

ประชาสัมพันธ์

นางสาวแอน เชื้อประเสริฐ

กำหนดการตีพิมพ์เผยแพร่ ปีละ 2 ฉบับ

ฉบับที่ 1 มกราคม - มิถุนายน

ฉบับที่ 2 กรกฎาคม - ธันวาคม

นวัตกรรมการบริหารรัฐกิจและท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ (นกรท-มรบ.)

ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน) 2566

ISSN : 2985-0851

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์



นโยบายและขอบเขตการตีพิมพ์เผยแพร่ (Scope and Publication Policies)

วารสารนวัตกรรมการบริหารรัฐกิจและท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เป็นวารสารภายใต้คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์มีนโยบายส่งเสริมและสนับสนุนให้คณาจารย์ นักวิชาการ นิสิต นักศึกษา และผู้สนใจทั่วไปได้เผยแพร่ผลงานทางวิชาการและผลงานวิจัยทางด้านรัฐศาสตร์ รัฐประศาสนศาสตร์ การบริหาร การจัดการ การบริหารท้องถิ่น และสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ตลอดจนบทวิเคราะห์ สังเคราะห์และเสนอทางออกในการแก้ปัญหาให้แก่สังคม โดยมีรูปแบบการตีพิมพ์ในรูปแบบอิเล็กทรอนิกส์ ตั้งแต่ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 พ.ศ. 2566 โดยมีกำหนดเผยแพร่วารสารฉบับปกติ (Regular Issues) ปีละ 2 ฉบับ คือ ฉบับที่ 1 (มกราคม – มิถุนายน) และฉบับที่ 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม) สำหรับวารสารฉบับพิเศษ (Special Issues) นั้น ทางวารสารตีพิมพ์บทความโดยใช้วารสารฉบับปกติตามกำหนดออก แต่มีความพิเศษเนื่องจากการตีพิมพ์ในโอกาสสำคัญต่าง ๆ ซึ่งเป็นการตีพิมพ์เฉพาะเรื่อง (Themes or Specific Topics) ตามที่มหาวิทยาลัยหรือคณะกำหนด ทั้งนี้ ทางวารสารจะมีการกำหนดเผยแพร่วารสารฉบับเพิ่มเติม (Supplemental Issues) ที่ตีพิมพ์บทความในฉบับที่นอกเหนือจากฉบับปกติตามกำหนดออก เป็นการตีพิมพ์เผยแพร่บทความทางวิชาการตามนโยบายของมหาวิทยาลัยหรือคณะในโอกาสต่าง ๆ ตามความเหมาะสม ปีละ 1 ฉบับ

บทความทุกเรื่องในวารสารเล่มนี้ได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาที่เกี่ยวข้องจำนวนสามท่าน โดยผู้ทรงคุณวุฒิที่พิจารณาบทความไม่ทราบชื่อผู้ตีพิมพ์บทความนั้น (Double-blind peer review) ทั้งนี้เพื่อให้บทความมีคุณภาพและได้รับมาตรฐานทางวิชาการ ทั้งนี้บทความที่ส่งมาตีพิมพ์ในวารสารนี้จะต้องไม่เคยตีพิมพ์หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตีพิมพ์ในวารสารอื่น ผู้ตีพิมพ์บทความต้องปฏิบัติตามระเบียบการเขียนบทความวิชาการ บทความวิจัย และหลักเกณฑ์การอ้างอิงเอกสารเพื่อตีพิมพ์ในวารสารนวัตกรรมการบริหารรัฐกิจและท้องถิ่นอย่างเคร่งครัด

บทบรรณาธิการ

ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน) 2566

ISSN : 2985-0851

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

วารสารวิชาการ “วารสารนวัตกรรมการบริหารรัฐกิจและท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์” ของสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ฉบับนี้เป็นฉบับปฐมฤกษ์ (มกราคม-มิถุนายน) จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ แนวคิด ผลงานวิชาการและผลงานวิจัยด้านการบริหาร การจัดการ การบริหารท้องถิ่น และสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ รวมทั้งเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหาร การจัดการ การบริหารท้องถิ่น และสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ระหว่างนักวิชาการ นักวิจัย ตลอดจนผู้ที่สนใจทั่วไป โดยมีระยะเวลาการตีพิมพ์เผยแพร่ปีละ 2 ฉบับ และวารสารนี้มีเป้าหมายที่พัฒนาเข้าสู่มาตรฐานของคุณภาพผลงานวิชาการ ทั้งนี้เพื่อเข้าสู่ฐานข้อมูลของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai-Journal Citation Index Centre : TCI) ต่อไป

บทความในฉบับนี้ประกอบด้วย บทความวิชาการ 2 เรื่อง ได้แก่ เรื่องแรก การบริหารรัฐกิจเปรียบเทียบ : แนวคิด ทฤษฎีและวิธีการศึกษาปรากฏการณ์ทางการบริหาร เขียนโดย ผศ.ดร.บุญมี โททำ และคณะ และเรื่องที่สอง การพัฒนาศักยภาพบุคลากรสู่การบริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมสมัย เขียนโดย ธนพัฒน์ จงมีสุขและคณะ บทความวิจัย 3 เรื่อง ได้แก่ เรื่องแรก พฤติกรรมการใช้สมาร์ทโฟน การเสพติดสมาร์ทโฟนและปัญหาด้านสุขภาพจากการใช้สมาร์ทโฟนของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ เขียนโดย สุมิศตรา โพธิ์ทา เรื่องที่สอง รูปแบบการจัดการขยะโดยชุมชนศึกษานิคมชุมชนบุลำดวนใต้ ตำบลโนเมือง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ เขียนโดย ธรานนท์ ทองนาม และคณะ และเรื่องที่สาม ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านโคกเมือง เขียนโดย บุรีมนาด อ่อนฉนวน และคณะ ทั้งนี้กองบรรณาธิการได้คัดเลือกบทความที่ผ่านการพิจารณาตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาต่าง ๆ พร้อมทั้งพิจารณาค่าของทางวิชาการเพื่อเป็นไปตามมาตรฐานของวารสารวิชาการ

บทบรรณาธิการ

ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน) 2566

ISSN : 2985-0851

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

กองบรรณาธิการขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้ความอนุเคราะห์ในการอ่าน ให้คำแนะนำต่อบทความแต่ละฉบับ ขอขอบคุณผู้เขียนบทความทุกท่านที่ตีพิมพ์ในวารสารฉบับนี้ เพื่อร่วมมือกันรังสรรค์วารสารเป็นอย่างดียิ่งขอเชิญชวนนักศึกษา นักวิชาการ นักวิจัย ตลอดจนผู้ที่สนใจทั่วไปส่งบทความเพื่อตีพิมพ์ในฉบับต่อ ๆ ไป โดยสามารถเตรียมต้นฉบับตามรูปแบบการตีพิมพ์ของวารสารนวัตกรรมการบริหารรัฐกิจและท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าวารสารฉบับนี้จะเป็นแหล่งทางวิชาการที่จะกระตุ้นแนวคิดและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน วารสารยินดีรับข้อเสนอแนะและคำติชมเพื่อปรับปรุงวารสารให้มีคุณภาพยิ่งขึ้นต่อไป

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สถาพร วิชัยรัมย์

บรรณาธิการ

สารบัญ

ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน) 2566

ISSN : 2985-0851

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

หน้า

การบริหารรัฐกิจเปรียบเทียบ : แนวคิด ทฤษฎีและวิธีการศึกษาปรากฏการณ์

ทางการบริหาร

1

Comparative public administration: concepts, theories and methods for studying administrative phenomena.

บุญมี โตท่า / เกียรติศักดิ์ โชควรรกุล / ธาณี ถังทอง / บัวสอน ทองสลับ

Boonmee totum / Kreangsak Chokwarakul / Thane tunktong / Buasorn Tongsalab

การพัฒนาศักยภาพบุคลากรสู่การบริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมสมัย

14

Development of Personnel Potential for Contemporary Local Administration

ชนพัฒน์ จงมีสุข / รชต อุบลเลิศ / สากล พรหมสถิต / วิญญู ปัญญาขงค์ / ภัทรพล ทศมาส /

ธัญญรัตน์ พุฒพิพงษ์ชัยชาญ

Thanapat Jongmeesuk/ Rachata Ubollert / Sakon Phromsathit / Wisanu Panyayong /

Pattarapon Tossamas and Thanyarat phutthipongchaicharn

พฤติกรรมการใช้สมาร์ทโฟน การเสพติดสมาร์ทโฟนและปัญหาด้านสุขภาพจากการใช้

30

สมาร์ทโฟนของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

Behaviors, Addiction, and Health Problems from Use of Smartphone in Bachelor's Degree Students, Sisaket Rajabhat University

สุมิตรรา โพธิ์ทา / สราวุธ สุขสร / สมฤดี กันสร / ณัฐกรณ์ แซวรัมย์ / เปรมฤดี วรรณรงค์ /

กานติมา ตะเคียนเกลี้ยง / อนุพันธ์ สุวรรณพันธ์

Sumittra Photha / Sarawut Suppasorn / Somredee Kansorn / Nattaporn Saewram /

สารบัญ

ปีที่ 1 ฉบับที่ 1 (มกราคม - มิถุนายน) 2566

ISSN : 2985-0851

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

หน้า

Premruedee Warong / Karntima Takeankleang / Anuphan Suwanphan

รูปแบบการจัดการขยะโดยชุมชน ศึกษากรณีชุมชนบุลำควนใต้ ตำบลในเมือง

อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

45

Community-based waste management model Case study of Bulamduan

Tai Community, Nai Mueang Sub-district, Mueang District, Buriram Province

ทรานนท์ ทองนาม / กนกวรรณ เป็นสุข / ธนกฤตา นามวัน / นิโลบล สุขพรม /

วรรัตน์ หอมข / สุชาวดี เดิมทำรัมย์ / อรสา งานประโคน / สากล พรหมสถิตย์

Tranon Thongnam1 / Kanokwan Pensuk / Thanakitta Namwan / Nilobon Sukpram /

Worarat Homkajorn / Suchawadee Doemtamram / Orasa Nganprakhon / Sakon Phromsathit

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านโคกเมือง

57

Factors Affecting Success in Tourism Management by Ban Khok Mueang Community

บุริมนาถ อ่อนฉนวน / กัญญารัตน์ ดวงดารา / เจนจิรา ปุริมาเต / เบญจรัตน์ เรืองประโคน /

ปิยะธิดา จะเชนรัมย์ / วิจิตรา เขียวรัมย์ / อินธิลา สุขเพิ่ม / ธนพัฒน์ จงมีสุข

Burimnat Aonchaluay / Kanyarat Duangdara / Chenchira Purimate / Bencharat Rueangprakhon /

Piyathida Jachenram / Wichitra Yiaoram / Intila Sukpeam / Thanapat Jongmeesukand

การบริหารรัฐกิจเปรียบเทียบ : แนวคิด ทฤษฎีและวิธีการศึกษาปรากฏการณ์ทางการบริหาร

Comparative public administration: concepts, theories and methods for studying administrative phenomena

บุญมี โททำ, Boonmee totum

Boonmee.t@ubru.ac.th

เกรียงศักดิ์ โชควรรกุล, Kreangsak Chokwarakul

ธานี ถังทอง, Thane tunktong

thane.tu@gmail.com

บัวสอน ทองสลับ, Buasorn Tongsalab

Tongsarat_B@gmail.com

สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาเกี่ยวกับแนวคิดทฤษฎีและวิธีการศึกษาการบริหารรัฐกิจเปรียบเทียบ ซึ่งเป็นวิธีการแสวงหาองค์ความรู้ในการบริหารรัฐกิจนั้นคือการศึกษการบริหารรัฐกิจบนพื้นฐานของการเปรียบเทียบโดยเป็นวิธีการหนึ่งของการศึกษาระบบบริหารรัฐกิจที่ช่วยทำให้การศึกษาเรื่องราวต่าง ๆ เกี่ยวกับการบริหารได้ความรู้ที่ละเอียดลึกซึ้งรัดกุม และมีขอบเขตแน่นอน โดยศึกษาเปรียบเทียบปรากฏการณ์หรือกรณีต่าง ๆ ทางการบริหารซึ่งอาจจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับโครงสร้าง วิธีการ พฤติกรรมของบุคคลและองค์การ รวมถึงสภาพแวดล้อมที่มีอิทธิพลต่อการบริหาร รัฐกิจด้วย ซึ่งการเปรียบเทียบนั้นอาจจะเปรียบเทียบกันระหว่างประเทศหนึ่งกับอีกประเทศหนึ่งหรือระหว่างหลาย ๆ ประเทศ โดยใช้แนวคิดทฤษฎีและวิธีการศึกษา ที่หลากหลายแนวทาง

คำสำคัญ: วิธีการศึกษา, การบริหารรัฐกิจเปรียบเทียบ

Abstract

This article is aimed at the concept Theories and comparative study methods of public administration, which are methods for acquiring knowledge in public administration. That is, the study of public administration on a comparative basis is one of the methods of studying public administration that helps to make the study of matters related to administration gain deep, concise, and precise knowledge. by comparative study of various phenomena or cases in administration, which may be related to the structure, method, behavior of individuals and organizations; Including the environment that influences public administration. Comparisons may be made between one country and another or between countries using a variety of theoretical concepts and study methods.

Keywords: Methods of Study, Comparative Public Administration

บทนำ

นักวิชาการด้านการบริหารรัฐกิจเปรียบเทียบได้แบ่งกลุ่มระเบียบวิธีการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่ใช้สำหรับการบริหารรัฐกิจเปรียบเทียบแตกต่างกันออกไป ริกส์ (Fred W. Riggs, 1970) ได้ชี้ให้เห็นแนวโน้มของการบริหารกิจในระยะห้าสิบปี ข้างหน้าว่าจะมีการเปลี่ยนแปลงจาก 1. การศึกษาในเชิงปทัสฐานไปสู่การศึกษาในเชิงประจักษ์ 2. การศึกษาที่เน้นกรณีเฉพาะ เรื่อง (ideographic) ไปสู่การศึกษาที่เป็นการหากฎเกณฑ์ทั่วไป (generalizations) 3. การศึกษาที่ไม่เน้นสิ่งแวดล้อม (nonecological) ไปสู่การศึกษาที่เน้นสิ่งแวดล้อม (ecological) ริกส์อธิบายว่าในข้อแรกเป็นเรื่องที่เห็นได้ชัดเจนแม้ในปี ค.ศ. 1962 ซึ่งหมายความว่าข้อเขียนต่าง ๆ ได้เริ่มเปลี่ยนจากการเน้นในเรื่องปทัสฐานไปสู่การเน้นในเชิงประจักษ์ ส่วนอีกสองข้อ หลังเน้นเรื่องที่เพิ่งจะเริ่มปรากฏเป็นแนวโน้มให้เห็น แต่หากพิจารณาเวลาที่ผ่านมาจนถึงปัจจุบัน จะเห็นได้ว่าข้อสังเกตของริกส์ เป็นเรื่องที่ถูกต้องและตรงกับความเป็นจริง อย่างไรก็ดี แนวโน้มทั้ง 3 ประการที่ริกส์ได้กล่าวถึงก็คือระเบียบวิธีการศึกษาของ การบริหารรัฐกิจเปรียบเทียบนั่นเอง และได้มีการเปลี่ยนแปลงมาโดยตลอด เช่นเดียวกับโรเบิร์ตเพรสทัส (Robert Presthus, 1962: 25-35) ได้แบ่งวิธีการศึกษาโดยแบ่งหลักทฤษฎีออกเป็นสองแบบคือ พวกที่สนใจทฤษฎีที่กว้างเปรียบเทียบระหว่าง วัฒนธรรม ทฤษฎีขนาดใหญ่ และพวกที่มองอะไรพอสมควรและจำกัด ซึ่งเขาเรียกว่า “ทฤษฎีระดับกลาง” (middle-range theories) และรามเมช เอ อโรรา (Ramesh K. Arora, 1979: 9) มอง การบริหารรัฐกิจเปรียบเทียบโดยแบ่งเป็นแนวทางในการศึกษา (conceptual approaches) ซึ่งเขาได้แบ่งเป็น 1. แนว การศึกษาที่เน้นองค์การขนาดใหญ่ที่มีระเบียบแบบแผน (the bureaucratictration) 2. แนวการศึกษาที่เน้นระบบทั่วไป (the general systems approach) 3. แนว การศึกษาการบริหารการพัฒนา (the concept of development administration) เฟอรัลเฮดี้ (Ferrel Heady, 1962: 11) ได้แบ่งข้อเขียนของ การบริหารรัฐกิจเปรียบเทียบ ออกเป็น 4 กลุ่มด้วยกัน ซึ่งได้แก่ 1. ข้อเขียน ประเภทที่คัดแปลงข้อเขียน

สมัยดั้งเดิม (modified traditional) 2. ข้อเขียนประเภทเกี่ยวกับการพัฒนา (developmental oriented) 3. ข้อเขียนประเภทระบบทั่วไป (general system model building) 4. การสร้างทฤษฎีระดับกลาง (middle range theory formulation) คีท เอ็ม เฮนเดอร์สัน (Keith M. Henderson, 1969: 75) ซึ่งได้แบ่งแนวการศึกษาออกเป็น 1. ระบบ ขององค์การขนาดใหญ่ที่มีแบบแผน (the bureaucratic system) 2. ระบบป้อนเข้า ป้อนออก (the input - output system) 3. แนวการศึกษาที่ไม่ได้คลุมไว้ในข้อ 1 และ 2 (component approach) และจง เอส จุน (Jong S. Jun, 1976: 642-646) ได้ชี้ให้เห็นว่ากรอบทฤษฎีที่การบริหารรัฐกิจเปรียบเทียบใช้กันก็คือ 1. ทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่ 2. ทฤษฎีตัวแบบ สังคมปริซึม และ 3. ตัวแบบเกี่ยวกับองค์การขนาดใหญ่ที่มีระเบียบแบบแผน

จากการสำรวจข้อเขียนของนักวิชาการ ที่เขียนเกี่ยวกับการแบ่งกลุ่มของทฤษฎีก็เพื่อจะใช้ เปรียบเทียบให้เห็นว่า มีทฤษฎีใดที่นักวิชาการเห็นร่วมกันว่าเป็นทฤษฎีการบริหารรัฐกิจเปรียบเทียบ จากการเปรียบเทียบจะพบว่าทฤษฎีที่นักวิชาการพูดถึงตรงกันมากที่สุดก็คือ 1) ทฤษฎีองค์การขนาดใหญ่ที่มีระเบียบแบบแผน 2) ทฤษฎีเกี่ยวกับระบบทั่วไป 3) ทฤษฎีองค์การและความเปลี่ยนแปลงขององค์การ ซึ่งผู้เขียนจะได้อธิบายรายละเอียดต่อไปนี้

1) ทฤษฎีองค์การขนาดใหญ่ที่มีระเบียบแบบแผนหรือทฤษฎีระบบราชการ

องค์การขนาดใหญ่ที่มีระเบียบแบบแผนมาจากแนวคิดที่เรียกว่า “bureaucracy” ของ แมกซ์ เวเบอร์ (Max Weber, 1966) ซึ่งเป็นการจำลองแนวคิดระบบบริหารในอุดมคติในรูปของการบริหารที่ให้ความสำคัญเกี่ยวกับกฎหมาย และความมีเหตุมีผล (legal rational) ซึ่งมีรายละเอียด หรือหลักเกณฑ์ภายในองค์การ คือการมีอำนาจหน้าที่และชั้นการบังคับบัญชาชัดเจน ลมมา มีโครงสร้างของงานที่จัดโดยใช้หลักเหตุผล มีการบรรจุบุคคลตามความรู้และทักษะ และมี การสรรหาบุคลากรโดยใช้ระบบคุณธรรม โดยเวเบอร์เชื่อว่าองค์กรดังกล่าวจะเป็นรูปแบบขององค์กรที่ปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพและประหยัดได้ เป็นรูปธรรมที่เขาจำลองขึ้น ซึ่ง อาจไม่มีในความเป็นจริง ดังนั้นหากองค์กรใดมีรูปแบบใกล้เคียงกับแนวคิดองค์การขนาดใหญ่ที่มีรูปแบบถือได้ว่าองค์กรนั้นเป็นองค์กรที่ใกล้เคียงกับอุดมคติ

หากวิเคราะห์แนวคิดองค์การขนาดใหญ่ของเวเบอร์ จะเห็นได้ว่าเป็นองค์กรระบบปิดเพราะเวเบอร์สนใจ เรื่องภายในองค์การเสียส่วนใหญ่ ทั้ง ๆ ที่เขาก็ได้ชี้ให้เห็นว่าข้าราชการควรจะมีปฏิสัมพันธ์กับฝ่ายการเมืองด้วย แต่อย่างไรก็ดีแนวคิดในเรื่ององค์การของเขาส่วนใหญ่จะเป็นเรื่องภายในองค์การ และเวเบอร์สนใจแต่เฉพาะเรื่องของ โครงสร้างโดยเขาได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับพฤติกรรมของบุคลากรหรือความสัมพันธ์นอกกรอบแบบ และการไม่มีเหตุมีผล ของมนุษย์ จึงทำให้เขามององค์การ ขาดไปในส่วนที่สำคัญ

นอกจากนี้ตัวแบบของเขายังนำมาใช้ประยุกต์ในสังคมที่กำลังพัฒนาได้ยาก เพราะในสังคมดังกล่าวก่อนข้าง จะห่างไกลจากแนวคิดของเขา แต่หากนำไปวิเคราะห์ในสังคมที่พัฒนาแล้ว เช่น ในสหรัฐอเมริกาที่มีข้อวิพากษ์วิจารณ์ว่าทฤษฎี นี้ไม่เหมาะกับสังคมยุคหลังการพัฒนาอุตสาหกรรม ดังนั้นทฤษฎีของเขาจึงมีประโยชน์ได้ในระดับหนึ่ง คือ การวิเคราะห์ประเทศที่กำลังพัฒนาว่าใกล้เคียงกับองค์กรที่เขาได้กำหนดขึ้นตามแนวคิดหรือไม่ เพราะอันที่จริงแล้วประเทศที่ กำลัง

พัฒนาหากพัฒนาระบบการบริหารรัฐกิจถึงขั้น องค์การขนาดใหญ่ที่มีระเบียบแบบแผนได้ก็น่าจะพอใจแล้ว อย่างไรก็ตามในวงการการบริหารรัฐกิจเปรียบเทียบได้้องค์การขนาดใหญ่ที่มีระเบียบแบบแผนนี้สำหรับการศึกษาเปรียบเทียบเป็นอย่างมาก ซึ่งเสด็จถึงกับกล่าวไว้ว่าองค์การขนาดใหญ่ที่มีระเบียบแบบแผนเป็นจุดเน้นที่สำคัญของการศึกษา การบริหารรัฐกิจ เปรียบเทียบโดยเฉพาะอย่างยิ่งในทศวรรษที่ผ่านมา (Ferrel Heady, 1962: 264)

ดิน ปรัชญพฤทธิ (2528: 59-68) ได้รวบรวมหลักทฤษฎีระบบราชการที่มีการจัดไว้หลายรูปแบบ โดยมีลักษณะที่สำคัญแตกต่างกันออกไป เช่น ทฤษฎีระบบราชการของนักรัฐศาสตร์ (M. Crozier, 1964: 3) ในทางรัฐศาสตร์นั้นคำว่าระบบราชการ หมายถึง การบริหารซึ่งมีโครงสร้างแบบสำนักงาน (bureau) หรือหน่วยงาน ในหน่วยงานเหล่านี้จะมีข้าราชการ ที่ได้รับการแต่งตั้ง (มิใช่เลือกตั้ง) เป็นผู้ปฏิบัติงานและในการปฏิบัติงานนั้น จะมีสายการบังคับบัญชาที่อาศัยอำนาจบังคับบัญชา โดยตรงตามบทกฎหมาย และอำนาจบังคับบัญชาโดยตัวบทกฎหมาย นี้มีไว้เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง อย่างไรก็ตามการปกครองการบริหารโดยระบบราชการตามนัยนี้จะเป็นการปกครองการบริหาร ที่ยอมให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมน้อยมาก ทั้งนี้ก็เพราะ มีช่องว่างระหว่างผู้ปกครองและผู้อยู่ใต้การปกครอง ผู้ปกครองจะเป็นผู้ออกคำสั่ง ส่วนผู้ที่อยู่ภายใต้การปกครอง มีหน้าที่ที่สำคัญ คือ จะต้องปฏิบัติตามคำสั่งของผู้ปกครอง เท่านั้น การปกครองการบริหาร โดยระบบราชการนี้จึงเป็น การปกครองการบริหารซึ่งอยู่ภายใต้วัฒนธรรมทางการเมือง ที่ประชาชนต้อง ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของผู้ปกครองแต่เพียง ฝ่ายเดียว (subject political culture) (G.A.Almond and S. Verba, 1963:16-18)

ทฤษฎีระบบราชการในแง่บวก หรือทฤษฎีระบบราชการของเวเบอร์ (Weberian bureaucracy theory) หรือ ระบบราชการแบบคลาสสิก (F. Heady, 1966: 41) ทฤษฎีระบบราชการของเวเบอร์เป็นทฤษฎีทางด้านสังคม วิทยาและประวัติศาสตร์ ซึ่งมองว่าระบบราชการเป็นระบบที่กลุ่มคนพยายามจะกระทำกิจกรรมต่าง ๆ ร่วมกันและอย่างสม่ำเสมอ โดยการนำเอาหน่วยการผลิตสินค้าและบริการมารวมไว้เป็นกลุ่มก้อนและ อาศัยระเบียบกฎเกณฑ์ที่เป็นลายลักษณ์อักษร และการไม่คำนึงถึงเรื่องส่วนตัว

ลักษณะของระบบราชการในความหมายของเวเบอร์นั้น อาจจะแบ่งออกได้เป็นลักษณะทาง ทั้งด้าน โครงสร้าง และด้านลักษณะทางด้านพฤติกรรม ดังนี้

ก. ลักษณะโครงสร้าง ได้แก่

- (1) การมีสายการบังคับบัญชาที่ลดหลั่นกันลงมาเป็นลำดับจากสูงลงมาต่ำ (hierarchy)
- (2) การมีการแบ่งงานกันตามความชำนาญพิเศษ (division of labor)
- (3) การมีระบบของกฎเกณฑ์ไว้อย่างแน่นอน (system of rules)

ข. ลักษณะทางด้านพฤติกรรม ได้แก่

- (1) การไม่คำนึงถึงตัวบุคคล (impersonality)
- (2) การใช้เหตุผล (rationality)

(3) การมุ่งปฏิบัติตามกฎเกณฑ์ (rule orientation)

ระบบราชการตามแนวคิดของเวเบอร์เป็นระบบที่มีประสิทธิภาพที่สุดเมื่อเทียบกับระบบที่มีใช้ราชการ (เช่น ระบบ เจ้าขุนมูลนาย หรือระบบที่คำนึงถึง “บารมี” และพรสวรรค์ส่วนบุคคล) ทั้งนี้เพราะว่า

(1) ระบบราชการเป็นระบบที่มีความเหนือกว่าระบบอื่น ๆ ทางด้านเทคนิคจึงสามารถจัดหาสินค้าและบริการให้แก่ ประชาชนได้มากกว่า

(2) ระบบราชการมีความเที่ยงตรง รวดเร็ว ไม่คลุมเครือ มีความรู้ในเรื่องการจัดเก็บเอกสารมีความต่อเนื่องมีดุลพินิจ ที่จะตัดสินใจความขัดแย้งได้อย่างเที่ยงธรรม มีเอกภาพในตัวเอง มีการปฏิบัติตามคำสั่งอย่างเคร่งครัด และสามารถลดความกระทบกระทั่งระหว่างบุคคลตลอดจนลดค่าใช้จ่ายทางด้านวัตถุและบุคคลลง

อย่างไรก็ตาม เวเบอร์ ได้กล่าวเตือนไว้ว่าระบบราชการนั้นเป็นสิ่งที่ดีในตัวเอง แต่ถ้าจะให้ระบบปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพแล้ว ผู้ที่มีหน้าที่ควบคุมระบบนี้ (เช่น นักการเมือง หรือพระมหากษัตริย์ในสมัยโบราณ) จะต้องถือว่าระบบราชการเป็นเพียงเครื่องมืออันหนึ่งซึ่งจะต้องคอยควบคุมให้ได้ หากผู้ควบคุมใช้หรือควบคุมระบบนี้ไม่ดีแล้ว แทนที่ระบบราชการจะปฏิบัติงานตามคำสั่งของผู้ควบคุมเพื่อสนองตอบความต้องการของประชาชน ระบบราชการจะสนองตอบความต้องการของตนเอง ในกรณีเช่นนี้ผู้ที่มีหน้าที่ควบคุมดูแลระบบราชการก็จะมีลักษณะเป็นเพียงผู้ควบคุม “จอมปลอม” (dilettante) เท่านั้น กล่าวคือ จะถูกระบบราชการบ่อนทำลายอยู่ตลอดเวลา ซึ่งแทนที่ผู้ควบคุมจะเป็นนายของระบบนี้กลับเป็น เพียงบ่าวเท่านั้นเอง

ทฤษฎีระบบราชการในทางรัฐประศาสนศาสตร์เปรียบเทียบกับของเฮดดี (Headyan bureaucracy Theory) (F. Heady, 1979) ซึ่งเป็นการศึกษาเปรียบเทียบระบบราชการรัฐประศาสนศาสตร์เปรียบเทียบกับที่จะต้องยอมรับข้อเท็จจริงประการหนึ่งว่า รัฐประศาสนศาสตร์เปรียบเทียบเป็นเพียงส่วนหนึ่งของระบบการเมืองเปรียบเทียบ นั้นย่อมหมายความว่า ปรัชญาการปกครองหรือพฤติกรรมในรัฐประศาสนศาสตร์เปรียบเทียบเป็นเพียงส่วนหนึ่งของปรัชญาการปกครองหรือพฤติกรรมทางการเมือง ดังนั้น หากนักรัฐประศาสนศาสตร์เปรียบเทียบประสงค์จะใช้ระบบราชการและข้าราชการเป็นหน่วยวิเคราะห์ นักรัฐประศาสนศาสตร์-เปรียบเทียบอาจจะตั้งประเด็นการศึกษาเปรียบเทียบโดยเน้นเรื่องต่างๆ เช่น ลักษณะและพฤติกรรมของผู้บริหาร ลักษณะโครงสร้างของหน่วยงานและสภาวะแวดล้อมของการบริหาร เฉพาะอย่างยิ่งนักรัฐประศาสนศาสตร์เปรียบเทียบอาจจะตั้งคำถามเกี่ยวกับ ระบบราชการต่าง ๆ ได้หลายแง่มุมด้วยกัน เป็นต้นว่า (1) ลักษณะของการปฏิบัติงานภายใน เช่น องค์ประกอบการจัดสายการบังคับบัญชารูปแบบของความชำนาญเฉพาะอย่าง และแนวโน้มทางด้าน พฤติกรรมมีอะไรบ้าง (2) ระบบราชการ เข้าไปเกี่ยวข้องกับการกำหนดนโยบายและการปฏิบัติตาม นโยบายมากน้อยเพียงใดและกว้างขวางเพียงใด และ (3) เราจะต้อง ควบคุมระบบราชการโดยใช้วิธี อะไร และควบคุมระบบราชการอย่างไรจึงจะได้ผล นอกจากนี้เฮดดียังได้กล่าวถึงลักษณะ ที่คล้ายคลึงกันของระบบการเมืองการบริหารที่พัฒนาแล้วและที่กำลังพัฒนาตลอดจนพยายาม

แยกประเภท ของการระบบ การปกครองการบริหารเพื่อนำมาศึกษาในเชิงประจักษ์ด้วย ในมุมมองของเขาคือนั้น ระบบ การปกครองการบริหารที่พัฒนาแล้ว มีลักษณะดังต่อไปนี้ คือ

(1) มีโครงสร้างที่แบ่งงานกันทำซึ่งแต่ละหน่วยงานมีการกิจที่แน่นอน นอกจากนี้ การกำหนดบทบาทของผู้ที่ปฏิบัติงานอยู่ในโครงสร้างนั้นจะต้องคำนึงถึงหลักความรู้ความสามารถเฉพาะอย่าง การรับคนเข้ามาทำงานและการปูนบำเหน็จรางวัล

(2) วิธีการตัดสินใจและการกำหนดนโยบายจะมีลักษณะการใช้เหตุผล และสอดคล้องกับปรากฏการณ์ในทางโลก (มิใช่เชื่อโชคลางหรืออิทธิพลของสิ่งเร้นลับ)

(3) กิจกรรมที่ระบบการปกครองการบริหารกระทำลงไปจะมีขอบเขตอย่างกว้างขวาง และแทรกซึมเข้าไปใน ทุกส่วน หรือทุกจุดของสังคม

(4) อำนาจทางการเมืองการบริหารจะมีความชอบธรรม (legitimacy) สูง และได้รับความยินยอมจากประชาชน

(5) ประชาชนมีความสนใจและเข้าร่วมในกิจกรรมของระบบการเมืองการบริหารอย่างกว้างขวาง

(6) ระบบราชการมีองค์กรขนาดใหญ่ มีความสลับซับซ้อน และมีความไวในการสนองตอบนโยบายของผู้ตัดสินใจ ทางด้านการเมือง

(7) ระบบราชการจะต้องมีความชำนาญเฉพาะอย่าง

(8) ข้าราชการจะมีคตินิยมวิชาชีพ (professionalism) สูง

(9) เนื่องจากรัฐบาลมีเสถียรภาพมาก จึงพลอยทำให้ระบบราชการมีการพัฒนาตามไปด้วย ผลที่เกิดขึ้นก็คือ บทบาท และหน้าที่ของข้าราชการจะถูกกำหนดไว้อย่างชัดเจน และ

(10) มีกลุ่มผลประโยชน์ที่คอยควบคุมการปฏิบัติงานของข้าราชการอย่างได้ผล

2) ทฤษฎีเกี่ยวกับระบบทั่วไป

การบริหารรัฐเปรียบเทียบกับสามารถอธิบายระบบการบริหารกับสภาพแวดล้อมด้วยการอาศัยทฤษฎีเกี่ยวกับระบบทั่วไปและทฤษฎีโครงสร้างโดยสังเขป ดังนี้

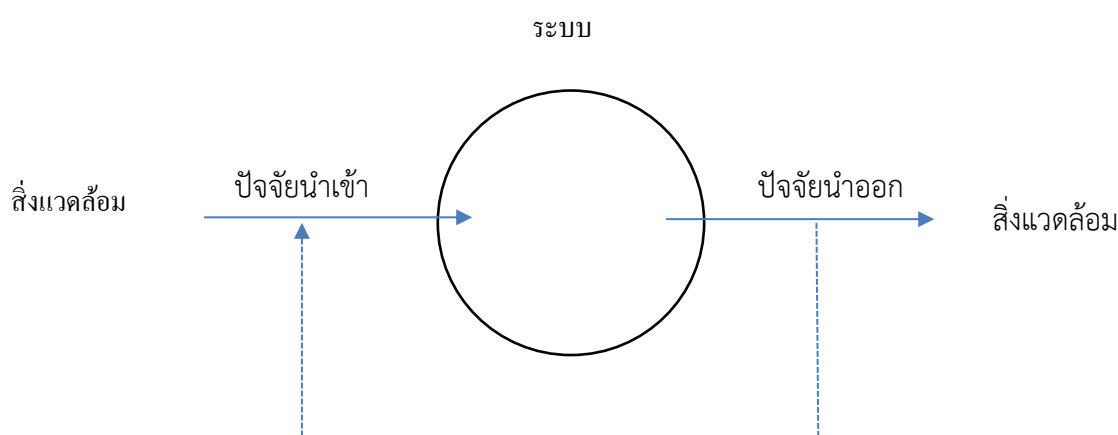
1. ทฤษฎีเกี่ยวกับระบบทั่วไป เน้นแนวคิดที่กล่าวถึงการพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันระหว่างส่วนองค์ประกอบ และความสัมพันธ์ดังกล่าวจะมีปฏิสัมพันธ์และพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกันกับสิ่งแวดล้อม ดังนั้นทฤษฎีเกี่ยวกับระบบจึงมีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการ (Talcott Parsons, 1951 : 458)

1.1 ส่วนต่าง ๆ ของระบบ

1.2 การปฏิสัมพันธ์ระหว่างส่วนต่าง ๆ

1.3 การปฏิสัมพันธ์ระหว่างระบบกับสิ่งแวดล้อม

นอกจากนี้แล้วตัวระบบยังมีระบบย่อยอื่น ๆ เรียกว่า “sub-system” การศึกษาตามแนวของทฤษฎีระบบทั่วไปจะเริ่มด้วยการมีปัจจัยนำเข้า (inputs) ซึ่งมาจากสิ่งแวดล้อม (environment) เข้ามาสู่ระบบด้วยการใช้หน้าที่หรือที่เรียกว่า ปัจจัยเปลี่ยนแปลง (throughputs) เปลี่ยนปัจจัยนำเข้าให้เป็นปัจจัยนำออก (outputs) ซึ่งจะผ่านออกจากระบบไปสู่สิ่งแวดล้อม ซึ่งเมื่อผ่านเข้าสู่สิ่งแวดล้อมก็จะส่งผลกลับ (feedback) กลับมาสู่ปัจจัยนำเข้าอีก การดำรงอยู่ของระบบเพื่อการหาความสมดุลภายใน ระบบ และระบบกับสิ่งแวดล้อมจึงเปรียบได้เหมือนกับสิ่งที่มีชีวิต เพราะทฤษฎีนี้มีมนุษย์ได้จำลองแนวคิดมาจาก สิ่งที่มีชีวิต ภาพที่ 2.1



ภาพที่ 2.1 ทฤษฎีระบบ (Talcott Parsons, 1951)

สำหรับในกรณีของการบริหารรัฐกิจเปรียบเทียบกับ ริคส์ (Fred W. Riggs, 1962: 23-116) ได้นำแนวคิดนี้มาศึกษา ระบบสังคมและระบบบริหาร ด้วยการเสนอตัวแบบ “สังคมเกษตร-สังคมอยู่ระหว่างเกษตรกับอุตสาหกรรม สังคม อุตสาหกรรม” (agraria-transitia-industria ทั้งนี้เพื่อการเข้าใจตัวแปรต่าง ๆ ภายในระบบ กับสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ เพื่อให้เป็น กรอบทฤษฎีสำหรับ วิเคราะห์ระบบบริหารรัฐกิจทั่วไป บางครั้ง มีผู้เรียกทฤษฎีประเภทนี้ว่าทฤษฎีขนาดใหญ่ (grand theory) ซึ่งให้บทบาทรวมได้ดี เป็นพิเศษ

2. ทฤษฎีโครงสร้างหน้าที่ อธิบายได้ดังนี้ โครงสร้างของสังคมก็คือ แบบของพฤติกรรมซึ่งอาจมีลักษณะเป็น รูปธรรม คือเป็น เช่น กรม กอง หรือฝ่าย หรืออาจมีลักษณะเป็นนามธรรม เช่น โครงสร้างของอำนาจหน้าที่ นั่นก็คือ โครงสร้างของสังคม มีหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติ (หน้าที่ หมายถึงแบบอย่างของความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างจำนวน มากกว่าสองโครงสร้างขึ้นไป) ข้อที่ควรสนใจเกี่ยวกับทฤษฎีนี้ก็คือ โครงสร้างของสังคมอาจต้องปฏิบัติหน้าที่หลายหน้าที่ หรือจะ กล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ แต่ละหน้าที่อาจปฏิบัติโดยโครงสร้างของสังคมหลายโครงสร้างกล่าวโดยสรุปทฤษฎี โครงสร้างหน้าที่มีสาระที่สำคัญดังนี้

2.1 สนใจการปฏิสัมพันธ์ระหว่างส่วนต่าง ๆ ภายในระบบสังคม

2.2 วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างระบบกับสิ่งแวดล้อม

ในส่วนนี้เกี่ยวกับการบริหารรัฐกิจเปรียบเทียบกับ ริกส์ (Fred W. Riggs, 1962: 3-16) ได้อธิบายตัวแบบ “สังคมแบบปริซึม (prismatic Society) โดยอาศัยทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่ ซึ่งเป็นการศึกษาความแตกต่างของโครงสร้าง ทางสังคม โดยริกส์ ได้แบ่งสังคมออกเป็นสามแบบ คือ “สังคมแบบดั้งเดิม” fused society) ซึ่งไม่มีการแบ่งแยกบทบาท “สังคมแบบเจริญ” (diffracted society) ซึ่งมีการแบ่งโครงสร้างของสังคมอย่างมาก ส่วนสังคมแบบปริซึมเป็นสังคมอยู่ ระหว่างกึ่งกลาง ในสังคมแบบปริซึม โครงสร้างของสังคมจะมีช่องว่างระหว่างแบบที่กำหนดและความเป็นจริง คือ การปฏิบัติมักจะแตกต่างไปจากกฎระเบียบข้อบังคับ ซึ่งริกส์เรียกว่า “formalism”

ดังนั้นในสายตาของชาวต่างประเทศโดยเฉพาะผู้ที่มาจากประเทศที่เจริญแล้วมักจะคาดการณ์สังคมแบบปริซึม เพราะหากจะดูจากโครงสร้างประเทศเหล่านี้จะมีโครงสร้างคล้ายประเทศที่พัฒนาแล้วแต่ความจริงโครงสร้างของประเทศเหล่านี้จะไม่มีความสัมพันธ์กับสิ่งที่เกิดขึ้นจริง เช่น ในสังคมแบบปริซึมมีกฎหมายระบุว่าให้มีการสอบแข่งขันเพื่อเข้ารับราชการ โดยใช้ระบบคุณธรรม แต่ในความเป็นจริงอาจมีการฝากหรือมีการช่วยเหลือคนเข้ารับราชการในรูปแบบอื่น ซึ่งโครงสร้างและ สิ่งที่อยู่ปฏิบัติจะไม่เหมือนกัน ชาวต่างประเทศจึงมักจะคาดคะเนสังคมแบบปริซึมผิดพลาดมากกว่า สังคมที่ล่าหลัง เพราะ ในสังคมที่ล่าหลังจะไม่มีโครงสร้างที่ทันสมัย ซึ่งง่ายแก่การทำนายหรือคาดหมาย กล่าวโดยสรุป ทฤษฎีโครงสร้างและหน้าที่มี ประโยชน์ในการวิเคราะห์การบริหารรัฐกิจใจเชิงเปรียบเทียบได้เป็นอย่างดีสามารถใช้เป็นแนวทางในการทำความเข้าใจ รูปแบบของสังคมต่างๆ ได้

3) ทฤษฎีองค์การและการเปลี่ยนแปลงขององค์การ (Organization Theory and Organizational Change)

ทฤษฎีองค์การมีส่วนช่วยสร้างองค์ความรู้ด้านบริหารรัฐกิจเปรียบเทียบเป็นอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง องค์ความรู้ที่ได้จากทฤษฎีองค์การสมัยใหม่ ซึ่งเน้นการเปลี่ยนแปลงของระบบและองค์การทางการบริหารตลอดจน พฤติกรรมของข้าราชการ การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวได้แก่ การเปลี่ยนแปลงทางด้านกาละ (temporal) และเทศะ (spatial) สถานการณ์ต่างๆ ไป และสถานการณ์ที่อยู่นอกเหนือการควบคุมของมนุษย์ (force majeure) ซึ่งมีอิทธิพลเป็นอย่างมากเหนือปรากฏการณ์และพฤติกรรมทางการบริหาร ด้วยเหตุนี้นักบริหารรัฐกิจเปรียบเทียบในปัจจุบันจึงให้ความสำคัญแก่ทั้ง ปัจจัยภายนอกและภายในขององค์การ ตลอดจนภาวะสิ่งแวดล้อมอื่น ๆ ซึ่งมีลักษณะเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอ (homeostatic) (ดิ้นปรัชญพฤษี, 2528: 72)

การเปลี่ยนแปลงซึ่งมีอิทธิพลเหนือพฤติกรรมทางการบริหารอาจแบ่งออกได้เป็น 3 ประเภท ด้วยกันคือ

(1) **การเปลี่ยนแปลงแบบอัลฟา** ได้แก่ การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในระบบย่อย หรือจากภายในระบบ แต่ตัวระบบใหญ่เองมิได้เปลี่ยนแปลงแต่อย่างใด การเปลี่ยนแปลงดังกล่าวเป็นการเปลี่ยนแปลงแบบผิวเผินซึ่งไม่ทำให้ ระบบดีขึ้นหรือเลวลง (first-order change) เข้าทำนองยิ่งเปลี่ยนก็ยิ่งเหมือนเดิม

(2) **ความเปลี่ยนแปลงแบบเกมมา** ได้แก่ ความเปลี่ยนแปลงแบบถอนรากถอนโคนเพราะนอกจากระบบย่อยจะเปลี่ยนแปลงแล้ว ตัวระบบใหญ่เองก็เปลี่ยนแปลงไปด้วย (second-order change) ความเปลี่ยนแปลงเช่นนี้จะทำให้มีผลกระทบต่อระบบมาก เพราะเป็นความเปลี่ยนแปลงที่แท้จริง

(3) **ความเปลี่ยนแปลงแบบเบตา** ได้แก่ ความเปลี่ยนแปลงที่อยู่ระหว่างความเปลี่ยนแปลงแบบอัลฟาและความเปลี่ยนแปลงแบบเกมมาเพราะแม้ว่าจะเป็นความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น ในระบบย่อยและตัวระบบใหญ่เองจะยังคงที่อยู่ก็ตาม แต่ผู้ที่ถูกกระทบกระเทือนจากความเปลี่ยนแปลงนั้นก็สามารถเปลี่ยนปฏิกิริยาได้ตอบสนองสิ่งเปลี่ยนแปลงนั้นเพื่อให้ตนเอง อยู่ในสภาพดีขึ้น

ความเปลี่ยนแปลงที่แท้จริงก็คือ ความเปลี่ยนแปลงแบบเกมมาเพราะเป็นความเปลี่ยนแปลงที่นำไปสู่ความคิดแบบสร้างสรรค์ และมีการทดลองใช้สิ่งใหม่ ๆ เพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นทั้งในระยะสั้นและระยะยาว ซึ่งตามปกติแล้ว ปัญหาการบริหารงานมักจะเกิดขึ้นจากสาเหตุ 3 ประการด้วยกัน กล่าวคือ (1) คนรู้ว่ามีปัญหาเกิดขึ้น แต่ไม่ได้แก้ปัญหานั้น (2) เรื่องบางเรื่องอาจจะไม่มีปัญหา แต่คนกลับไปแก้มันเข้า วิธีแก้ปัญหานั้นจึงกลายเป็นปัญหาในตัวของมันเอง และ (3) คนรู้ว่ามีปัญหาเกิดขึ้นแต่ใช้วิธีแก้ผิดจุดหรือผิดระดับ เช่น การแก้ปัญหของการเมืองด้วยวิธีการบริหารหรือในทางที่ กลับกันหากเรายอมรับว่าองค์กรการปฏิบัติภารกิจอยู่ในสภาวะของความเปลี่ยนแปลงแล้วองค์ความรู้ที่ได้จากทฤษฎีองค์กรสมัยใหม่ซึ่งเน้นความเปลี่ยนแปลงจะช่วยให้ภาครัฐประศาสนศาสตร์เปรียบเทียบได้เข้าใจถึงพฤติกรรมขององค์กรและข้าราชการได้ดีขึ้นเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันนี้ภาครัฐประศาสนศาสตร์เปรียบเทียบอาจจะนำองค์ความรู้ที่ได้จากทฤษฎีองค์กรไปใช้ให้เป็นประโยชน์ในการศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมของหน่วยงานและข้าราชการ โดยอาจจะตั้งคำถามตัวเองดังต่อไปนี้ คือ (1) เราจะสามารถออกแบบองค์กร เสือใหม่เพื่อให้สามารถแก้ปัญหาที่มีความสลับซับซ้อนและปฏิบัติการกิจ ในสภาวะแวดล้อมที่มีความเปลี่ยนแปลงและยุ่งเหยิง ได้อย่างไร (2) วิธีการที่ดีที่สุดในการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างและ การปรับปรุงผลงานขององค์กรคือวิธีการอะไร และ (3) องค์กรจะสามารถช่วยให้ข้าราชการและพนักงานพัฒนาความสามารถของเขาในอันที่จะปฏิบัติงานให้องค์การได้อย่างไร

ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า การพัฒนาองค์กรเน้นความเปลี่ยนแปลงที่มีการวางแผนไว้ล่วงหน้า และพยายามจะให้ได้มาซึ่ง 3 สิ่งด้วยกัน กล่าวคือ (1) พยายามเปิดโอกาสให้ข้าราชการหรือพนักงานมีการพัฒนาตนเองและมีความพึงพอใจในงาน (2) พยายามที่จะให้องค์การปฏิบัติงานให้ได้รับความสำเร็จสูงสุดโดยอาศัยความร่วมมือของข้าราชการและพนักงาน และ (3) พยายามลดช่องว่างระหว่าง วัตถุประสงค์ของข้าราชการและขององค์กรลงให้มากที่สุดการพัฒนาองค์กรจึงเป็นแนวความคิดอันหนึ่งที่ภาครัฐประศาสนศาสตร์และรัฐประศาสนศาสตร์เปรียบเทียบสมัยใหม่พยายามนำมาใช้เพื่อแก้ไขข้อบกพร่องของ องค์กรต่างๆ ไปและองค์กรที่เป็นระบบราช

ข้อเสนอแนะในการศึกษาบริหารรัฐกิจเปรียบเทียบ

เอสแมน (Esman, 1971: 66-71) โฆษกของกลุ่มการบริหารรัฐกิจเปรียบเทียบ คาดการณ์ถึงแนวโน้มและการวิจัย ที่ควรทำในอนาคตเพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นแล้วกับกลุ่มการบริหารรัฐกิจเปรียบเทียบ โดยได้ให้ข้อเสนอแนะไว้ 5 ประการ ซึ่งน่าจะยังคงเป็นทิศทางของการศึกษาการบริหารเปรียบเทียบจนกระทั่งถึงทุกวันนี้ (เรื่องวิทย์ เกษสุวรรณ, 2558: 46) สำหรับ ข้อเสนอแนะทั้ง 5 ประการมีดังต่อไปนี้

1) การศึกษาการบริหารเปรียบเทียบต้องสนใจปัญหาที่เป็นรูปธรรมและการตรวจสอบเชิงประจักษ์มากขึ้น โดยเฉพาะ การสร้างทฤษฎีระดับปานกลาง ไม่ใช่ทฤษฎีระดับสูง หรือทฤษฎีทั่วไป หรือข้อกำหนดที่ครอบคลุม ควรเน้น ที่ระบบบริหารและ ศึกษาอย่างจริงจัง เหมือนนักมานุษยวิทยาศึกษาหมู่บ้าน หรือนักเศรษฐศาสตร์ศึกษาตัวเลขอย่างน้อย ที่สุด การวิจัยจะต้องศึกษา ปัญหาและทดสอบสมมติฐานหลายอย่างที่กลุ่มการบริหารเปรียบเทียบเสนอไว้ต่อไป อย่างไรก็ตาม งานวิจัยที่มีพื้นฐานจากกลุ่ม การบริหารรัฐกิจเปรียบเทียบเหล่านี้ แม้จะเป็นความรู้ที่เป็นประโยชน์ แต่อาจ ไม่ได้ศึกษาอย่างเป็นระบบ เพราะฉะนั้น จึงควร แก้ไขการศึกษาเปรียบเทียบให้มีความทะเยอทะยานและมีจุดเน้นมากขึ้น ปัญหาอันหนึ่งที่ทำให้การวิจัยที่ผ่านมากระจัดกระจาย คือ การขาดการรวบรวมกันในการเก็บรวบรวมและจัดข้อมูล ฉะนั้น อาจกำหนดกรอบให้ชัดเจน ตัวอย่างเช่น ในระบบบัญชีของ สหประชาชาติมีข้อมูลเป็นระบบ และสามารถนำมา เปรียบเทียบกันได้ ดังนั้น ถ้าหากต้องการจำกัดขอบเขตการศึกษาการบริหาร เปรียบเทียบให้แคบลง อาจทำโดยตั้งคณะกรรมการพิเศษขึ้นมาเพื่อกำหนดกรอบการเก็บรวบรวมข้อมูล การรวบรวมความรู้ที่มีอยู่ในปัจจุบันให้ เป็นระบบ เพื่อให้การศึกษาเปรียบเทียบคุ้มค่าอาจ สร้างการยอมรับโดยเชิญผู้นำสาขามารับรองความรู้ที่มีพร้อมกับระดมทุน และความสนใจ การศึกษาเปรียบเทียบทั้งในประเทศและต่างประเทศ

2) นักวิชาการในกลุ่มการบริหารเปรียบเทียบควรสร้างความสัมพันธ์และพูดคุยกับ นักสังคมศาสตร์สาขาอื่น ๆ โดยเฉพาะสาขาเศรษฐศาสตร์และการบริหารงานสาธารณะ เพราะจะเกิดการนำวิธีการวิเคราะห์ ความรู้และการปฏิบัติใหม่ ๆ มาใช้แก้ไขปัญหาที่เกี่ยวข้องกับการบริหารการพัฒนา นอกจากนั้น การบริหารการพัฒนาอาจเน้นการจัดระเบียบและบูรณาการ ความรู้เฉพาะด้านและความรู้บางส่วนที่มีในสาขาต่าง ๆ ตามปัญหาและการปฏิบัติที่กว้างแผนผู้กำหนดนโยบาย และผู้บริหาร เฝ้าดู ผลที่ได้ อาจเกิด โครงสร้างความรู้ใหม่ที่มีหลายสาขาในลักษณะกึ่งสหวิทยาการ (paradisciplinary) นอกเหนือไปจากความรู้ในสาขาต่าง ๆ ที่มีอยู่แล้ว ขณะเดียวกัน ผู้สนับสนุนการศึกษาปัญหาและการเรียนการสอน การวิจัยด้านการบริหารการพัฒนา อาจใช้ข้อมูลนี้เป็นแนวทางให้การสนับสนุน

3) การศึกษาการบริหารเปรียบเทียบควรให้ความสำคัญกับการวางแผนพัฒนาแห่งชาติต่อไป เพราะกลุ่มการบริหาร เปรียบเทียบได้ใช้การวางแผนพัฒนาแห่งชาติเป็นเครื่องมือสำคัญ ในการพัฒนาประเทศและมีผลอย่างมากต่อนโยบายสาธารณะการพัฒนาและการบริหารการศึกษาเปรียบเทียบควรเน้นการนำแผน ไปปฏิบัติในรัฐบาลและองค์การที่ซับซ้อนต่อไป การวิจัยที่เน้นพฤติกรรมในปัจจุบันควรผสมผสานกับแนวทางปทัสฐานเพื่อกำหนดและควบคุมแผน รวมทั้งแนวทาง

ที่ได้รับจากวิทยา การจัดการ เศรษฐมิติ และทฤษฎีการตัดสินใจเชิงปริมาณ การวางแผนแห่งชาติแสดงถึงความสนใจ การพึ่งพิงกันอย่างซับซ้อน และทฤษฎีระบบซึ่งเป็นการวางกรอบแนวคิดของนักวางแผนและนักบริหารการพัฒนา รวมทั้งระบบความสัมพันธ์ที่ต้องพยายาม จัดการและลดสิ่งที่ไม่แน่นอน

4) นอกจากสนใจการวางแผนแห่งชาติในฐานะที่เป็นภาพกว้างแล้ว การบริหารรัฐกิจเปรียบเทียบต้องสนใจรายละเอียดระดับการบริหาร โครงการและการพัฒนาภาค โครงการในฐานะเป็นหน่วยปฏิบัติการของการบริหารการพัฒนา เป็นจุดกระทบที่ ระบบบริหาร ประชาชน ในการแบ่งงานของแผนการพัฒนา โครงการเป็นระดับจุลภาคที่มีทางเลือก การเตรียมความพร้อม และการควบคุมแต่มีขนาดเล็กพอที่จะเก็บรวบรวมและการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยโครงการ ส่วนใหญ่ในปัจจุบันมุ่งเน้นที่ การเลือกไม่ค่อยสนใจองค์การและหาความรู้เกี่ยวกับปัญหาการบริหาร โครงการอย่างจริงจัง เพราะจะมีผลต่อคุณภาพของ แผนพัฒนาแห่งชาติ และช่วยเพิ่มประสิทธิผลของแผนงาน รวมทั้งเป็นประโยชน์ต่อ การเรียนการสอน หลักสูตรการบริหารรัฐกิจเปรียบเทียบและการบริหารการพัฒนา

5) ต้องศึกษาสาเหตุและหาทางแก้ไขปัญหาลำช้าและผลการปฏิบัติงาน ไม่ดีของประเทศกำลังพัฒนาซึ่งได้รับอิทธิพลจากกลุ่มการบริหารเปรียบเทียบต่อไปทั้งนี้เพราะเป็นแนวทางการแก้ไขปัญหาและการปรับปรุงการปฏิบัติงานของภาครัฐ รวมทั้งอาจได้แนวคิดที่นำไปใช้ในการวิจัยในวงกว้างส่วนการวิจัยประยุกต์น่าจะทดสอบแนวทางการแก้ไขหรือรวบรวมแนวทางการแก้ไขที่ใช้อยู่ในปัจจุบันและนำไปประยุกต์ใช้ ตลอดจนการถอนตัว หรือกระจายอำนาจและถ่ายโอนความรับผิดชอบของระบบราชการ สร้างระบบการควบคุมและกลุ่ม ผู้รับบริการ สร้างสมรรถนะ โดยเพิ่มความเป็นวิชาชีพ ความเป็นอิสระในการปฏิบัติงาน ปรับปรุงเทคนิคการจัดการการวิจัยอาจสนใจการนำแนวคิดการเป็นผู้ประกอบการของ ทรกิจ ไปใช้กับการบริหารการพัฒนาด้วย โดยเฉพาะการบริการภาครัฐ

บทสรุป

การบริหารรัฐกิจเปรียบเทียบกับการบริหารการพัฒนาต่างเป็นวิชาที่แตกแขนงออกมาจากวิชา รัฐประศาสนศาสตร์ทั้งสามวิชาจึงมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันอย่างใกล้ชิดในหลายลักษณะด้วยกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารรัฐกิจเปรียบเทียบกับการบริหารการพัฒนาการศึกษาการบริหารรัฐกิจเปรียบเทียบกับก็คือการศึกษาการบริหารรัฐกิจ บนพื้นฐานของการเปรียบเทียบนั่นเองซึ่งเป็นวิธีการหนึ่งของการศึกษาระบบบริหารรัฐกิจที่ช่วยทำให้ การศึกษาเรื่องราวต่าง ๆ เกี่ยวกับ การบริหารได้ความรู้ที่ละเอียดลึกซึ้งรัดกุมและมีขอบเขตแน่นอน โดยศึกษา เปรียบเทียบ ปรากฏการณ์หรือกรณีต่าง ๆ ทางการบริหารซึ่งอาจจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับ โครงสร้าง วิธีการ พฤติกรรมของบุคคล และ องค์การ รวมถึงสภาพแวดล้อมที่มีอิทธิพล ต่อการบริหารรัฐกิจด้วยซึ่งการเปรียบเทียบนั้นอาจจะเปรียบเทียบกัน ระหว่าง ประเทศหนึ่งกับอีกประเทศหนึ่งหรือระหว่างหลาย ๆ ประเทศ โดยใช้แนวคิดทฤษฎีและวิธีการศึกษาที่หลากหลาย แนวทาง แต่กล่าวโดยหลักส่วนใหญ่ คือ ทฤษฎีองค์การ ขนาดใหญ่ที่มีระเบียบแบบแผน ทฤษฎีเกี่ยวกับระบบทั่วไป และทฤษฎี องค์การและความเปลี่ยนแปลงขององค์การ ทั้งนี้ การศึกษาการบริหารรัฐกิจเปรียบเทียบกับมีปัญหาอยู่หลายประการไม่ว่าจะ ปัญหาด้านพาราไดม์ที่นักรัฐประศาสนศาสตร์ เปรียบเทียบยังตกลงกันไม่ได้ว่าจะใช้พาราไดม์ไหนเป็นแนวทางใน การศึกษาเพื่อให้รัฐประศาสนศาสตร์เปรียบเทียบจะได้ไม่ต้องมี วิกฤตการณ์ด้านเอกลักษณ์ปัญหาทางด้านหน่วยวิเคราะห์ว่าจะศึกษาเปรียบเทียบพฤติกรรมทางการบริหารใน ระดับใดปัญหาของความเป็นสิ่งใกล้เคียงกันอย่างไรก็ตามได้มี ข้อเสนอแนะในการศึกษาการบริหารรัฐกิจเปรียบเทียบในอนาคตคือต้องสนใจปัญหาที่เป็นรูปธรรมและการตรวจสอบเชิง ประจักษ์มากขึ้นต้องนำความรู้จากสังคมศาสตร์สาขาอื่น ๆ มาใช้ปรับปรุงการศึกษาเพื่อพัฒนาการศึกษาเป็นลักษณะกึ่งสห วิทยาการควรให้ความสนใจสำคัญกับการวางแผนพัฒนาแห่งชาติต้องสนใจรายละเอียดระดับการบริหาร โครงการและการ พัฒนาภาคและต้องศึกษาปัญหาการปฏิบัติงานของประเทศกำลังพัฒนาเพื่อหาแนวทางแก้ไขปรับปรุงการปฏิบัติงานของ ภาครัฐต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- ติน ปรัชญพฤธี. (2528). เอกสารการสอนชุดวิชา พฤติกรรมมนุษย์ในองค์การ หน่วยที่ 8 - 15. นนทบุรี : มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- เรืองวิทย์ เกษสุวรรณ (2558) การบริหารการพัฒนา. กรุงเทพมหานคร: บพิธการพิมพ์ จำกัด.
- Almond, Gabriel A. and Sidney Verba. (1963). **The Civic Culture, Political Attitudes and Democracy in Five Nations**. Princeton, N.J. : Princeton University Press.
- Esman. Milton J. (1971). **CAG and the study of public administration**. In Riggs, Fred W.,ed. **Frontiers of development administration**. Tennessee: Duke University Press.
- Fred W. Riggs (ed.). (1970). **Frontiers of Development Administration**. North Carolina : Duke University Press.
- _____. (1962). Trends in the Comparative Study of Public Administration. **International Review of Administrative Science**, 28 (1), 3-16).
- Ferrel Heady.(1962). **Comparative Public Administration: Concerns and Priorities**. In Ferrel Heady and Sybil L.Stokes (eds.). **Papers in Comparative Public**.
- _____. (1966). **Public Administration: A Comparative Perspective**. Englewood Cliffs, N.J. : Prentice-Hall.
- _____. (1979). **Public Administration A Comparative Perspective**. (2nd Edition). New York: Marcel Dekker.
- Keith M. Henderson. (1969). Comparative Public Administration: the Identity Crisis. **Journal of Comparative Administrative**. No.1, May, 75.
- Max Weber. (1966). **The Theory of Social and Economic Organization**. New York : Oxford University Press.
- Parsons, T. (1951). **The Social System**. New York: The Free Press of Glencoe.
- Presthus, Robert Vance. (1962). **The Organizational Society: an Analysis and a Theory**. New York: Knopf.
- Ramesh K. Arora. (1972). **Comparative Public Administration – An Ecological Perspective**. New Delhi: Associated Publishing House.

การพัฒนาศักยภาพบุคลากรผู้บริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมสมัย Development of Personnel Potential for Contemporary Local Administration

ธนพัฒน์ จงมีสุข¹ รัชต อุบลเลิศ² สากล พรหมสถิตย์³
วิษณุ ปัญญาสงค์⁴ ภัทรพล ทศมาส⁵ ธัญญรัตน์ พุทธิพงษ์ชัยชาญ⁶

Thanapat Jongmeesukand / Rachata Ubollert / Sakon Phromsathit / Wisanu Panyayong /

Pattarapon Tossamas and / Thanyarat phutthipongchaicharn

บทคัดย่อ

ในการบริหารงานในองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นผู้บริหารทุกคนล้วนมีความต้องการให้บุคลากรของตนได้รับการพัฒนาและต้องการให้บุคลากรของตนมีการพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลาซึ่งบุคคลที่มีการพัฒนาตนเองอยู่ตลอดเวลาจะมีความพร้อมต่อการแข่งขัน และจะเป็นบุคลากรที่ พร้อมรับมือกับการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา หน่วยงานหรือองค์กรใดก็ตามที่บุคลากรมีการพัฒนาตนเองย่อมก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการทำงานและนำมาซึ่งความเจริญก้าวหน้าขององค์กร นอกเหนือจากการพัฒนาบุคลากรเพื่อองค์กรแล้ว การพัฒนาตนเองของบุคลากรยังส่งผลต่อ ความสำเร็จหรือเพื่อความก้าวหน้าในอาชีพอีกด้วยการพัฒนาตนเองนั้นถือเป็นการแข่งขันกับตัวเองเพื่อเป็น บันไดไปสู่ความก้าวหน้าในอนาคต และเป็นการเตรียมความพร้อมในการที่จะต้องแข่งขันกับคนอื่นใน โลกของการทำงานที่มีการแข่งขันสูงเวทีการทำงานจะเปิดโอกาสให้กับคนที่มีประสิทธิภาพในการทำงานเสมอและเช่นเดียวกันคนที่มีประสิทธิภาพในการทำงานสูงจากการพัฒนาตัวเองอย่างต่อเนื่องในเรื่องต่างๆก็จะพร้อมอยู่เสมอสำหรับการแข่งขันไม่ว่าในเวทีหรือสถานการณ์ใดก็ตาม

คำสำคัญ: องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น, การพัฒนาศักยภาพ, การจัดการร่วมสมัย

Abstract

In the administration of the local government. All executives have their own needs. Developed and needed for their personnel to develop themselves at all times. The person who is developing Self is always at that time Will be ready to compete. And will be the personnel. Be ready to deal with any changes, departments or channels that your employees develop themselves. In fact, Work and bring prosperity of the organization. In addition to personnel development for the organization. The self development of personnel is also forwarded. Self-improvement is a competition for yourself to be. Ladder to progress in the future and to prepare for that. Will have to compete with others in the world of highly competitive workplaces provides an opportunity for people who are always working to be productive. "People who are highly productive in their own development are constantly on the go, always ready for the competition, whether in the arena or in any

Keywords: local government, potential development, contemporary management

บทนำ

บุคลากรเป็นกลไกสำคัญของความสำเร็จแห่งกระบวนการพัฒนาองค์กรการพัฒนาบุคลากรจึงต้องได้รับการเอาใจใส่ โดยเฉพาะองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีการพัฒนาบุคลากรในองค์กรให้มีคุณภาพมีศักยภาพมีความรู้ความสามารถมีความเชี่ยวชาญเพื่อพัฒนาองค์การให้เจริญก้าวหน้าด้วยเหตุนี้กับบริหารองค์กรจึงให้ความสำคัญกับทุนบุคลากรในกระบวนการบริหารงาน เพราะทุนบุคลากรเป็นหัวใจของการทำงานทุกระบบและมีผลจะช่วยให้งานนั้นสำเร็จหรือล้มเหลวได้ประเทศพัฒนาแล้วในโลกจึงให้ความสำคัญต่อกระบวนการพัฒนาทรัพยากรบุคคล เพราะเชื่อว่าหากทรัพยากรบุคคลมีคุณภาพ จะคิดทำการสิ่งใดย่อมมีโอกาสพบกับความสำเร็จในปัจจุบันโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว องค์กรจึงต้องมีการพัฒนาเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงกระแสของความต้องการพัฒนาองค์การแพร่กระจายไปทั่วโลก มีนักคิดนักบริหารจำนวนมากได้เสนอแนวคิดและความจำเป็นในการเปลี่ยนแปลงองค์กรเพื่อให้สามารถดำรงอยู่และก้าวต่อไปสู่ศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมั่นคง อันจะเป็นที่มาของแนวคิดต่าง ๆ ซึ่งเป็นที่แพร่หลายในปัจจุบัน แนวคิดการปรับกระบวนการทำงาน การบริหารคุณภาพองค์การแนวคิดการจัดการความรู้และการสร้างองค์การแห่งการเรียนรู้ได้กลายเป็นแนวคิดทางการจัดการร่วมสมัยที่กำลังได้รับความนิยมในปัจจุบันองค์กรแห่งการเรียนรู้เป็นกลยุทธ์ที่สำคัญและจำเป็นต่อการบริการองค์การยุคใหม่ซึ่งในยุคที่เน้นการพัฒนาไปที่ทรัพยากรบุคคลอย่างสูงสุดชนิดที่ไม่เคยปรากฏมาก่อน บุคลากรจัดเป็นทุนอย่างหนึ่งทุนบุคลากรในองค์การยุคใหม่ได้พัฒนาให้มีปัญญาเพื่อนำมาใช้ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการในรูปแบบต่าง ๆ อย่างต่อเนื่อง จึงเป็นเรื่องจำเป็นอย่างยิ่งที่บุคคลองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นในยุคต่อจากนี้ไปจะต้องมีทั้งความสามารถ (Ability) ความเชี่ยวชาญ (Competence) และความเป็นมืออาชีพอย่างแท้จริงโดยจะต้องมุ่งมั่นในการพัฒนาตนเอง เพิ่มพูนความรู้และทักษะเพื่อนำพาตนเองและองค์การสู่ความสามารถการแข่งขันและสร้างความได้เปรียบอย่างยั่งยืนดังนั้นองค์การใดที่สามารถพัฒนาและธำรงไว้ซึ่งบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถและมีคุณสมบัติตามที่องค์การต้องการองค์การนั้นย่อมมีโอกาสและมีศักยภาพในการที่จะปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลทุกองค์การจึงต้องการบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถและทักษะในการปฏิบัติงานรวมทั้งมีความทุ่มเทในการทำงานให้กับองค์การอันจะส่งผลให้องค์การสามารถแข่งขันและเติบโตได้อย่างยั่งยืนในองค์การจะมีบุคลากรจำนวนหนึ่งที่มีผลการปฏิบัติงานดีมีความโดดเด่นจากบุคลากรทั่วไปมีความคิดสร้างสรรค์ในการทำงานบุคลากรกลุ่มนี้ว่า “Talent” หรือ “ผู้มีความสามารถสูง” บุคลากรถือว่าเป็นทรัพยากรทางการบริหารที่มีคุณค่าที่สุดในองค์การ เพราะนอกจากจะใช้ความรู้ ความสามารถ ทักษะและประสบการณ์จากทรัพยากรมนุษย์แล้ว ทรัพยากรมนุษย์ยังสามารถบริหารจัดการทรัพยากรทางการบริหารอื่นๆ ได้อีกด้วยองค์การต่างๆจึงพยายามที่จะค้นหาบุคลากรที่มีคุณภาพเข้ามาทำงานรวมถึงพัฒนาบุคลากรที่มีอยู่ให้มีศักยภาพและขีดความสามารถในระดับที่องค์การต้องการ(โกวิทย์ พวงงาม, (2555) การปกครองท้องถิ่นไทย)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อหาแนวทางการบริหารร่วมสมัยในการพัฒนาบุคลากรในองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
2. เพื่อศึกษาการบริหารงานในองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น
3. เพื่อนำการบริหารร่วมสมัยมาพัฒนาศักยภาพของบุคลากรในองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น

การปกครองท้องถิ่น

นิยามและความหมายของ การปกครองท้องถิ่น ได้มี นักคิด นักวิชาการ และผู้เชี่ยวชาญ ได้บัญญัติขึ้นไว้หลายประการ ดังจะ ยกมาเป็นแนวทางของบทความนี้วิลเลียม เอ็ร็อบสัน (William A. Robson, 1953) (อ้างในประหยัด หงษ์ทองคำ.2523) ให้นิยามว่า การปกครองท้องถิ่น เป็น หน่วยการปกครองซึ่ง รัฐได้จัดตั้งขึ้นและให้มีอำนาจปกครองตนเอง (Autonomy) มีสิทธิ ตามกฎหมาย (Legal Rights) และต้องมืองค์กร ที่จำเป็นในการปกครอง (Necessary Organ) เพื่อปฏิบัติหน้าที่ให้สมความมุ่งหมายของการปกครองท้องถิ่นนั้น เดเนียล วิทท์(Daniel Witt, 1967) (อ้างใน ชวรงค์ ฉายะบุตร.(2539) ให้นิยามว่า การปกครองท้องถิ่น หมายถึง การปกครองที่ รัฐบาลกลางให้อำนาจหรือกระจายอำนาจไปให้หน่วยการปกครองท้องถิ่น เปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีอำนาจในการปกครอง ร่วมกันทั้งหมด หรือเป็นบางส่วน ในการบริการท้องถิ่นตามหลักที่ว่า ถ้าอำนาจการปกครองมาจากประชาชนในท้องถิ่นแล้ว รัฐบาล ท้องถิ่นก็ย่อมเป็นของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชนการปกครองท้องถิ่นเป็นรูปแบบที่สอดคล้อง และสำคัญมากต่อการปกครองในระบบประชาธิปไตย แม้จะมีนักคิดบางกลุ่ม ไม่เห็นด้วยกับการปกครองท้องถิ่น ว่าเป็นเรื่องไม่ เหมาะสม เพราะประชาชนในท้องถิ่นจะคิดถึงแต่ผลประโยชน์ของท้องถิ่นตัวเองเท่านั้น ไม่เอื้ออำนวยต่อความเป็นประเทศชาติโดยรวม และเมื่อผลประโยชน์ขัดกัน ยังจะคิดแยกประเทศอีกด้วย แต่แนวคิดดังกล่าวนี้ไม่เป็นที่นิยมหรือยอมรับในกระแสประชาธิปไตย สรุปลจากนิยามข้างต้นโลกปัจจุบัน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง เมื่อมีตัวอย่างของปกครองท้องถิ่นที่ประสบความสำเร็จในหลายประเทศมาขึ้นอันด้วยแล้ว การ ปกครองท้องถิ่นจึงเป็นทางเลือกเพื่อความเจริญของการปกครองระบอบประชาธิปไตยที่ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างใกล้ชิด ทั้งในประเทศที่ พัฒนาแล้วและกำลังพัฒนา ที่ไม่ใช้มีเพียงรัฐบาลกลางอย่างเดียว แต่ต้องการรัฐบาลขนาดเล็กที่ให้บริการหรือแก้ปัญหาของประชาชน ได้รวดเร็วทั่วถึงกว่า และประชาชนสามารถตรวจสอบคุณภาพผลลัพธ์ได้ทันที ถ้าเป็นไปได้ตามที่ต้องการ ผู้บริหารก็จะได้รับการสนับสนุน ต่อไป หรือมิฉะนั้น อาจต้องออกจากตำแหน่งไปเพื่อประชาชนจะได้เลือกผู้นำใหม่ดังนี้ ประชาชนจึงจะสัมผัสได้ใกล้ชิดถึงความเป็น เจ้าของอำนาจอธิปไตยในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอย่างแท้จริง

การปกครองท้องถิ่นไทย

ระบบการปกครองประเทศของไทยในอดีตได้เน้นที่การปกครองแบบรวมศูนย์อำนาจ แม้จะมีการแบ่งเป็นหัวเมืองต่างๆ ในสมัย สุโขทัยและอยุธยา แต่ด้วยเหตุผลทางด้านความมั่นคงเป็นหลัก ทำให้การปกครองเป็นแบบรวมศูนย์อำนาจตลอดมา และยิ่งเน้นมากขึ้น ในสมัยรัชกาลที่ 5 แห่งยุครัตนโกสินทร์ ที่ต้องเผชิญกับภัยการล่าอาณานิคมจากประเทศตะวันตก ทำให้มีการรวมศูนย์อำนาจสูงสุดอยู่ที่ พระมหากษัตริย์ในเมืองหลวง พร้อมทั้งจัดระเบียบการปกครองประเทศใหม่ เป็น การปกครองส่วนกลาง การปกครองส่วน ภูมิภาค และการปกครองส่วนท้องถิ่น มีการยกเลิกระบบจตุสดมภ์แล้ว ให้ส่วนกลางประกอบด้วย 12 กรม การปกครองส่วน ภูมิภาคประกอบด้วยมณฑลเทศาภิบาล หัวเมือง อำเภอ ตำบล และหมู่บ้าน และการปกครองส่วนท้องถิ่น ได้แก่ สุขาภิบาลกรุงเทพ พ.ศ. 2440 และสุขาภิบาลท่าฉลอม ที่เน้นงานสาธารณสุขและสุขาภิบาล โดยทั้งหมดมีข้าราชการเป็นผู้บริหาร และในสมัยรัชกาลที่ 7 ภายหลังการปฏิวัติ พ.ศ. 2475 มีการปรับระบบการปกครองแบ่งเป็น การปกครองส่วนกลาง หมายถึง คณะรัฐมนตรี การ ปกครองส่วนภูมิภาค หมายถึง จังหวัด อำเภอ ดูแลโดยข้าราชการ และ การปกครองท้องถิ่น หมายถึง เทศบาล ซึ่งเป็นรากฐานพัฒนา สู่ระบบการปกครองท้องถิ่นจนถึงปัจจุบัน พระราชบัญญัติระเบียบบริหารราชการแผ่นดิน พ.ศ. 2545 ประเทศไทยมีรูปแบบการปกครอง แบบรัฐเดี่ยว แบ่ง

การบริหารราชการออกเป็น 3 ส่วน คือ การบริหารราชการส่วนกลาง -บริหารงานตามหลักการรวมอำนาจ (Centralization) การบริหารราชการส่วนภูมิภาค - บริหารงานตามหลักการแบ่งอำนาจ หรือ มอบอำนาจ (Deconcentration) การบริหารราชการส่วนท้องถิ่น - บริหารงานตามหลักการกระจายอำนาจ (ชนสวร จริญญาเมือง, (2550)

ความสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่น

แนวความคิดในการปกครองส่วนท้องถิ่นเพื่อสนับสนุนวัตถุประสงค์ทางการปกครองของรัฐบาลในอันที่จะรักษาความมั่นคงและความผาสุกของประชาชน ยึดหลักการกระจายอำนาจปกครอง และเพื่อให้สอดคล้องกับหลักการประชาธิปไตย โดยประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองตนเอง ความสำคัญของการปกครองท้องถิ่นสามารถสรุปได้ดังนี้ การปกครองท้องถิ่น คือ รากฐานของการปกครองระบอบประชาธิปไตย เพราะการปกครองท้องถิ่นจะเป็นสถาบันฝึกสอนการเมืองการปกครองให้แก่ประชาชน ให้ประชาชนรู้สึกรู้ว่าตนมีความเกี่ยวพันมีส่วนได้ส่วนเสียในการปกครอง การบริหารท้องถิ่น เกิดความรับผิดชอบ และวางแผนต่อประโยชน์อันพึงมีต่อท้องถิ่นที่ตนอยู่อาศัยอันจะนำมาซึ่งความศรัทธาเลื่อมใสในระบอบการปกครองประชาธิปไตยในที่สุดการปกครองท้องถิ่นทำให้ประชาชนรู้จักท้องถิ่นการปกครองตนเอง (Self Government) หัวใจของการปกครองระบอบประชาธิปไตย ประการหนึ่งก็คือ การปกครองตนเองมิใช่เป็นการปกครองอันเกิดจากคำสั่งเบื้องบน โดยเป็นการที่ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครอง ซึ่งผู้บริหารท้องถิ่นนอกจากจะได้รับเลือกตั้งมาเพื่อรับผิดชอบบริหารท้องถิ่นโดยอาศัยความร่วมมือร่วมใจจากประชาชนแล้ว ผู้บริหารท้องถิ่นจะต้องพึงเสียงประชาชนด้วยวิถีทางประชาธิปไตยประชาชนออกเสียงประชามติ (Reference) ให้ประชาชนมีอำนาจถอดถอน (Recall) ซึ่งจะทำให้ประชาชนเกิดความสำนึกในความสำคัญของตนเองต่อท้องถิ่น และมีส่วนรับรู้ถึงปัญหาและแก้ไขปัญหาท้องถิ่นของตนการปกครองท้องถิ่นเป็นการแบ่งเบาภาระของรัฐบาล ซึ่งเป็นหลักสำคัญของการกระจายอำนาจ เนื่องจากการกิจของรัฐบาลมีอยู่อย่างกว้างขวาง นับวันจะขยายเพิ่มขึ้น ขณะที่แต่ละท้องถิ่นย่อมมีปัญหาและความต้องการที่แตกต่างกัน ประชาชนจึงเป็นผู้มีความเหมาะสมที่จะแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นในท้องถิ่นนั้นมากที่สุด และกิจการบางอย่างเป็นเรื่องเฉพาะท้องถิ่น ไม่เกี่ยวกับท้องถิ่นอื่น ๆ (เสนอ ฐิต, (2548) การปกครองท้องถิ่นสามารถสนองตอบความต้องการของท้องถิ่นตรงเป้าหมายและมีประสิทธิภาพ เนื่องจากท้องถิ่นมีความแตกต่างกันไม่ว่าทางสภาพภูมิศาสตร์ ทรัพยากร ประชาชน ความต้องการ และปัญหา ย่อมต่างกันออกไป ผู้ที่ให้บริการหรือแก้ไขปัญหาให้ถูกจุดและสอดคล้องกับความต้องการของประชาชนได้เป็นอย่างดีก็คือหน่วยการปกครองท้องถิ่นนั่นเอง การปกครองท้องถิ่นจะเป็นแหล่งสร้างผู้นำทางการเมืองและการบริหารของประเทศในอนาคต ผู้นำหน่วยการปกครองท้องถิ่นย่อมเรียนรู้ประสบการณ์ทางการเมือง การเลือกตั้ง การสนับสนุนจากประชาชนในท้องถิ่นย่อมเป็นพื้นฐานที่ดีต่ออนาคตทางการเมืองของตน และยังฝึกฝนทักษะการบริหารงานในท้องถิ่นอีกด้วย การปกครองท้องถิ่นโดยยึดหลักการกระจายอำนาจ ทำให้เกิดการพัฒนารูปแบบพึ่งตนเองทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมความสำคัญของการปกครองส่วนท้องถิ่น สามารถแบ่งออกเป็นสองด้วย คือ ด้านการเมืองการปกครอง และการบริหาร กล่าวคือในด้านการเมืองการปกครองนั้นเป็นการปูพื้นฐานการปกครองระบอบประชาธิปไตยและเรียนรู้การปกครองตนเอง ส่วนด้านการบริหารนั้น เป็นการแบ่งเบาภาระรัฐบาลและประชาชนในท้องถิ่นได้หาทางสนองแก้ปัญหาด้วยตนเอง ด้วยกลไกการบริหารต่าง ๆ ทั้งในแง่ของการบริหารงานบุคคล การงบประมาณ และการจัดการ เป็นต้น(ชนสวร จริญญาเมือง, (2550)

ศักยภาพการปกครองส่วนท้องถิ่นในปัจจุบัน

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยการปกครองที่เกิดตามหลักการกระจายอำนาจ (Decentralization) ซึ่งมีความเป็นอิสระ (Autonomy) ในการปกครองตนเอง โดยสิ่งที่สามารถสะท้อนระดับของการกระจายอำนาจและความเป็นอิสระขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นว่ามีอยู่มากน้อยเพียงใด สามารถพิจารณาได้จากอำนาจหน้าที่แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและการแทรกแซงหรือกำกับดูแลของส่วนกลาง กล่าวคือ หากอำนาจหน้าที่ในการจัดทำการกิจขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอยู่กว้างขวาง ย่อมสะท้อนถึงระดับการกระจายอำนาจที่มีอยู่สูง และหากส่วนกลางเข้ามาแทรกแซงหรือกำกับดูแลอยู่น้อย ก็สามารถสะท้อนถึงความเป็นอิสระขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีอยู่สูง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแต่ละแห่งจะมีขอบเขตอำนาจหน้าที่ของตนเองซึ่งแยกออกจากรัฐ โดยทั่วไปแล้วอำนาจหน้าที่ของรัฐและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นรูปแบบเดียวกัน คือการจัดทำ “บริการสาธารณะ” สำหรับการจัดทำบริการสาธารณะที่ถือเป็นอำนาจหน้าที่ของระดับชาติ (รัฐ) และระดับท้องถิ่น (องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น) นั้น เป็นการจัดทำการกิจเพื่อตอบสนองความต้องการและความสำคัญต่อความเป็นอยู่ของประชาชนโดยทั่วไป โดยสามารถแยกได้เป็น 2 ประเภทได้แก่ บริการสาธารณะระดับชาติ (National Affairs) ซึ่งหมายถึงกิจกรรมที่จัดทำขึ้นโดยรัฐ ที่มุ่งเน้นเพื่อประโยชน์ส่วนรวมภายในรัฐ มีลักษณะเกี่ยวกับ กิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับความมั่นคงของรัฐ เกี่ยวข้องกับการรักษาความสงบเรียบร้อยภายในกระบวนการยุติธรรม เกี่ยวกับการเป็นตัวแทนของรัฐโดยรวม และรวมไปถึงกิจกรรมที่ต้องการให้เกิดมาตรฐานเดียวกันทั้งประเทศ อาทิ กองทัพ กิจการตำรวจ ระบบการแลกเปลี่ยนเงินตรา บริการสาธารณะระดับท้องถิ่น (Local Affairs) เป็นกิจกรรมที่เกี่ยวกับท้องถิ่นโดยเฉพาะ และเพื่อตอบสนองความต้องการของคนในท้องถิ่น โดยจะมีลักษณะเป็นกิจกรรมที่ตอบสนองคนในท้องถิ่น ซึ่งแต่ละท้องถิ่นอาจจะมีแตกต่างกันออกไป โดยส่วนใหญ่จะสอดคล้องกับชีวิตประจำวันของคนในท้องถิ่น ทั้งเรื่องเกี่ยวกับสภาพแวดล้อม การอำนวยความสะดวก รวมไปถึงการจัดสวัสดิการให้คนในท้องถิ่น โดยตรงมีการกำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบต่าง ๆ ไว้ได้แก่ เทศบาล เมืองพัทยา องค์การบริหารส่วนตำบล องค์การบริหารส่วนจังหวัด และกรุงเทพมหานคร ซึ่งจะมีอำนาจหน้าที่ทั้งทางการปกครอง การบริหารในท้องถิ่นของตนเอง สาธารณูปโภค สาธารณูปการ ส่งเสริมสนับสนุนด้านต่าง ๆ อาทิการส่งเสริมด้านการศึกษา กีฬา การท่องเที่ยว ฯลฯ รวมไปถึงการดูแลความสงบเรียบร้อยภายในท้องถิ่น อย่างไรก็ตามการจัดทำบริการหรือกิจกรรมใด ๆ ในท้องถิ่น จำเป็นต้องคำนึงถึงความสามารถในการจัดทำของท้องถิ่นเอง คุณภาพชีวิตของคนในท้องถิ่น และความต้องการหรือประโยชน์ที่คนในท้องถิ่นจะได้รับ รวมทั้งอำนาจหน้าที่อื่นๆที่คณะกรรมการประกาศกำหนด ประการที่สอง อำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอื่น ที่มีการจัดตั้งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบอื่น ๆ ในอนาคต พระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้กำหนดอำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเหล่านี้ไว้ 2 กรณี คือ ในกรณีที่มีการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้นมาใหม่ในรูปแบบไม่เต็มพื้นที่จังหวัด ให้มีอำนาจหน้าที่ตามในมาตรา 16 คือมีอำนาจหน้าที่เช่นเดียวกับเทศบาล เมืองพัทยาและองค์การบริหารส่วนตำบล แต่หากเป็นการจัดตั้งองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นขึ้นมาใหม่ในรูปแบบเต็มจังหวัด ก็จะมีอำนาจหน้าที่ตาม มาตรา 16 และ 17 นั่นคือมีอำนาจหน้าที่เดียวกับกรุงเทพมหานครนั่นเองการผลักดันเรื่องการถ่ายโอนภารกิจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถานการณ์ในปัจจุบันยังพบว่าส่วนราชการจำนวนมากยังคงต้องการที่จะรักษาสถานภาพของตนโดยการไม่สนับสนุนการถ่ายโอนภารกิจตามแผนการกระจายอำนาจที่กำหนดขึ้น โดยจะพยายามอ้างว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นไม่มีความพร้อม หรือไม่มีความสามารถ การผลักดันของรัฐบาลในเรื่องดังกล่าวอย่างจริงจังจึงเป็นสิ่งที่มีความ

จำเป็นอย่างยิ่ง นอกจากนี้ การปรับเปลี่ยนทัศนคติของผู้ปฏิบัติงานในส่วนราชการกลางและส่วนภูมิภาคให้เกิดความเข้าใจใหม่ว่าองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีขีดความสามารถเพียงพอที่จะทำหน้าที่จัดบริการสาธารณะในชุมชนได้ อาจมีส่วนสนับสนุนให้การถ่ายโอนภารกิจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเกิดความราบรื่นตามแผนที่กำหนดได้ การปรับปรุงระบบบริหารงานบุคคลท้องถิ่น สาเหตุสำคัญประการหนึ่งที่ข้าราชการและบุคลากรของส่วนราชการจำนวนมากมีความกังวลในการถ่ายโอนไปสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็คือระบบการบริหารงานบุคคลในระดับท้องถิ่น บุคลากรเหล่านี้ขาดความมั่นใจว่าจะได้รับการดูแลภายใต้ระบบคุณธรรม (Merit system) ที่จะทำให้ข้าราชการที่ถ่ายโอนไปสามารถปฏิบัติหน้าที่โดยมิได้ถูกกลั่นแกล้งจากนักการเมืองท้องถิ่น ได้รับความก้าวหน้าในหน้าที่การงานตามความรู้ความสามารถ ได้รับค่าตอบแทนและสวัสดิการเหมาะสมกับหน้าที่การงานและความรู้ความสามารถ ความไม่ชัดเจนเช่นนี้ย่อมเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการถ่ายโอนบุคลากรและการกระจายอำนาจในภาพรวม และถือเป็นประเด็นเร่งด่วนที่ควรมีการกำหนดนโยบายให้มีความชัดเจนในระยะเวลาอันสั้น การพัฒนาขีดความสามารถทางการคลังขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถจัดบริการสาธารณะได้อย่างต่อเนื่องภายใต้ข้อจำกัดทางการคลัง จึงมีความจำเป็นที่จะต้องเร่งพัฒนาขีดความสามารถในการจัดเก็บภาษีท้องถิ่นให้ได้อย่างเต็มเม็ดเต็มหน่วย จำเป็นต้องมีการปรับปรุงประสิทธิภาพของการใช้จ่ายและการบริหารโครงการต่างๆ เพื่อให้เกิดความประหยัดและคุ้มค่า โดยอาจใช้วิธีการบริหารงานสมัยใหม่เข้าช่วยดำเนินการ เช่น การจ้างเหมาภาคเอกชนให้เข้าร่วมจัดบริการสาธารณะ ฯลฯ เป็นต้น วิธีการเหล่านี้จะช่วยประหยัดค่าใช้จ่ายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นลงได้และย่อมทำให้มีเงินงบประมาณเหลือมากพอในการจัดบริการสาธารณะได้อย่างยั่งยืน

การปกครองส่วนท้องถิ่นในอนาคต

ประเทศไทยได้รับกระแสโลกาภิวัตน์เช่นเดียวกับประเทศอื่นทั่วโลก โดยเปิดรับการไหลบ่าของ เทคโนโลยีสารสนเทศ วัฒนธรรม และองค์ความรู้ต่างๆ โดยเชื่อมโยงกับประเทศต่างๆ ทั่วโลกทั้งในด้านการติดต่อสื่อสารการถ่ายเทสินค้า บริการข้อมูลข่าวสาร และวัฒนธรรม ฯลฯ ซึ่งประเทศไทยไม่สามารถหลีกเลี่ยงจากกระแสโลกาภิวัตน์นี้ได้ ยิ่งกว่านั้นกระแสโลกาภิวัตน์มิได้ส่งผลกระทบเฉพาะด้านใดด้านหนึ่ง เท่านั้น แต่ได้ส่งผลกระทบในทุกด้าน ไม่ว่าจะเป็นด้าน สังคมและประชากร ด้านเศรษฐกิจ ด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยีสิ่งแวดล้อม และด้านการเมือง สภาพการณ์เช่นนี้ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของประเทศไทย ในอนาคต ซึ่งหากประเทศไทยสามารถตั้งรับได้เป็น อย่างดีประเทศไทยจะสามารถป้องกันปัญหาที่มา พร้อมกับกระแสโลกาภิวัตน์สามารถพัฒนาและแข่งขัน กับนานาประเทศได้ในทางตรงข้ามหากประเทศไทย ไม่ตระหนัก และไม่ได้ตั้งรับกระแสโลกาภิวัตน์อย่าง เท่าทันจะเกิดปัญหาตามมาอย่างมาก เช่น ปัญหา คุณธรรมจริยธรรม ปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหาความรุนแรงทางการเมือง ปัญหาความล้าหลังของประเทศ ฯลฯ และอาจต้องเสียประโยชน์หรือถูกเอาเปรียบ จากประเทศอื่นได้ สำนักวิจัยและพัฒนาการศึกษา สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการอบต. ในฐานะที่เป็นองค์กรของรัฐและ มีอำนาจหน้าที่ในการบริหารงานตามหลักการกระจาย อาจจึงต้องมีการปรับตัวให้เท่าทันกับการเปลี่ยนแปลง ในด้านต่างๆเพื่อเป็นการป้องกันไม่ให้เกิดผลกระทบ ในเชิงลบมากจนเกิดปัญหาที่ยากต่อการแก้ไข ทั้งนี้ การปรับตัวต้องการมีการดำเนินการทั้งระบบทั้งในระดับ ชาติจนถึงในระดับท้องถิ่นเพื่อให้สอดคล้องกันไป ในทิศทางเดียวกัน ประเทศไทยได้ยึดหลักการพัฒนาประเทศ โดยใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเป็น เครื่องมือในการพัฒนาซึ่งปัจจุบันอยู่มีสาระ สำคัญโดยยึดหลักการวิสัยทัศน์ประเทศไทยปี2570 เป็นหลักใน

การจัดทำแผนพัฒนาฯ ซึ่งมียุทธศาสตร์ใน การพัฒนาประเทศให้เศรษฐกิจก้าวหน้ามั่นคง สังคมสงบสันติและประชาชนดำรงชีวิตอย่างมีความสุขภายใต้กระแสการเปลี่ยนแปลงทั้งภายในและภายนอกที่ คาดการณ์ได้ยากและมีแนวโน้มรุนแรง ทั้งการเมือง ประเทศและวิกฤติเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นบ่อยครั้งและส่งผลกระทบวงกว้าง ทิศทางการพัฒนาประเทศ จึงต้องเร่งสร้างภูมิคุ้มกันเพื่อ ป้องกันปัจจัยเสี่ยงและเสริมรากฐานของประเทศด้าน ต่างๆ ให้เข้มแข็ง ควบคู่กับการให้ความสำคัญกับการ พัฒนาคอนไทยให้มีศักยภาพและคุณภาพชีวิตที่ดี ก้าวทันต่อการเปลี่ยนแปลงมีโอกาสได้รับประโยชน์ จากการพัฒนาเศรษฐกิจจากการพัฒนาอย่างเป็นธรรม รวมทั้งสร้างโอกาสทางเศรษฐกิจด้วยฐานความรู้และ ความคิดสร้างสรรค์ทำให้ประเทศสามารถเจริญก้าวหน้าต่อไป แต่ถึงอย่างไรการพัฒนาประเทศในด้าน ต่างๆย่อมมีความเสี่ยงเกิดขึ้นได้ตลอดเวลาซึ่งได้มีการประเมินไว้ว่า ประเทศไทยต้องเผชิญความเสี่ยงที่สำคัญ 6 ประการ ได้แก่ 1) การบริหารภาครัฐอ่อนแอ 2) โครงสร้าง เศรษฐกิจ ไม่สามารถรองรับการเจริญเติบโตอย่างยั่งยืน 3) โครงสร้างทางประชากรมีแนวโน้มประชากรวัยสูงอายุเพิ่มขึ้น ขณะที่ประชากรวัยเด็กและ วัยแรงงานลดลง4) ค่านิยมที่ต่ำลงของไทยเสื่อมถอย 5) ฐานทรัพยากรธรรมชาติ และสภาพแวดล้อมของ ประเทศมีแนวโน้มเสื่อมโทรมรุนแรง6) ประเทศไทย มีความเสี่ยงด้านความมั่นคง ดังนั้น การกระจายอำนาจให้กับองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นนั้นนับว่าเป็นสิ่งสำคัญยิ่งและเป็นกลไก ในการขับเคลื่อนวิสัยทัศน์ประเทศไทยปี2570 และ ยังเป็นองค์กรที่ยังเป็นหน่วยงานภาครัฐที่จำเป็นต้อง ประสานแผนพัฒนาในระดับชาติมาสู่ในระดับภูมิภาค และลงสู่แผนพัฒนาของท้องถิ่นซึ่งต้องสอดคล้องกัน เพื่อให้การขับเคลื่อนเป็นไปในทิศทางเดียวกันทั้งระบบ มีนักวิชาการหลายท่านได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับการ ปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น วิลเลียม วิสอลโลเวย์ (Holloway, 1951: 101 - 103)ให้ความหมายของ การปกครองท้องถิ่นว่า เป็นองค์การที่มีอาณาเขตแน่นอน มีประชากรตามหลักเกณฑ์ที่กำหนดไว้ มีอำนาจการปกครองเอง มีการบริหารการคลังของ ตนเองและมีสภาท้องถิ่นที่สมาชิกมาจากการเลือกตั้ง จากประชาชน แดเนียล วิท (Vit, 1967: 14 - 21) ให้คำจำกัดความว่า การปกครองท้องถิ่นหมายถึง การที่รัฐบาลกลาง ให้อำนาจหรือกระจายอำนาจไปให้ องค์การปกครองท้องถิ่นและเปิดโอกาสให้ประชาชน ในท้องถิ่นได้มีอำนาจในการปกครองร่วมกัน จากสภาพการณ์และแนวโน้มด้านต่างๆ ที่เกิด ขึ้นแล้วและที่กำลังจะเกิดขึ้นในอนาคตย่อมส่งผล กระทบทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ผู้วิจัยจึงมีความสนใจ ที่จะศึกษาอนาคตภาพของอบต.ในประเทศไทยในช่วง เวลา10 ปีข้างหน้า (ปี2561) ซึ่งเป็นองค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นรูปแบบหนึ่งที่ตั้งอยู่ในพื้นที่ที่มีความเจริญ น้อยแต่กลับมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาใน ด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง เทคโนโลยีและ สิ่งแวดล้อม และมีความใกล้ชิดกับประชาชน กระจาย อยู่ในเขตชนบททั่วทุกจังหวัด และมีจำนวนมากที่สุด ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกรูปแบบ ซึ่งอบต. จะต้องเผชิญกับกระแสโลกาภิวัตน์ แนวโน้มสภาพ แวดล้อมทั้งภายในประเทศ และภายนอกประเทศที่มีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลาไม่ว่าจะเป็นารรวมตัว เป็นประชาคมอาเซียน และในปี2558 ไทยจะเป็น สมาชิกประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน อนาคต. ในฐานะที่ เป็นหน่วยงานของรัฐและเป็นหน่วยงานที่บริหารจัดการ ใกล้ชิดประชาชนมากที่สุด จำเป็นต้องมีการปรับตัวให้ เท่าทันกับสถานการณ์ผลการศึกษาวิจัยจะเป็นประโยชน์ โดยตรงในการกำหนดแนวทางในการบริหารอบต.ให้ เป็นองค์กรที่มีความจำเป็น และเป็นองค์กรที่มี ประสิทธิภาพในการบริหารองค์กรให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามแนวคิดของการกำหนดองค์กรและจะเป็นรากฐาน และเป็นองค์กรที่เป็นพลังขับเคลื่อนในการพัฒนา ประเทศในอนาคตต่อไป

แนวทางการพัฒนา

เมื่อครั้งพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงปฏิรูปการปกครองประเทศเป็นครั้งแรกนับแต่สถาปนากรุงรัตนโกสินทร์ ทรงมุ่งเน้นการปฏิรูปการปกครองส่วนท้องถิ่นให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการเป็นที่ประจักษ์ ทรงสถาปนาสุขาภิบาลท่าลอมขึ้นเป็นแบบอย่างการปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นครั้งแรกและเป็นแห่งแรก เป็นผลให้การปกครองส่วนท้องถิ่นท่าลอมมีความเจริญก้าวหน้ารุ่งเรืองอย่างรวดเร็วหลังจากสิ้นรัชกาลแล้ว การปฏิรูปการปกครองได้หยุดชะงักลง และในระยะหลังนี้ก็พูดกันแต่เรื่องปฏิรูปการเมือง แทนไม่มีการพูดถึงการปฏิรูปการปกครองที่การปกครองของประเทศในขณะนั้นเหลวไหลและเหวี่ยงเสี้ยนดินทุกระบบ ดังนั้นในสถานการณ์ที่ประชาชนตื่นตัวเพื่อการปฏิรูปประเทศไทยครั้งใหญ่ที่สุดในปัจจุบัน จึงสมควรกล่าวถึงแนวทางการปฏิรูปการปกครองส่วนท้องถิ่นสักครั้งหนึ่ง ก่อนอื่นต้องกล่าวว่า ระบบการปกครองของประเทศไทยมีลักษณะแบบเปรตที่หัวโต ท้องโต ขาลีบ ขาว จึงทำให้การบริหารประเทศไทยใหญ่โตอู้อัย ลำช้า ไร้ประสิทธิภาพ เต็มไปด้วยการทุจริตคอร์รัปชันไม่ตอบสนองการพัฒนาประเทศและความปรารถนาของปวงชนการปกครองประเทศไทยแบ่งออกเป็นสามส่วนคือการบริหารราชการส่วนกลาง ที่มีกระทรวง ทบวง กรม ในกรุงเทพมหานครเป็นศูนย์กลางหลัก และได้รวบรวมอำนาจทั้งหลายในประเทศนี้มาอยู่ที่นี้ รวมเอาทรัพยากรทั้งหมดของประเทศมาอยู่ที่นี้การบริหารราชการส่วนภูมิภาค ที่ทุกกระทรวง ทบวง กรม มีตัวแทนออกไปปกครองราษฎรในพื้นที่ต่างๆ ทั่วประเทศมีองค์การบริหารส่วนจังหวัดอำเภอและตำบลองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นส่วนนี้ล้วนเป็นหูเป็นตาเป็นมือเป็นไม้ในการรวบรวมอำนาจทั้งหลายให้กับส่วนกลางจึงมิได้รับใช้ประชาชนในท้องถิ่นเพราะมุ่งตอบสนองเอาใจเจ้านายในส่วนกลางการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นซึ่งทำกันแบบไม่รู้ทิศทางและปะปะซับซ้อนมีองค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล และเทศบาล ซึ่งยังแบ่งออกเป็นหลายระดับ ตั้งแต่เทศบาลนคร เทศบาลเมือง เทศบาลอำเภอ และเทศบาลตำบล จนทับซ้อนกันไม่รู้อะไรเป็นอะไร นอกจากนั้นยังมีองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นรูปแบบพิเศษอีกสองแห่ง คือ กรุงเทพมหานคร และเมืองพัทยา ซึ่งมีอำนาจและมีความเป็นเอกเทศมากที่สุดความสำเร็จและความเจริญรุ่งเรืองของกรุงเทพมหานครและเมืองพัทยาได้เป็นแบบอย่างให้แก่การปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบพิเศษดังกล่าว ความสับสนของประชาชนในพื้นที่ที่การปกครองทับซ้อนกันหลายรูปแบบนั้นเป็นปัญหาใหญ่หลวงของประเทศ และเป็นเหตุทำให้ประชาชนไม่สนใจหรือรังเกียจระบบราชการ ยกตัวอย่าง ในจังหวัดหนึ่งๆ จะมีการปกครองที่ละอะทะทับซ้อนกันจนไม่รู้อะไรเป็นอะไร ดังเช่นจังหวัดนครราชสีมา ก็มีองค์กรบริหารในรูปจังหวัด อำเภอ ตำบล หมู่บ้าน มีผู้บริหารที่เรียกว่าผู้ว่าราชการจังหวัด นายอำเภอ กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน เป็นขานลงไป เหล่านี้เป็นการบริหารราชการส่วนภูมิภาคที่รับใช้ส่วนกลางทั้งสิ้นในขณะเดียวกัน ก็ยังมีองค์กรบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลต่างๆ ในรูปแบบของเทศบาลนคร เทศบาลเมือง เทศบาลตำบล และองค์การบริหารส่วนตำบลการปกครองทั้งสองรูปแบบที่ทับซ้อนและหลายประเภทจนสับสนอลหม่านดังกล่าวคือต้นตอของปัญหาการปกครองประเทศไทยในปัจจุบันนี้ในขณะนี้ต้องสูญเสียงบประมาณรายจ่ายไปในการบริหารราชการส่วนกลาง ส่วนภูมิภาค และส่วนท้องถิ่นจำนวนมาก แต่ประชาชนทั่วประเทศยังลำบากยากจน ขาดแคลน และล้าหลัง เพราะการบริหารราชการส่วนท้องถิ่นถูกรวบงำโดยการบริหารส่วนภูมิภาคที่เป็นตัวแทนการบริหารราชการส่วนกลาง จึงทำให้ทั่วประเทศเสมือนหนึ่งเป็นเมืองขึ้นหรือเป็นข้ารับใช้ส่วนกลางโดยมีนักการเมืองนั่งอยู่บนยอดหอคอย ดังนั้นเมื่อสถานการณ์จำเป็นต้องปฏิรูปการปกครอง ซึ่งเนื้อแท้แล้วก็มีความสำคัญไม่ได้ยิ่งหย่อนไปกว่าการปฏิรูปทางการเมืองแต่ประการใด จึงจำเป็นต้องกำหนดแนวทางการปฏิรูปการปกครองดังนี้

ประการแรก แนวทางการปฏิรูปการปกครองส่วนท้องถิ่น กำหนดให้เป็นแบบเทศบาลเป็นพื้นฐาน คือยกเลิกการปกครองแบบสุขาภิบาลทั่วประเทศ ยกเลิกการปกครองแบบองค์การบริหารส่วนตำบลทั่วประเทศ ยกฐานะสุขาภิบาลและองค์การบริหารส่วนตำบลทั่วประเทศขึ้นเป็นเทศบาลตำบลให้เทศบาลตำบลเป็นการปกครองพื้นฐานที่สุดของท้องถิ่น และส่งเสริมสนับสนุนให้เทศบาลตำบลที่มีพื้นที่ติดต่อกันควรรวมกันเป็นเทศบาลอำเภอ ให้พื้นที่อำเภอเป็นขอบเขตเทศบาลอำเภอพื้นฐานและสำหรับเขตเมืองให้ยกเลิกองค์การบริหารส่วนจังหวัดจัดตั้งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นแบบพิเศษ เช่นเดียวกับกรุงเทพมหานคร องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกประเภท ทุกระดับ มีอำนาจหน้าที่เดิมที่และบริหารโดยผู้บริหารที่มาจากการเลือกตั้งของประชาชนในท้องถิ่นนั้นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถเสนองบประมาณในการพัฒนาท้องถิ่นได้โดยตรง

ประการที่สอง แนวการปฏิรูปการบริหารราชการส่วนกลางยกเลิกราชการส่วนกลางระดับอำเภอทั้งประเทศและลดอำนาจของจังหวัดลงโดยในส่วนที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ให้อำนาจไปเป็นของท้องถิ่นพิเศษระดับจังหวัดที่จัดตั้งขึ้น ให้อำนาจข้าราชการของอำเภอทั้งหมดไปเป็นข้าราชการส่วนท้องถิ่น หรือโอนกลับคืนส่วนกลาง และทำให้จังหวัดเป็นเพียงหน่วยประสานงานระหว่างราชการส่วนกลางและส่วนภูมิภาคเท่านั้น เพื่อการนี้ให้ลดขนาดองค์การบริหารของจังหวัดให้เหลือเท่าที่จำเป็นเพื่อการประสานงานเท่านั้น

ประการที่สาม ปรับปรุงระบบรายได้ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่นอกจากให้รายได้ของท้องถิ่นเป็นไปตามเดิมแล้ว ให้ปรับการจัดสรรส่วนแบ่งรายได้ ภาษีฝ่ายสรรพากร ภาษีฝ่ายสรรพสามิต และภาษีฝ่ายศุลกากร ที่จัดเก็บได้ในท้องถิ่นใดให้เป็นรายได้ของท้องถิ่นนั้น 30%เป็นอย่างน้อยส่วนที่เหลือส่งเข้าเป็นรายได้แผ่นดิน

ประการที่สี่ บรรดาการพัฒนาในท้องถิ่นทั้งหมดในส่วนที่ไม่เกี่ยวเนื่องกับจังหวัดอื่นให้อำนาจหน้าที่ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดนั้นในการจัดทำแผนงานงบประมาณประจำปีรวมทั้งการจัดสรรใช้สอยทรัพยากรในท้องถิ่นให้เป็นประโยชน์สูงสุดแก่ประชาชนในท้องถิ่นและโอนบรรดาอำนาจที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นจากส่วนกลางหรือจังหวัดให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยส่วนกลางและส่วนภูมิภาคมีบทบาทเพียงกำกับและควบคุมเท่านั้น

ประการที่ห้า ให้ท้องถิ่นมีอำนาจบริหารจัดการท้องถิ่นโดยทั่วไปยกเว้นการต่างประเทศความมั่นคง และการศึกษา โดยเฉพาะการศึกษานั้นเพิ่มอำนาจให้แก่ส่วนท้องถิ่นให้มากที่สุดโดยส่วนกลางมีอำนาจในการกำหนดหลักสูตรพื้นฐานหรือระเบียบการทั่วไปเท่านั้น

ปัญหาของศักยภาพบุคคลในการปกครองท้องถิ่น

ด้านสังคม ลักษณะและสภาพของสังคมไทย ที่มีพื้นฐานมาจากสังคมศักดินา มีวัฒนธรรมอำนาจเชิงอุปถัมภ์ กำหนดให้ฐานะของผู้คนไม่เสมอภาคเท่าเทียมกัน มีความคิดหวังพึ่ง ไม่เชื่อมั่นในอำนาจของตนเอง อยู่อย่างเอกเทศ ไม่สามัคคีรวมกลุ่มรวมก้อนกัน และเมื่อมีการรับอิทธิพลของทุนนิยม ยิ่งมาเสริมให้ระบบโครงสร้างและระบบเศรษฐกิจไปรวมศูนย์ที่ตัวเมือง และไม่เป็นธรรมมากขึ้น ทรัพยากรและการจัดสรรผลผลิตไปตกอยู่กับผู้มีอำนาจ ทำให้ความเหลื่อมล้ำและช่องว่างทางรายได้ห่างกันมากขึ้น และปัจจัยที่สำคัญคือ การรวมศูนย์อำนาจทางการเมืองและการปกครอง ที่ย้ายมาจากเผด็จการทหาร มาสู่พรรคการเมืองและระบบเลือกตั้ง ในขณะที่ภาคประชาชนและชนชั้นกลางยังอ่อนแอ และไม่มีการรวมตัวเป็นองค์กรของคนที่จะคัดค้านและตรวจสอบนักเลือกตั้งได้ ทำให้ผู้กุมปัจจัยและผูกขาดทางด้านเศรษฐกิจ เข้ามามี

บทบาทในอำนาจรัฐ กลายเป็น นักธุรกิจการเมืองและผสมรวมมือกับกลุ่มอำมาตยาธิปไตยกลุ่มอนุรักษ์เก่า และกลุ่มอำนาจอิทธิพลท้องถิ่น ที่มีผลประโยชน์ร่วมกัน เข้ามาครอบครอง และกุมอำนาจของสังคมไทยไปทั้งในระดับประเทศ และระดับท้องถิ่น โดยเฉพาะในระดับท้องถิ่น ความหวังของประชาชนที่ต้องการจะเห็นประเทศไทยได้เจริญก้าวหน้า โดยการกระจายอำนาจจากส่วนกลางไปสู่ท้องถิ่น โดยมีการเลือกตั้ง อบต. ก็ต้องสูญสิ้นไป เพราะพรรคการเมืองและนักธุรกิจการเมือง ได้ใช้อำนาจรัฐและกลไกของกระทรวงมหาดไทย สมคบกับนักเลือกตั้ง และนายทุนท้องถิ่น แปรเจตนารมณ์ของประชาชนที่หวังจะให้มีการปกครองท้องถิ่นของประชาชน เป็น “สภา ผู้รับเหมาท้องถิ่น” แทน เพื่อที่จะงานและรับช่วงผลประโยชน์จากงบประมาณของท้องถิ่น เป็นการแบ่งปันผลประโยชน์ เพื่อการร่วมมือกันของนักเลือกตั้งในระดับชาติและระดับท้องถิ่น โดยไม่ได้คิดถึงผลประโยชน์ของชุมชนและประเทศชาติเป็นที่ตั้งแม้แต่น้อย

ด้านการเมือง การอาศัยระบบพรรคการเมือง เป็นตัวแก้ปัญหา ซึ่งจะไม่มีความพบกับคำว่า “สำเร็จ” เพราะพรรคการเมืองไทย เป็นตัวปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญเอง กล่าวคือ พรรคการเมืองเป็นภาพเหมือนของโครงสร้างอำนาจรัฐ คือเป็นตัวแทนของกลุ่มอำนาจในสังคม “ทุนผูกขาด กลุ่มอำมาตยาธิปไตย นักการเมือง” ผู้ซึ่งมีผลประโยชน์โดยตรงจากระบบรวมศูนย์อำนาจ ฉะนั้นหากศึกษาประวัติศาสตร์การเมืองไทย จะเห็นว่า พรรคการเมืองจะไม่กล้าทำลายเนื้อแท้ของระบบรวมศูนย์อำนาจ เพราะเท่ากับเป็นการทำลายเครือข่ายอำนาจและความเข้มแข็งของตนและพวกพ้องบริวารของพวกเขา สิ่งที่จะทำก็คือ การกระจายอำนาจโดยรูปแบบ แต่ได้แฝงเนื้อหาการรวมศูนย์อำนาจของเครือข่ายแบบเดิม ทำให้การกระจายอำนาจเป็นเรื่อง সামานต์ไป ตัวอย่างการกระจายอำนาจ อบต. ก็เห็นชัดเจนว่า ประชาชนชาวบ้าน ยังไม่มีอำนาจในการบริหาร , อำนาจและอิทธิพลยังคงอยู่ในกลุ่มมหาดไทย ผู้รับเหมา และนักการเมืองท้องถิ่นอย่างสมบูรณ์อาศัยระบบประชาธิปไตยโดยตรง เป็นแนวทาง ซึ่งก็คือ แนวคิดการเมืองภาคประชาชนการมีส่วนร่วมโดยตรงของประชาชนในกระบวนการตัดสินใจต่างๆของรัฐ, ขององค์กรปกครองท้องถิ่น หรือแม้แต่ขององค์กรเอกชนขนาดใหญ่

ด้านประสิทธิภาพในการบริหารงาน ระบบราชการไทยถูกวิพากษ์วิจารณ์ถึงประสิทธิภาพการบริหารงานอยู่เสมอ เมื่อเทียบกับการบริหารงานในภาคเอกชน การบริหารงานราชการที่ผ่านมาส่วนใหญ่ไม่มีการประเมินผลการปฏิบัติงานว่างานนั้นมีประสิทธิภาพและประสิทธิผลเพียงใด ขาดตัวชี้วัดในการดำเนินงานทำให้ไม่สามารถวิเคราะห์ถึงความคุ้มค่าและผลสัมฤทธิ์ของการดำเนินงานของส่วนราชการ ได้อย่างชัดเจน แต่โดยที่ประชาชนต้องการได้รับการบริการสาธารณะจากรัฐที่มีประสิทธิภาพ มีคุณภาพ รวดเร็ว ความคาดหวังของประชาชนโดยทั่วไปจึงต้องการเห็นภาพลักษณ์ใหม่ของระบบราชการไทยในแนวทางดังกล่าว จึงนับเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งที่แสดงให้เห็นถึงเหตุผล และความจำเป็นของการปฏิรูประบบราชการเพื่อแก้ปัญหาในด้านประสิทธิภาพของการให้บริการประชาชน การบริหารราชการไทยได้นำนโยบายการรวมอำนาจไว้ที่ส่วนกลางจนมากเกินความจำเป็น จึงก่อให้เกิดปัญหาของการบริหารงาน และการดำเนินงานที่ล่าช้า (Red Tape) เป็นไปอย่างไม่มีที่ติตั้งแต่การปฏิวัติการปกครองมาเป็นระบอบประชาธิปไตย ตั้งแต่ปี พ.ศ.2475 จนถึงปัจจุบัน ระบบและโครงสร้างของการบริหารในแบบราชการไทยมีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงแต่ยังไม่ทันเหตุการณ์ไม่สอดคล้องกับความจริงทางเทคโนโลยีและเศรษฐกิจที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วปัจจุบันในอนาคตอันใกล้การบริหารราชการได้มีการกระจายอำนาจไปสู่ส่วนท้องถิ่นมากขึ้นกว่าที่เป็นมา มีการแก้ไขรัฐธรรมนูญที่กระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นจัดตั้งหน่วยงานรองรับเพื่อส่งเสริมระบอบประชาธิปไตยมากขึ้น

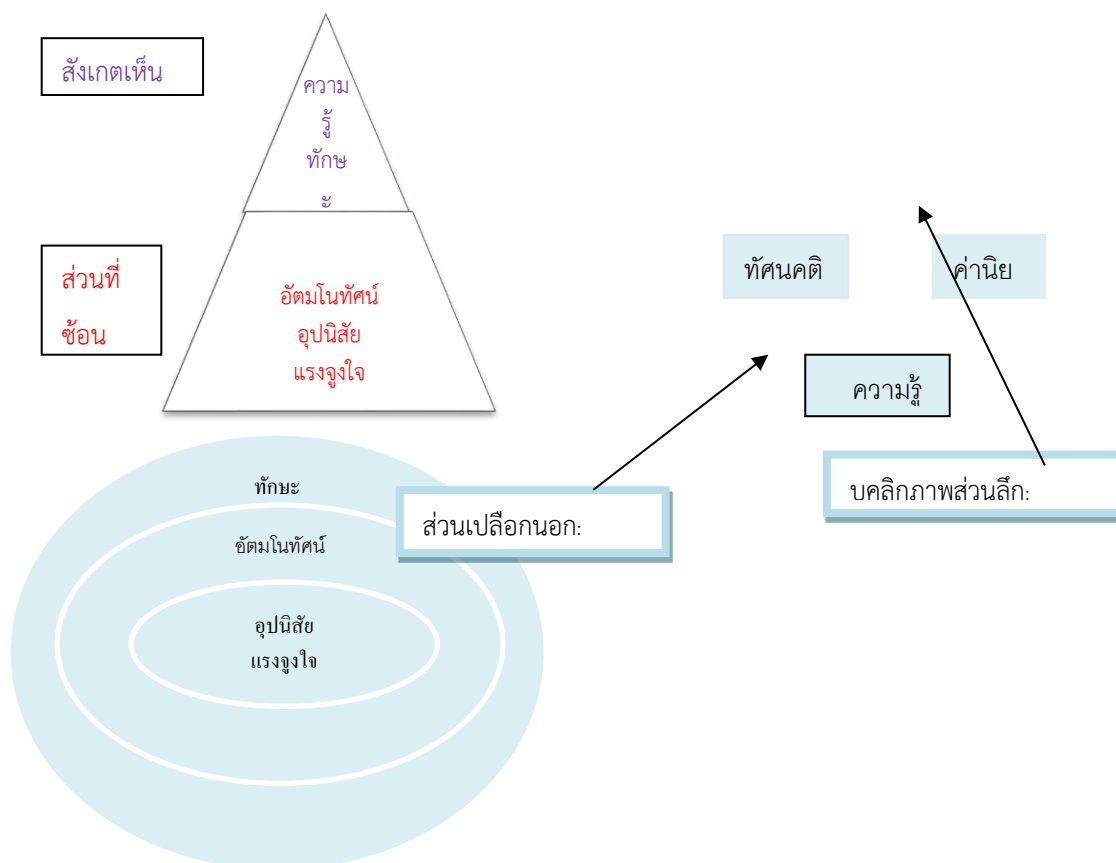
ด้านโครงสร้างส่วนราชการ

โครงสร้างการบริหารงานภาครัฐในปัจจุบันมีลักษณะที่ไม่ยืดหยุ่น ขาดความคล่องตัว การบริหารจัดการติดกับกรอบตามอำนาจหน้าที่ที่กฎหมายกำหนดเป็นหลัก ทำให้การบริหารไม่สอดคล้องกับกระแสความเปลี่ยนแปลงของสังคมได้อย่างทันการณ์ การปรับเปลี่ยนโครงสร้างองค์กรทำได้ไม่คล่องตัวและเนื่องจากโครงสร้างองค์กรมีขนาดใหญ่ทำให้การปรับต้องใช้เวลาพอสมควรในการดำเนินการขั้นตอน การนำเสนอ การขออนุมัติ แผนงาน/โครงการ งบประมาณ ดำเนินการ การติดต่อ การประสานงาน การขาดเงินสำรองล่วงหน้าในการปฏิบัติงาน การรายงานผล การประเมินผลการปฏิบัติงาน เหล่านี้ล้วนเป็นข้อจำกัด ที่ไม่สอดคล้องกับกระแสความเปลี่ยนแปลงของสังคมได้อย่างทันสถานการณ์ การปรับเปลี่ยนโครงสร้างระบบการบริหารจัดการงานไม่สามารถข้ามขั้นตอนส่งผล ให้ขาดความคล่องตัว และเนื่องจากโครงสร้างองค์กรมีขนาดใหญ่ ทำให้การปรับต้องใช้เวลาพอสมควรในการดำเนินการ ดังนั้นการปฏิรูประบบราชการจะส่งผลดีต่อการบริหารจัดการให้ขั้นตอนการทำงานสอดคล้องและทันสถานการณ์มากยิ่งขึ้น

ด้านขนาดของระบบข้าราชการ ระบบราชการไทยมีโครงสร้างของส่วนราชการที่มีขนาดใหญ่ ชับซ้อน มีอัตรากำลังข้าราชการเป็นจำนวนมากทำให้ระบบราชการมีระบบการบริหารงานที่ไม่คล่องตัว ประสบกับปัญหาด้านค่าใช้จ่ายของบุคลากรที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นทุกปี ก่อให้เกิดภาระด้านงบประมาณอย่างไม่สิ้นสุดและมีผลกระทบต่อพัฒนาประเทศด้านอื่น ๆ อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ความจำเป็นของรัฐในการปฏิรูประบบราชการเพื่อแก้ไขปัญหาหนี้จึงเป็นปัญหาเฉพาะหน้าที่ต้องเร่งรัดดำเนินการนับเป็นปัญหาสำคัญอีกประการหนึ่งเพราะระบบ ราชการไทยมีโครงสร้างของส่วนราชการที่มีขนาดใหญ่ ชับซ้อน มีอัตรากำลังข้าราชการเป็นจำนวนมาก ทำให้ระบบราชการมีระบบการบริหารงานที่ไม่คล่องตัว ประสบกับปัญหาด้านค่าใช้จ่ายของบุคลากรที่มีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นทุกปี ก่อให้เกิดภาระด้านงบประมาณอย่างไม่สิ้นสุดและมีผลกระทบต่อพัฒนาประเทศด้านอื่น ๆ อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ความจำเป็นของรัฐในการปฏิรูประบบราชการเพื่อแก้ไขปัญหาหนี้ จึงเป็นปัญหาเฉพาะหน้าที่ต้องเร่งรัดดำเนินการ

ด้านค่านิยมดั้งเดิม ระบบราชการเป็นระบบที่ให้ความสำคัญกับลำดับขั้นของการบังคับบัญชา ทำให้ข้าราชการไม่กล้าแสดงความคิดเห็นเท่าที่ควร รวมทั้งการต้องเคารพในระบอบอาวุโสของการทำงานทำให้ข้าราชการรุ่นใหม่ไม่สามารถแสดงศักยภาพในการทำงานได้อย่างเต็มที่ ทศนคติและค่านิยมดั้งเดิมในภาคราชการดังกล่าวจึงไม่เปิดโอกาสให้มีการส่งเสริมคนเก่ง คนดี คนที่มีความรู้และความสามารถ ได้ใช้โอกาสในการแสดงศักยภาพการทำงานได้อย่างเต็มที่เท่าที่ควร ตลอดจนข้าราชการมักจะเคยชินกับระบบการรับคำสั่งและนำมาปฏิบัติมากกว่าที่จะคิดริเริ่มและสร้างสรรค์รวมทั้งขาดความกล้าหาญที่จะโต้แย้งเมื่อเห็นว่าคำสั่งนั้นไม่ถูกต้องหรือการปฏิบัติงานนั้นไม่เหมาะสมที่จะปฏิบัติ "ค่านิยมของข้าราชการไทยในยุคปฏิรูประบบราชการ" ครั้งนี้มีความเชื่อพื้นฐานว่า ค่านิยมของข้าราชการมีส่วนสำคัญในการกำหนดพฤติกรรมของข้าราชการ และข้าราชการประจำเป็นกลไกหรือแขนงสำคัญในการนำนโยบายของรัฐบาลทุกยุคทุกสมัยรวมทั้งในยุคปฏิรูประบบราชการไปปฏิบัติให้ประสบความสำเร็จ เมื่อใดก็ตามที่ข้าราชการมีค่านิยมที่เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาประเทศ เช่น ค่านิยมของการใช้อำนาจหน้าที่ในทางมิชอบ และค่านิยมที่ยึดถือระบบพวกพ้องในทางมิชอบค่านิยมดังกล่าวนี้จะมีส่วนทำให้ข้าราชการบางส่วนประพฤติมิชอบ

ทฤษฎีปัญหา



ภาพแสดงความหมายและองค์ประกอบตามแนวคิดของ David C. McClelland จากภาพอธิบายได้ว่าภาพ ด้านซ้ายคือ องค์ประกอบที่สำคัญทั้ง 5 ประการของศักยภาพ (competency) ภาพด้านขวาคือการแบ่งองค์ประกอบของศักยภาพ (competency) ตามความยาก-ง่าย ของการพัฒนา กล่าวคือส่วนที่เป็น ความรู้ (knowledge) และทักษะ (skill) นั้นเป็นสิ่งที่แต่ละคน สามารถพัฒนาให้มีขึ้นได้ไม่ยากนัก ด้วยการศึกษาค้นคว้าทำให้เกิดความรู้และการฝึกฝนปฏิบัติทำให้เกิดทักษะ เป็น ส่วนที่สามารถมองเห็นได้ชัด นักวิชาการบางท่านเรียกส่วนนี้ว่า Hard Skills สำหรับ ส่วนที่เป็น Self-concept (ทัศนคติ ค่านิยม และความเห็นเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของตนเอง) Trait (บุคลิกลักษณะประจำของแต่ละบุคคล) และ Motive (แรงจูงใจ หรือแรงขับภายในของแต่ละบุคคล) เป็นสิ่งที่พัฒนาได้ยากเพราะเป็นสิ่งที่ซ่อนอยู่ภายในแต่ละบุคคล นักวิชาการบางท่าน เรียกส่วนนี้ว่า Soft Skills เช่นภาวะผู้นำ (leadership) ความอดทนต่อความกดดัน (stress tolerance) เป็นต้น David C. McClelland ได้อธิบายความหมายขององค์ประกอบทั้ง 5 ส่วนไว้ดังนี้ Skills คือ สิ่งที่บุคคลกระทำได้ดีและฝึกปฏิบัติเป็น

ประจำจนเกิดความชำนาญ Knowledge คือ ความรู้เฉพาะด้านของบุคคล Self-concept คือ ทักษะค่านิยมและความคิดเห็นเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของตน หรือ สิ่งที่บุคคลเชื่อว่าตัวเองเป็น Trait คือ บุคลิกลักษณะประจำตัวของบุคคล เป็นสิ่งที่อธิบายถึงบุคคลผู้นั้น Motive คือ แรงจูงใจหรือแรงขับเคลื่อน องค์ประกอบทั้ง 5 ส่วนข้างต้น ได้กลายมาเป็นแนวทางในการกำหนด “นิยาม” หรือ “ความหมาย” ของคำว่า Competency มากมาย ในปัจจุบันองค์กรในต่างประเทศได้นำ Competency มาใช้ในการบริหารงานอย่างกว้างขวาง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในงานด้านบริหาร ทรัพยากรมนุษย์เช่น การสรรหา การพัฒนา และการรักษาบุคลากรในองค์กร Competency ช่วย ให้ผลงานของบุคลากรตรงตามความต้องการขององค์กรซึ่งเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งต่อความ เสร็จของ องค์กร รวมทั้งประเทศไทยก็กำลังสนใจในเรื่อง Competency นี้อย่างมากจากภาพจะพบว่า skill และ knowledge อยู่ส่วนบน หมายถึงว่า ทั้ง skill และ knowledge สามารถพัฒนาขึ้นได้ไม่ยาก จะโดยวิธีการศึกษาค้นคว้า หรือประสบการณ์ตรงและ มีการฝึกฝนจนเกิดความชำนาญ จากแนวคิดของแมคเคิลเลนดั้นในสกอตต์ บี พารี เห็นควรจะรวมส่วนประกอบที่เป็น ความคิดเกี่ยวกับตนเอง คุณลักษณะและแรงจูงใจเข้าเป็นกลุ่มเรียกว่า พฤตินิสัยที่พึงประสงค์ (attributes) ดังนั้นบางครั้งเมื่อพูดถึงองค์ประกอบของสมรรถนะจึงมีเพียง 3 ส่วนคือ ความรู้ ทักษะ คุณลักษณะ ซึ่งตามทัศนะของแมคเคิลเลนดั้นกล่าวว่า สมรรถนะเป็นส่วนประกอบขึ้นมาจากความรู้ ทักษะ และเจตคติ / แรงจูงใจ หรือ ความรู้ ทักษะ และเจตคติ / แรงจูงใจ ก่อให้เกิดสมรรถนะ

แนวทางแก้ไขปัญหา

การแก้ที่ความคิดของประชาชน เป็นเรื่องที่ยากยิ่ง เพราะมันฝังรากลึกมานานจากอิทธิพลของวัฒนธรรมเชิงอำนาจอุปถัมภ์ของระบบศักดินา แต่ก็เป็นเรื่องที่จะต้องทำให้ได้ เพราะเป็นจุดเริ่มแรกของความสำเริง กล่าวคือ ประชาชนต้องคิดและเชื่อมั่นว่า การปกครองท้องถิ่น ไม่ใช่เป็นเรื่องของเจ้านาย ข้าราชการ นักการเมือง ผู้รับเหมา แต่เป็นเรื่องของประชาชนในชุมชนนั้น ๆ ที่จะบริหารจัดการปกครองท้องถิ่นด้วยตัวเอง และประชาชนมีศักยภาพและภูมิปัญญาความสามารถที่จะทำได้ ข้าราชการหรือนักการเมืองจะเป็นเพียงผู้เข้ามาเสริม มา สนับสนุน และเป็นที่ปรึกษา ส่วนการตัดสินใจ และการกำหนดอนาคตของท้องถิ่น จะเป็นเรื่องของคนในท้องถิ่นเองเท่านั้น เพราะไม่มีใครที่จะเข้าใจสภาพปัญหา และหาทางออกของท้องถิ่นได้ดีกว่าคนในท้องถิ่นเอง และไม่มีใครที่จะทำเพื่อผลประโยชน์สูงสุดให้แก่ท้องถิ่นเท่ากับคนในท้องถิ่นเอง เพราะคนท้องถิ่นเป็นเจ้าของท้องถิ่น ย่อมรักและหวงแหน ท้องถิ่น ซึ่งเป็นทรัพย์สินสมบัติที่มีค่ามากที่สุดในชีวิตของเขาและชุมชนของเขา

แก้ที่โครงสร้างและระบบ ปัญหาที่เกิดขึ้น เพราะโครงสร้างและระบบเก่าที่รวมศูนย์อำนาจอยู่ที่ศูนย์กลาง และจากบนมาสู่ข้างล่าง ซึ่งเป็นเรื่องที่ผิดพลาดและไม่ถูกต้อง การเสนอว่า “โครงสร้างและระบบเก่านี้อยู่แล้ว เพียงแต่แก้ที่คน หากคนดีมีความรู้ความสามารถเข้ามาทำเท่านั้น ก็จะสามารถแก้ปัญหาได้” เบื้องหลังของผู้ที่มีความคิดเช่นนี้ ถ้าไม่ใช่พวกไดโนเสาร์เต่าล้านปีที่หลงยุค ก็แสดงว่าเป็นพวกที่มีเจตนาไม่ดีต่อประชาชน หวังเพียงแต่เอาผลประโยชน์ของตัวเองและพวกพ้อง ที่จะได้รับจากโครงสร้างและระบบเก่าที่รวมศูนย์อำนาจ และรวมศูนย์ผลประโยชน์เท่านั้น เพราะปัญหาหลักอยู่ที่

โครงสร้างและระบบ, ถ้าโครงสร้างและระบบดี จะเปิดโอกาสให้คนดีเข้ามาบริหารได้มากขึ้น และก็สามารถแก้ปัญหาได้ตรงกันข้าม ถ้าโครงสร้างและระบบไม่ดี ก็ย่อมเปิดโอกาสให้คนไม่ดีใช้อำนาจการซื้อเสียงเข้ามาเป็นผู้บริหารได้ และถึงแม้ว่าจะจะมีคนดี มีโอกาสเข้ามา ก็ย่อมไม่สามารถแก้ปัญหาได้ หรือมีเจตนาดีก็จะถูกระบบเก่าทำลายให้เสียคน หรือกลายเป็นพวกคนไม่ดีไปเราต้องเปลี่ยนโครงสร้างและระบบใหม่ ที่กระจายอำนาจมาสู่ที่ชุมชน ให้ชุมชนผู้เป็นเจ้าของได้มีสิทธิและอำนาจอย่างชอบธรรมในการกำหนดชะตาชีวิตของตนเอง

อาศัยแนวคิดนอกระบบ (เป็นหลัก) ประสานกับในระบบ (เป็นรอง) คือการอาศัยระบบพรรคการเมือง เป็นตัวแก้ปัญหา ซึ่งจะไม่มีทางพบกับความสำเร็จเพราะพรรคการเมืองไทย เป็นตัวปัญหาและอุปสรรคที่สำคัญเอง กล่าวคือ พรรคการเมืองเป็นภาพเหมือนของโครงสร้างอำนาจรัฐ คือ เป็นตัวแทนของกลุ่มอำนาจในสังคม “ทุนผูกขาด กลุ่มอำมาตยาธิปไตย นักการเมือง” ผู้ซึ่งมีผลประโยชน์โดยตรงจากระบบรวมศูนย์อำนาจ ฉะนั้นหากศึกษาประวัติศาสตร์การเมืองไทย จะเห็นว่า พรรคการเมืองจะไม่กล้าทำลายเนื้อแท้ของระบบรวมศูนย์อำนาจ เพราะเท่ากับเป็นการทำลายเครือข่ายอำนาจและความเข้มแข็งของตนและพวกพ้องบริหารของพวกเขา สิ่งที่จะทำก็คือ การกระจายอำนาจโดยรูปแบบ แต่ได้แฝงเนื้อหารวมศูนย์อำนาจของเครือข่ายแบบเดิม ทำให้การกระจายอำนาจเป็นเรื่องสามัญทั่วไป ตัวอย่างการกระจายอำนาจ อบต. ก็เห็นชัดเจนว่า ประชาชนชาวบ้าน ยังไม่มีอำนาจในการบริหาร, อำนาจและอิทธิพลยังคงอยู่ในกลุ่มมหาดไทย ผู้รับเหมา และนักการเมืองท้องถิ่นอย่างสมบูรณ์แนวคิดนอกระบบ ก็คือ อาศัยระบบประชาธิปไตยโดยตรง เป็นแนวทาง ซึ่งก็คือ แนวคิดการเมืองภาคประชาชนการมีส่วนร่วมโดยตรงของประชาชนในกระบวนการตัดสินใจต่าง ๆ ของรัฐ, ขององค์กรปกครองท้องถิ่น หรือแม้แต่ขององค์กรเอกชนขนาดใหญ่ ฯลฯ” ทั้งนี้ เพราะการเมืองภาคประชาชน มีความหมายกว้างขวางและมากกว่าการเมืองแบบเลือกตั้ง ที่ถือเป็นประชาธิปไตยแบบตัวแทน เพราะเป็นการใช้อำนาจของประชาชน ซึ่งเป็นคนส่วนใหญ่ของประเทศ เป็นการใช้อำนาจอธิปไตยโดยตรง ของประชาชน เป็นเรื่องของกระบวนการทั้งระบบ ตั้งแต่เริ่มต้นจนจบกระบวนการความ ซึ่งทำให้เป็นการยกระดับความคิดประชาธิปไตย และเป็นการพัฒนาสมาชิกของสังคมให้มีคุณภาพ และจะทำให้สังคมมีคุณภาพตามมา อันจะเป็นการเสริมฐานะและบทบาทของประชาธิปไตยให้มั่นคงถาวร

เริ่มที่ชุมชน แก่ที่จังหวัดก่อนชุมชนเป็นห่วงโซ่ที่อ่อนที่สุดของอำนาจอปกครองของรัฐ แต่เป็นจุดที่แข็งแกร่งที่สุดของการเมืองภาคประชาชน เพราะชุมชนมีพื้นฐานที่สำคัญที่สุดคือ ความรักในแผ่นดินของผู้คนในชุมชน จะเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมโดยธรรมชาติเพราะเป็นผลประโยชน์ของผู้คนในชุมชน “เป็นทั้งประวัติศาสตร์(อดีต) เป็นทั้งปัจจุบัน และเป็นอนาคต(ของลูกหลาน) ของคนในชุมชน” การทำการเมืองภาคประชาชนให้เข้มแข็งจึงต้องเริ่มที่ชุมชน จังหวัดมีความพร้อมและอุดมสมบูรณ์ในเรื่องของประชากรและพื้นที่ และมีความหลากหลายในด้านทรัพยากรธรรมชาติที่สามารถจัดการปกครองตนเองได้อย่างค่อนข้างสมบูรณ์กว่าระดับชุมชน ในระยะเริ่มต้นชุมชนจะมีความจำกัดในเรื่องของบุคลากร พื้นที่ และทรัพยากรธรรมชาติ ทำให้ด้านหนึ่งเกิดความไม่พร้อม จึงถูกแทรกแซงโดยง่ายจากอำนาจรัฐเก่า เข้ามาในรูปแบบของปลัดอำเภอ และที่ปรึกษาจากหน่วยราชการต่าง ๆ ในอบต.การปกครองตนเองในระดับจังหวัด คือ “การเลือกตั้งผู้ว่าราชการจังหวัดโดยตรง” จะเป็นการทำลายการรวมศูนย์อำนาจจากส่วนกลางได้อย่างแท้จริง และมีพลัง เพราะจะเป็นการยืนยัน และเป็นหลักฐานที่แสดงต่อสาธารณะได้ว่าประชาชนสามารถปกครองตนเองได้ ซึ่งจะได้รับการสนับสนุนจากประชาชนอย่างกว้างขวาง และจะทำให้ประชาชนไม่หลงเชื่อข้อกล่าวหาของฝ่ายปกครองที่ว่า “ประชาชน ไม่สามารถ

ปกครองตนเองได้” และประชาชนจะรวมตัวกันคัดค้านการปกครองแบบรวมศูนย์ให้หมดไปจากแผ่นดินไทยและเมื่อเริ่มการปกครองตนเองในระดับจังหวัดได้แล้ว การปกครองตนเองในชุมชนก็จะเกิดขึ้นได้ และมีบทบาทอย่างแท้จริง เพราะ “องค์การบริหารตนเองในระดับจังหวัด” ก็จะส่งเสริมสนับสนุนอย่างเต็มที่และเต็มใจ เพราะเป็นผลประโยชน์ของประชาชนร่วมกัน

เรื่องอื่นที่ควรระวัง งบประมาณแผ่นดินจะต้องช่วงชิงงบประมาณแผ่นดินกลับสู่ท้องถิ่นให้มากขึ้น และปกป้องรักษางบประมาณของท้องถิ่น ไม่ให้ทางส่วนกลางนำไปใช้เพื่อสร้างอำนาจรวมศูนย์ที่ส่วนกลาง ทรัพยากรธรรมชาติต้องปกป้องรักษาและคุ้มครองทรัพยากรธรรมชาติให้เป็นสมบัติของท้องถิ่น และประเทศ ไม่ให้รัฐ, นักการเมือง, ข้าราชการ และกลุ่มทุนผูกขาด รวมทั้งบริษัทข้ามชาติมาถลุงช่วงชิงเอาไปทรัพยากรบุคคลของท้องถิ่นต้องรักษาและดึงบุคคลสำคัญของท้องถิ่นที่ไปอยู่ส่วนกลางกลับมารับใช้และพัฒนาท้องถิ่น, เพราะในอนาคตที่การกระจายอำนาจการปกครองมาสู่ท้องถิ่นมากขึ้น มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องอาศัยทรัพยากรบุคคลของท้องถิ่นมาช่วยกันคิดและระดมสมองในการวางแผนทางและกำหนดนโยบาย

สรุป

บุคลากรเป็นกลไกสำคัญของความสำเร็จแห่งกระบวนการพัฒนาองค์กร การพัฒนาบุคลากรจึงต้องได้รับการเอาใจใส่โดยเฉพาะองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจะต้องมีการพัฒนาบุคลากรในองค์กรให้มีคุณภาพมีศักยภาพมีความรู้ความสามารถมีความเชี่ยวชาญเพื่อพัฒนาองค์การให้เจริญก้าวหน้าด้วยเหตุนี้ผู้บริหารองค์กรจึงให้ความสำคัญกับทุนบุคลากรในกระบวนการบริหารงาน เพราะทุนบุคลากรเป็นหัวใจของการทำงานทุกระบบและมีผลจะช่วยให้งานนั้นสำเร็จหรือล้มเหลวได้ประเทศพัฒนาแล้วในโลกจึงให้ความสำคัญต่อกระบวนการพัฒนาทรัพยากรบุคคล เพราะเชื่อว่าหากทรัพยากรบุคคลมีคุณภาพ จะคิดทำการสิ่งใดย่อมมีโอกาสพบกับความสำเร็จในปัจจุบันโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว องค์การจึงต้องมีการพัฒนาเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงกระแสของความต้องการพัฒนาองค์การแพร่กระจายไปทั่วโลก มีนักคิดนักบริหารจำนวนมากได้เสนอแนวคิดและความจำเป็นในการเปลี่ยนแปลงองค์การเพื่อให้สามารถดำรงอยู่และก้าวต่อไปสู่ศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมั่นคงการพัฒนาบุคลากรนั้น เป็นกระบวนการบริหารทรัพยากรบุคคล ที่ต้องการให้บุคลากรดังกล่าวมีประสิทธิภาพในการปฏิบัติงานมากยิ่งขึ้น โดยการเพิ่มพูนความรู้ ความสามารถ ทั้งนี้การพัฒนาบุคลากรดังกล่าวมีวิธีการหลายวิธีที่จะเพิ่มพูนความรู้ให้แก่บุคลากร เช่น การฝึกอบรม การศึกษาต่อ การศึกษาดูงาน และการประชุมสัมมนา เป็นต้น ซึ่งการพัฒนาบุคลากรนั้น องค์การจำเป็นต้องมีการ วิเคราะห์ความต้องการในการพัฒนาก่อน โดยพิจารณา ลักษณะของงานเป็นหลัก จึงจะจัดการพัฒนาบุคลากรในรูปแบบต่าง ๆ ขึ้นมา และต้องมีการ ประเมิน ติดตามผลการพัฒนาบุคลากรในรูปแบบต่าง ๆ ขึ้นมา และต้องมีการประเมินติดตามผลการพัฒนาอย่างสม่ำเสมอด้วย เพื่อรับทราบข้อบกพร่องในการพัฒนาเพื่อนำมาปรับปรุงในการจัดการพัฒนาบุคลากรที่เหมาะสมในครั้งต่อไป

บรรณานุกรม

- สุกัญญา รัศมีธรรมโชติ.(2548) แนวทางการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ด้วย(Competency Based Learning) พิมพ์ครั้งที่2. กรุงเทพมหานคร : บริษัท ศิริวัฒนา อินเตอร์พริ้นท์ จำกัด (มหาชน)
- ชนสวรรค์ เจริญเมือง, (2548) “100 ปี การปกครองท้องถิ่นไทย พ.ศ. 2440-2540”.พิมพ์ครั้งที่ 5
กรุงเทพมหานคร: โครงการจัดพิมพ์คบไฟ.
- ชนสวรรค์ เจริญเมือง, (2550) “การปกครองท้องถิ่นกับการบริหารจัดการท้องถิ่น”: อภิธานศัพท์ของอารย ธรรม
โลก. กรุงเทพมหานคร : โครงการจัดพิมพ์คบไฟ
- เจษฎา นกน้อย. (2552) แนวคิดการบริหารทรัพยากรมนุษย์ร่วมสมัย. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย
- ชาญชัย อาจิณสมาจร. (2560)การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์, มปป : มปป.
- ชาญชัย ชาญชัย. (2554) การพัฒนาบุคลากรโดยใช้แนวทางสมรรถนะ. วิทยาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาวิชา
เทคโนโลยีสารสนเทศ.บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีมหานคร
- วิจิตร อาวะกุล. (2560) คู่มือฝึกอบรมและพัฒนาบุคคล. กรุงเทพมหานคร : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,

**พฤติกรรมการใช้สมาร์ทโฟน การเสพติดสมาร์ทโฟนและปัญหาด้านสุขภาพจากการใช้
 สมาร์ทโฟนของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ**
Behaviors, Addiction, and Health Problems from Use of Smartphone in Bachelor's Degree Students,
Sisaket Rajabhat University

สุमितตรา โพธิ์ท่า¹ / สราวุธ ศุภสร² / สมฤดี คັນสร³ / ณัฐภรณ์ แซวรัมย์⁴ / เปรมฤดี วรรณวงศ์⁵ /
 กานติมา ตะเคียนเกลี้ยง⁶ / อนุพันธ์ สุวรรณพันธ์⁷

Sumittra Phohta / Sarawut Suppasorn / Somredee Kansorn / Nattaporn Saewram /

Premruedee Warong / Karntima Takeankleang / Anuphan Suwanphan

¹⁻⁷ สาขาวิชาสาธารณสุขชุมชน คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

Community health program, Faculty of liberal art and sciences, Sisaket rajabhat university

บทคัดย่อ

งานวิจัยแบบภาคตัดขวางนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้สมาร์ทโฟน การเสพติด
 สมาร์ทโฟนและปัญหาด้านสุขภาพจากการใช้สมาร์ทโฟนของนักศึกษาระดับปริญญาตรีมหาวิทยาลัยราช
 ภัฏศรีสะเกษ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาภาคปกติชั้นปีที่ 1-4 ที่ใช้สมาร์ทโฟน 356 คน เลือก ตัวอย่างแบบ
 หลายขั้นตอน ดำเนินการวิจัยกุมภาพันธ์-มิถุนายน 2562 เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาวิจัย คือ แบบสอบถามที่
 ประยุกต์ขึ้น มีค่าความตรงของเนื้อหา CVI เท่ากับ 0.79 และค่าความเชื่อมั่น Cronbach's alpha เท่ากับ 0.96
 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ยและ ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน ผลการศึกษา
 กลุ่มตัวอย่าง ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 69.38 ศึกษาอยู่ในคณะครุศาสตร์ร้อยละ 28.37 ข้อมูลด้านการใช้
 สมาร์ทโฟน ค่าใช้จ่ายต่อเดือนในการใช้ต่ำกว่า 300 บาท ร้อยละ 46.07 ระยะเวลา ในการใช้ต่อวัน 3-4
 ชั่วโมง ร้อยละ 37.07 ใช้ในช่วงเวลา 21.00-24.00 น. มากที่สุดร้อยละ 52.81 ด้านการ เสพติดสมาร์ทโฟนอยู่
 ในระดับมากร้อยละ 26.68 และมากที่สุดร้อยละ 6.18 มีปัญหาสุขภาพจากการใช้ สมาร์ทโฟนอยู่ในระดับ
 มากร้อยละ 8.43 และระดับมากที่สุดร้อยละ 0.56 สรุปและข้อเสนอแนะ นักศึกษา มีพฤติกรรมในการใช้
 สมาร์ทโฟนมากเกินไป ถึงแม้จะพบปัญหาสุขภาพจากการ ใช้น้อยจำเป็นที่ทาง มหาวิทยาลัยจะต้อง
 ตระหนักและเป็นประเด็นเร่งด่วนที่ต้องมีการจัดการทั้งเรื่องการให้การศึกษาและ การสื่อสารด้านสุขภาพถึง
 ผลกระทบของการใช้สมาร์ทโฟนมากเกินไป เพื่อให้มีการใช้อย่างปลอดภัย และรู้เท่าทัน
 คำสำคัญ พฤติกรรมการใช้สมาร์ทโฟน, การเสพติดสมาร์ทโฟน, ปัญหาสุขภาพจากการใช้สมาร์ทโฟน

Abstract

This cross-sectional descriptive study aimed to study smartphone use behaviors, smartphone addiction and health problems from use of smartphone in bachelor's degree students, Sisaket Rajabhat University. Sampled were 356 students (1st-4th years) that have smartphones were selected which using multi-stage sampling between February-June 2019. A questionnaire was used for data collection that validity with CVI was 0.79 and reliability with Cronbach's alpha was 0.96. Data analysis was using frequency, percentage, mean average, and standard deviation. Results found the most of sampled were females 69.38% and studied at faculty of education 28.37%. Most of them spent 300 bahts per month on average. 37.07% spent 3-4 hours per day, 52.81% used in 9 o'clock to 12 o'clock. Smartphones addiction level were high 26.68%, and highest 6.18%. Most of them had level of health problems were high as 8.43%, and highest as 0.56. Conclusion and Recommendation: University student had overuse smartphones behavior. It is important to bring the university awareness in student and to define smartphone overuse as a university issue. Potential strategies for addressing this issue such as health education and health communication. To use smartphone safety and digital literacy.

Keywords Smartphone use behaviors, Smartphone addiction, Health problems from using smartphone

บทนำ

สมาร์ทโฟน (Smartphone) เป็นโทรศัพท์เคลื่อนที่ที่มีความสามารถมากกว่าโทรศัพท์เคลื่อนที่ทั่วไป สมาร์ทโฟนถือว่าเป็นคอมพิวเตอร์พกพาที่สามารถใช้เชื่อมต่อกับอินเทอร์เน็ตและผู้ใช้สมาร์ทโฟนสามารถติดตั้งโปรแกรมเสริมสำหรับเพิ่มความสามารถของสมาร์ทโฟนและยังมีระบบปฏิบัติการที่สามารถพัฒนาให้รองรับโปรแกรมประยุกต์อื่น ๆ ได้ด้วย จากการสำรวจพฤติกรรมการใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย พบคนไทยใช้งานอินเทอร์เน็ตโดยเฉลี่ย 45.0 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ ส่วนใหญ่ร้อยละ 85.5 จะใช้งาน อินเทอร์เน็ตจากสมาร์ทโฟนมากที่สุดโดยมีชั่วโมงการใช้งาน สมาร์ทโฟนเฉลี่ย 6.2 ชั่วโมง/วัน ซึ่งเพิ่ม มากกว่าปี พ.ศ. 2558 ที่มีการใช้สมาร์ทโฟนเฉลี่ย 5.7 ชั่วโมงต่อวัน ช่วงเวลา หลังเลิกเรียน/ทำงานจนถึงเช้า (16.01–08.00 น.) สมาร์ทโฟนเป็นอุปกรณ์อันดับ 1 ที่ใช้อินเทอร์เน็ตนิยมใช้ในการเข้าถึง อินเทอร์เน็ต โดยช่วงเวลา 16.01–20.00 น. เป็นช่วงเวลาที่คนนิยมใช้สมาร์ทโฟนในการเข้าถึงอินเทอร์เน็ตมากที่สุด คิดเป็นร้อยละ 68.4 โดยกลุ่มเจนเนอเรชันวาย (generation Y) (อายุ 16–35 ปี) มีการใช้อินเทอร์เน็ตโดย เฉลี่ยสูงสุดที่ 53.2 ชั่วโมง/สัปดาห์ หรือ 7.6 ชั่วโมง/วัน รองลงมาคือกลุ่มเจนเนอเรชันเอ็กซ์ (generation X) (อายุ 36–51 ปี) มีการใช้อินเทอร์เน็ตเฉลี่ย 44.3 ชั่วโมง/สัปดาห์หรือ 6.3 ชั่วโมง/วัน (สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์, 2559)

การใช้สมาร์ทโฟนเป็นเวลานานจะส่งผลกระทบต่อทั้งทางร่างกาย และจิตใจ อาการทางร่างกายที่เห็นได้ชัดเจน อาทิเช่น อาการปวดนิ้วหัวแม่มือ ปวดไหล่ คอ (Berolo S et al, 2011; Hwang K.-H et al 2012; สันตนิ เครือขอน และคณะ, 2559) อาการปวดศีรษะ (Demirci S et al, 2016) มีอาการผิดปกติของกระดูกสันหลัง (Lee S et al, 2017) ปัญหาด้านสายตา เช่น ตาแห้ง มองเห็นไม่ชัด ถ้ำสายตา และตาแดง (Kim J et al, 2016) ผลกระทบด้านจิตใจ เช่น อาการเครียด การนอนหลับ และภาวะซึมเศร้า (Thomée S et al, 2011; Liu S et al, 2019) แม้ผลกระทบระยะยาวยังไม่มีหลักฐานชัดเจนแต่พบว่าในงานวิจัยแบบติดตามไปข้างหน้า ในกลุ่มตัวอย่าง 358,403 คน การใช้สมาร์ทโฟนกับการเกิดเนื้องอกในระบบประสาทส่วนกลางมีความสัมพันธ์กันเพียงเล็กน้อย (Frei P et al, 2011)

การสำรวจเบื้องต้นการใช้สมาร์ทโฟนในนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ เมื่อวันที่ 7 พฤศจิกายน พ.ศ. 2561 โดยสอบถามนักศึกษา 20 คน พบว่าส่วนใหญ่เป็นเพศชาย 16 คน (ร้อยละ 80) อายุ 21 ปี 7 คน (ร้อยละ 35) ศึกษาอยู่คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ 8 คน (ร้อยละ 40) ระยะเวลาที่ใช้งานในแต่ละวัน 3-5 ชั่วโมง 9 คน (ร้อยละ 45) และส่งผลกระทบทำให้พักผ่อนไม่เพียงพอมากที่สุด 14 คน (ร้อยละ 70) และมีนิ้วล็อก 1 คน (ร้อยละ 5) จะเห็นว่าการสำรวจเบื้องต้นพบว่านักศึกษามีปัญหาด้านสุขภาพจากการใช้สมาร์ทโฟน แต่ยังไม่ชัดเจนในภาพรวม ของมหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ซึ่งการงาน

วิจัยนี้จะนำข้อมูลที่ได้เป็นแนวทางในการรณรงค์ส่งเสริมให้มี การปรับเปลี่ยนพฤติกรรมการใช้สมาร์โฟนอย่างรู้เท่าทันต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้สมาร์โฟนของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏ ศรีสะเกษ
2. เพื่อศึกษาการเสพติดสมาร์โฟนของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
3. เพื่อศึกษาปัญหาสุขภาพจากการใช้สมาร์โฟนของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ

วิธีดำเนินการวิจัย

1. รูปแบบการวิจัย

งานวิจัยเชิงพรรณนาแบบภาคตัดขวาง (Cross-sectional Descriptive Study)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร คือ นักศึกษาที่กำลังศึกษาปริญญาตรีภาคปกติชั้นปีที่ 1-4 มหาวิทยาลัยราชภัฏ ศรีสะเกษ ใน 4 คณะ 1 วิทยาลัย มีทั้งหมด 9,612 คน สถิติจำนวนนักศึกษาอยู่ ประจำปีการศึกษา 2561 มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ (วันที่ 18 กันยายน 2561)

2. กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาที่กำลังศึกษาปริญญาตรีภาคปกติชั้นปีที่ 1-4 มหาวิทยาลัยราชภัฏ ศรีสะเกษ คำนวณขนาดตัวอย่างโดยใช้สูตร W.G. Cochran (1953) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% โดยคิด สัดส่วนผู้มีปัญหาสุขภาพ จากการศึกษาสำรองเท่ากับ 0.70 แล้วสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอนโดยเลือกคณะ แล้วเลือกสาขา และเลือกชั้นปี แล้วเลือกตัวอย่างที่เข้าตามเกณฑ์ คือ ใช้สมาร์โฟนให้ข้อมูลได้และ สมัครใจเข้าร่วมวิจัย

3. เครื่องมือในการวิจัย

แบบสอบถามประยุกต์จากงานวิจัยจุฑามาศ กิตติศรี (2560) ส่วนแบบสอบถามการติดสมาร์โฟน ใช้แบบประเมิน ของชนัดดา เพ็ชรประยูรและคณะ (2560) โดยแบบสอบถามมีทั้งหมด 4 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไป และการใช้สมาร์โฟน เป็นแบบเลือกตอบ ประกอบด้วยเพศ อายุ ระดับการศึกษา รายได้ที่ได้รับต่อเดือน ที่พักอาศัย

ส่วนที่ 2 พฤติกรรมการใช้สมาร์ทโฟน มี 5 ข้อ ประกอบด้วย Package อินเทอร์เน็ตที่ใช้งาน ค่าใช้จ่าย ระยะเวลาในการใช้งาน ช่วงเวลาในการใช้งาน และประเภทการใช้งาน

ส่วนที่ 3 การเสพติดสมาร์ทโฟน มีทั้งหมด 24 ข้อ ประกอบด้วยองค์ประกอบ 6 องค์ประกอบ คือ 1) การให้ความสำคัญ (Salience) 2) การเปลี่ยน แปลงทางอารมณ์ (Mood Modification) 3) การสูญเสีย การควบคุม (Loss of Control) 4) การเลิกหรือหยุดใช้ (Withdrawal) 5) การขัดแย้ง (Conflict) และ 6) การ กลับคืนสู่สภาพเดิม (Relapse) มีข้อคำถามทั้งหมด 24 ข้อ กำหนดให้ลักษณะของแบบวัดเป็นแบบมาตร ประเมินค่า 6 ระดับ ตั้งแต่จริงที่สุด (6 คะแนน) จนถึงไม่จริงเลย (1 คะแนน) แปลค่าคะแนนรวมเฉลี่ยเป็น 5 ระดับ คือ ระดับมากที่สุด (4.21-5.00) ระดับมาก (3.41-4.20) ระดับปานกลาง (2.61-3.40) ระดับน้อย (1.81-2.60) และน้อยที่สุด (1.00-1.80)

ส่วนที่ 4 ปัญหาสุขภาพจากการใช้สมาร์ทโฟน มี 20 ข้อ ในด้านร่างกาย สังคม และจิตใจอารมณ์ เป็นแบบประมาณค่า Likert scale 5 ระดับ คือ ไม่เคยเป็น เป็นนาน ๆ ครั้ง เป็นบางครั้ง เป็นบ่อย และเป็น ประจำ แปลค่าคะแนนรวมเฉลี่ยเป็น 5 ระดับ คือ มีปัญหาระดับมากที่สุด (4.21-5.00) มาก (3.41-4.20) ปาน กลาง (2.61-3.40) น้อย (1.81-2.60) และน้อยที่สุด (1.00-1.80)

4. การหาคุณภาพเครื่องมือวิจัย

นำแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรม และปัญหาด้านสุขภาพ ไปตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ได้ค่า (Content validity index, CVI) เท่ากับ 0.79 โดยมีการปรับเนื้อหาและภาษาที่ใช้ให้ เหมาะสมจากผู้ทรงคุณวุฒิ แล้วนำไปทดลองใช้กับนักศึกษาสาขาสาธารณสุขชุมชน คณะศิลปศาสตร์และ วิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง 30 คนเสร็จแล้วนำมาหาความเที่ยง (Reliability) ได้ค่า Cronbach' alpha ทั้งฉบับเท่ากับ 0.96

ส่วนแบบสอบถามการติดสมาร์ทโฟนใช้แบบประเมินของชนิดดา เพ็ชรประยูรและคณะ (2560) เป็นแบบทดสอบที่มีการวัดค่าความสอดคล้องภายในได้เท่ากับ 0.94

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยทำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีการทำความเข้าใจกับคณะผู้วิจัยเพื่อให้เป็น แนวทางเดียวกันแล้วเข้าเก็บในชั้นเรียน โดยชี้แจงวัตถุประสงค์ เนื้อหา และวิธีการกรอกข้อมูล แล้วให้นักศึกษากรอกข้อมูล ด้วยตนเองหลังจากนั้น ตรวจสอบความสมบูรณ์

6. การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้

วิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป วิเคราะห์ใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) สำหรับข้อมูลทั่วไปและการใช้สมาร์ทโฟน ส่วนพฤติกรรมการใช้สมาร์ทโฟน การติดสมาร์ทโฟน และปัญหาสุขภาพ จากการใช้สมาร์ทโฟน รายชื่อและระดับใช้ความถี่ ร้อยละ ภาพรวมใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

7. การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยให้ความสำคัญและตระหนักถึงสิทธิส่วนบุคคลของผู้ที่เข้าร่วมการวิจัย ซึ่งเป็นผู้ที่ให้ข้อมูล ในครั้งนี้ เป็นอย่างยิ่ง โดยยึดหลักการเคารพ ประโยชน์และไม่ก่ออันตราย และความยุติธรรม มีการขอ ความยินยอม ให้ข้อมูลเกี่ยวกับงานวิจัย และจะรักษาข้อมูลที่ได้เป็นความลับ งานวิจัยนี้ผ่านการพิจารณาจาก คณะกรรมการจริยธรรม การวิจัยในมนุษย์ คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ COE เลขที่ 1/2562 ลงวันที่ 14 กุมภาพันธ์ 2562

ผลการวิจัย

จากกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 356 คน ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงร้อยละ 69.38 ศึกษาอยู่ในคณะครุศาสตร์ และคณะ ศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์พอ ๆ กันคือร้อยละ 28 อยู่ในสาขาวิทยาศาสตร์การกีฬาประมาณ 1 ใน 5 ศึกษาในระดับ ชั้นปีที่ 2 ประมาณ 3 ใน 4 และด้านที่พหุศาสตร์พบว่า นักศึกษาอยู่หอพักนอก มหาวิทยาลัยร้อยละ 69.38 และอายุเฉลี่ย เท่ากับ 20.28 ปี และได้รับเงินเดือนเฉลี่ยเท่ากับ 5000.28 บาท มีโรคประจำตัวที่ต้องรับยาต่อเนื่องร้อยละ 4.49 ตามตาราง 1

ตาราง 1 ข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่าง (n = 356)

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
หญิง	247	69.38
ชาย	109	30.62
คณะ		
ครุศาสตร์	101	28.37
ศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์	100	28.09

มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์	69	19.38
วิทยาลัยกฎหมายและการปกครอง	49	13.76
บริหารธุรกิจและการบัญชี	37	10.39
สาขา		
วิทยาศาสตร์การกีฬา	72	20.22
ภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร	69	19.38
ภาษาไทย	55	15.45
รัฐศาสตร์	49	13.76
ภาษาอังกฤษ	55	15.45
การท่องเที่ยวและการโรงแรม	37	10.39
วิทยาศาสตร์สิ่งแวดล้อม	23	6.46
วิทยาศาสตร์การอาหาร	5	1.40
ชั้นปี		
ปี 2	261	73.31
ปี 3	95	26.69
สถานที่พักอาศัย		
หอพักนอกมหาวิทยาลัย	247	69.38
บ้านพักตนเอง	65	18.26
พอพักในมหาวิทยาลัย	43	12.08
บ้านพักญาติ	1	0.28
การมีโรคประจำตัวที่ต้องรับยาต่อเนื่อง		
มี	16	4.49
ไม่มี	340	95.51
อายุเฉลี่ย 20.28 ปี ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 0.63 ปี		
ได้รับเงินเฉลี่ยต่อเดือน (บาท) 5,000.28 บาทต่อเดือน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน 1,787.41 บาท		

นักศึกษาที่มีพฤติกรรมการใช้สมาร์ทโฟน โดยค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่จะต่ำกว่า 300 บาทต่อเดือน ระยะเวลาใช้สมาร์ทโฟนส่วนใหญ่ใช้ถึง 3-4 ชั่วโมงต่อวัน และมีถึง 1 ใน 5 ที่ใช้มากกว่า 5 ชั่วโมงขึ้นไป ช่วงเวลาที่ใช้มากที่สุด ครั้งหนึ่งจะเป็นเวลา 21.00-00.59 น. และส่วนใหญ่จะใช้แอปพลิเคชันโซเชียล (Line, Facebook, Twitter) ตามตาราง 2

ตาราง 2 พฤติกรรมการใช้สมาร์ทโฟน (n = 356)

การใช้สมาร์ทโฟน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
Package ที่ใช้		
รายชั่วโมง	13	3.65
รายวัน	98	27.53
รายสัปดาห์	76	21.35
รายเดือน	160	44.94
รายปี	9	2.59
ค่าใช้จ่ายต่อเดือนในการใช้สมาร์ทโฟน		
ต่ำกว่า 300 บาท	164	46.07
ตาราง 2 พฤติกรรมการใช้สมาร์ทโฟน (n = 356) (ต่อ)		
การใช้สมาร์ทโฟน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
300-600 บาท	144	40.45
601-900 บาท	31	8.71
901-1,200 บาท	10	2.81
มากกว่า 1,200 บาท	7	1.97
ระยะเวลาใช้งานต่อวัน		
น้อยกว่า 1 ชั่วโมง	4	1.12
1-2 ชั่วโมง	104	29.21
3-4 ชั่วโมง	132	37.07
4-5 ชั่วโมง	43	12.08
5 ชั่วโมงขึ้นไป	73	20.51

ช่วงเวลาที่ใช้สมาร์ทโฟน

01.00-05.59 น.	6	1.69
06.00-10.59 น.	28	7.87
11.00-15.59 น.	39	10.96
16.00-20.59 น.	95	26.69
21.00-00.59 น.	188	52.81

ประเภทในการใช้สมาร์ทโฟนที่ทำประจำ (ตอบได้มากกว่า 1 ข้อ)

แอปพลิเคชันโซเชียล (Line, Facebook, Twitter)	202	56.74
ถ่ายรูป	130	36.52
โทรศัพท์ติดต่อ	130	36.52
ดูภาพยนตร์ ทีวี Youtube	113	31.74
การสืบค้นข้อมูล	97	27.25
เล่นเกม	82	23.03
แปลคำศัพท์	62	17.41
ระบบการนำทางด้วยดาวเทียม	48	13.48
ทำธุรกรรมทางการเงิน	46	12.92
บันทึกเสียง	20	5.62

ระดับการติดสมาร์ทโฟนส่วนใหญ่จะอยู่ในระดับปานกลาง มีระดับมากและมากที่สุด ร้อยละ 26.68 และ 6.18 ตามลำดับ ตามตาราง 3 เมื่อแยกรายข้อพบว่าข้อคำถามที่จริงมากที่สุด 3 อันดับแรก คือ “ฉันใช้สมาร์ทโฟนไปเรื่อย ๆ ได้ทั้งวันจนกว่าฉันจะพอใจ” ร้อยละ 24.61 รองลงมาคือ “เวลาใช้สมาร์ทโฟน ฉันรู้สึกเพลิดเพลินจนเวลาผ่านไปเร็ว” ร้อยละ 21.91 และ “ฉันเล่นสมาร์ทโฟนเมื่อไม่รู้จะทำอะไร” ร้อยละ 21.07

ตาราง 3 ระดับการติดสมาร์ทโฟน (n = 356)

ระดับการติดสมาร์ทโฟน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
น้อยที่สุด	22	6.18
น้อย	79	22.19
ปานกลาง	138	38.76
มาก	95	26.68
มากที่สุด	22	6.18

ปัญหาสุขภาพจากการใช้สมาร์ทโฟน พบว่าส่วนใหญ่อยู่ในระดับน้อย มีระดับมากและมากที่สุด ร้อยละ 8.43 และ 0.56 ตามลำดับ ตามตาราง 4 เมื่อแยกเป็นรายข้อ อาการที่เป็นประจำมากที่สุด คือ “นอนหลับพักผ่อนไม่เพียงพอจากการ ใช้สมาร์ทโฟนติดต่อกันเป็นเวลานาน” ร้อยละ 9.56 รองลงมา คือ “อาการตาแห้ง แสบตา พร่ามัว จากการ ใช้สมาร์ทโฟน ติดต่อกันเป็นเวลานาน” และ “ปวดตามคอ บ่าไหล่ จากการ ก้มมองสมาร์ทโฟนเป็นเวลานานเกินไป” ร้อยละ 7.87 และ 6.18 ตามลำดับ

ตาราง 4 ระดับปัญหาสุขภาพจากการใช้สมาร์ทโฟน (n = 356)

ระดับปัญหาสุขภาพ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
น้อยที่สุด	91	25.56
น้อย	144	40.45
ปานกลาง	89	25
มาก	30	8.43
มากที่สุด	2	0.56

อภิปรายผล

ด้านพฤติกรรมการใช้สมาร์ทโฟน

นักศึกษามีระยะเวลาการใช้สมาร์ทโฟนต่อวัน 3-4 ชั่วโมงถึงร้อยละ 37.07 และมีถึงร้อยละ 20.51 ที่ใช้มากกว่า 5 ชั่วโมงขึ้นไป ซึ่งพบว่าระยะเวลาการใช้เท่า ๆ กับงานวิจัยก่อนหน้านี้ในนิสิตคณะ เกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทร -วิโรฒ ที่พบว่าส่วนใหญ่ใช้ 3-4 ชั่วโมงต่อวันร้อยละ 37.6 และมากกว่า 5 ชั่วโมง

ร้อยละ 47.3 (วรรณกุล เชื้อมงคล และคณะ, 2562) เช่นเดียวกับงานวิจัยของ (จิวิรัตน์ ปราสาร และคณะ, 2560) ที่พบจำนวนชั่วโมงการใช้งาน 4-8 ชั่วโมงร้อยละ 47.4 และมากกว่า 8 ชั่วโมงขึ้นไป ร้อยละ 17.3 ทั้งนี้อาจเนื่องจากการแบ่งช่วงเวลาที่ต่างกัน แต่ก็มีแนวโน้มไปในทิศทางเดียวกันว่า จำนวนการใช้งานสมาร์ทโฟนของนักศึกษาส่วนใหญ่จะมากกว่า 4 ชั่วโมงขึ้นไป หากคิดเป็น ชั่วโมง การใช้งานโดยเฉลี่ยไม่น่าจะต่างไปจากผลการสำรวจในกลุ่ม Gen Y ของสำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (2559) ในช่วงก่อนหน้านี้นี้ที่พบว่าใช้งานเฉลี่ย 7.6 ชั่วโมงต่อวัน ซึ่งเป็นกลุ่มที่มีการใช้มาก ที่สุดเมื่อ เปรียบเทียบกับกลุ่มอื่น

กิจกรรมการใช้สมาร์ทโฟนในงานวิจัยครั้งนี้พบว่ามีการใช้เรียงตามลำดับ คือ 1) เรื่อง Social media ทั้ง Line Facebook หรือ Twitter 2) ถ่ายรูป 3) การโทรศัพท์ติดต่อ และ 4) ดูภาพยนตร์ ที่วี Youtube สอดคล้องกับผลการสำรวจของ สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (2559) ที่พบว่า กิจกรรมที่ใช้มากที่สุดคือ Social media รองลงมาคือ ดูหนัง ฟังเพลง และการค้นหาข้อมูลออนไลน์ แต่ที่แตกต่างกัน คือ การรับส่งอีเมล เนื่องจากครั้งนี้ไม่ได้นำมาสอบถาม เช่นเดียวกับงานวิจัยของจุฑามาศ กิตติศรี (2560) ที่พบว่า นักศึกษาพยาบาลมีการใช้มากที่สุดคือ Social network รองลงมาใช้เพื่อฟังเพลง และค้นหาข้อมูล เกี่ยวกับการบ้านที่ได้รับมอบหมาย แตกต่างไปจากงานวิจัยของจิวิรัตน์ ปราสาร และคณะ (2560) ที่พบว่า ใช้โทรศัพท์เป็นอันดับ 1 ร้อยละ 85.9 รองลงคือใช้ใน Social media ร้อยละ 83.2 แต่โดยรวมแล้วการใช้สมาร์ทโฟนของนักศึกษาจะมี 4 ส่วนหลัก คือ 1) Social media 2) โทรศัพท์ติดต่อ 3) ดูหนัง ฟังเพลง และ 4) การค้นหาข้อมูล

ด้านการเสพติดสมาร์ทโฟน

การประเมินการติดสมาร์ทโฟนในครั้งนี้ใช้แบบประเมินการติดสมาร์ทโฟนของชนิดดา เพ็ชร ประยูรและคณะ (2560) ที่บูรณาการตามลักษณะการติดพฤติกรรมตามแนวคิดของ Brown และ ลักษณะการติดเทคโนโลยีตามแนวคิดของ Griffith มีข้อคำถาม 24 ข้อ ใน 6 องค์ประกอบซึ่งเป็น แบบประเมินที่มีความเชื่อถือได้ แต่มีข้อจำกัดคือยังไม่มีคำถาม Cut off point ที่จะช่วยแยกแยะระหว่างผู้ที่มี พฤติกรรมการเสพติดสมาร์ทโฟนกับผู้ไม่มีพฤติกรรมเสพติดสมาร์ทโฟน งานวิจัยนี้จึงใช้การแบ่งระดับ ตั้งแต่ต่ำที่สุด จนถึงมากที่สุด การเลือกใช้เครื่องมือประเมินนี้เนื่องจากในประเทศไทย มีแบบประเมิน การติดสมาร์ทโฟน สำหรับผู้ใหญ่ฉบับภาษาไทย (Thai Version of Smartphone Addiction Proneness Scale for Adults) (พนิดา หาญพิทักษ์พงศ์ และคณะ, 2561) ซึ่งไม่เหมาะสมกับกลุ่มตัวอย่างในครั้งนี้ที่เป็นวัยรุ่น โดยช่วงหลัง ได้มีการพัฒนาการติดสมาร์ทโฟนในกลุ่มวัยรุ่นของไทย ที่เรียกว่า Smartphone Addiction Scale-Short Version (SAS-SV) (สุภาวดี เจริญวานิช และคณะ, 2562)

การทบทวนความชุกของการเสพติดสมาร์ทโฟนนักศึกษาแพทย์ในเอเชีย จาก 19 งานวิจัย ใช้แบบประเมินทั้ง SAS (Smartphone Addiction Scale) และ SAS-SV พบความชุกร้อยละ 41.93 (95% CI [36.24%, 47.72%]) (Zhong et al. 2022) ในประเทศไทยเท่าที่ค้นพบยังมีงานวิจัยที่สำรวจการเสพติด สมาร์ทโฟนน้อย อีกทั้งเครื่องมือประเมินการเสพติดสมาร์ทโฟนยังอยู่ในขั้นตอนพัฒนา ทำให้ใช้เครื่องมือ ในการวัดที่แตกต่างกัน การเปรียบเทียบความชุกของการเสพติด สมาร์ทโฟนจึงไม่อาจเปรียบเทียบได้ โดยตรง อย่างไรก็ตามพบว่าแนวโน้มความชุกของการเสพติดสมาร์ทโฟน เป็นไปในทิศทางเดียวกัน คือประมาณ 1 ใน 3 จะมีการเสพติดสมาร์ทโฟน โดยงานวิจัยนี้พบว่าระดับการเสพติด สมาร์ทโฟนอยู่ ในระดับมากขึ้นไปร้อยละ 32.86 ในขณะที่งานวิจัยของวรรณกุล เชื้อมงคล และคณะ (2562) ประเมินโดย SAS-SV พบร้อยละ 39.1 ซึ่งไม่ต่างไปจากการทบทวนความชุกของการเสพติดสมาร์ทโฟนในต่างประเทศ

ปัญหาสุขภาพจากการใช้สมาร์ทโฟน

การใช้สมาร์ทโฟนเป็นระยะเวลานานของนักศึกษาส่งผลเสียต่อสุขภาพในระดับปานกลางขึ้นไปประมาณ 1 ใน 3 ใกล้เคียงกับงานวิจัยของวรรณกุล เชื้อมงคล และคณะ (2562) ซึ่งประเมินโดยใช้แบบสอบถาม แล้วมาแบ่งระดับเช่นกัน โดยพบว่าสุขภาพทางกายโดยรวมเริ่มมีปัญหาร้อยละ 29.7 และมีความผิดปกติร้อยละ 0.2 สำหรับอาการที่พบบ่อยที่สุด ในงานวิจัยครั้งนี้คือ การนอนหลับพักผ่อนไม่เพียงพอ อาการทางสายตา และการปวดคอ โดยงานวิจัยก่อนหน้านี้ของ Thomée S et al. (2011) พบว่ามีปัญหาทางการนอนถูกรบกวนในระดับสูงในเพศชายและหญิง ร้อยละ 13 และ 17 ตามลำดับ ซึ่งสูงกว่างานวิจัยครั้งนี้ที่พบร้อยละ 9.56 ส่วนอาการทางสายตาทั้งตาแห้ง แสบตา พร่ามัว ในงานวิจัยนี้ พบร้อยละ 7.87 และอาการปวดคอ ร้อยละ 6.18 อาการทางสายตาแตกต่างไปจากงานวิจัยในที่ทำในนักศึกษาพยาบาลของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (2560) ที่พบอาการมากที่สุดคือ ปวดตาหลังใช้งาน และอาการปวดกล้ามเนื้อบริเวณไหล่ขณะใช้งาน และหลังใช้งาน เช่นเดียวกับงานวิจัยของวรรณกุล เชื้อมงคล และคณะ (2562) ที่พบว่าสายตาเริ่มมีปัญหาร้อยละ 33.3 และผิดปกติ ร้อยละ 3.8 ส่วนอาการปวดคอพบน้อยกว่างานวิจัยของสันถิ เกรือขอน (2559) ที่ประเมินอาการปวดคอ โดยให้คะแนนตั้งแต่ 0-10 ตั้งแต่ไม่ปวดเลยจนถึงปวดรุนแรง โดยพบอาการปวดคอทุกระดับร้อยละ 34.26 หรือแตกต่างกันประมาณ 6 เท่า นอกจากแบบวัดที่แตกต่างกัน ยังรวมอาการกล้ามเนื้อไม่สบาย (ร้อยละ 5.58) และปวดเล็กน้อย (ร้อยละ 19.65) ด้วยจึงอาจทำให้มีความชุก ที่สูง

ข้อเสนอแนะ

ผลการศึกษาพบว่านักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษมีระยะเวลาการใช้งานสมาร์ทโฟน ต่อวันมากกว่า 3 ชั่วโมง และ 1 ใน 3 มีภาวะเสพติดสมาร์ทโฟนก่อให้เกิดผลกระทบต่อสุขภาพในระยะสั้น คือ นอนหลับไม่เพียงพอ อาการทางสายตา และอาการปวดคอ ในการเก็บข้อมูล การเสพติดสมาร์ทโฟนในวัยรุ่นครั้งต่อไป ควรใช้แบบประเมินที่เป็นมาตรฐานเดียวกันทั้ง SAS หรือ SAS-SV จะทำให้เปรียบเทียบความชุกได้ รวมทั้งการเก็บข้อมูล ระยะเวลาอยู่น้ำจอโดยใช้เวลาจากสมาร์ทโฟน แทนที่จะประเมินด้วยตนเองจะทำให้ได้ข้อมูลที่น่าเชื่อถือมากขึ้น

จากผลการศึกษาจึงจำเป็นที่ทางมหาวิทยาลัยจะต้องตระหนักและเป็นประเด็นเร่งด่วนที่ต้องมีการจัดการทั้งเรื่องการให้การศึกษาและการสื่อสารด้านสุขภาพถึงผลกระทบของการใช้สมาร์ทโฟนมากเกินไป ทั้งนี้ไม่ได้เป็นการห้ามใช้ แต่ให้มีการใช้อย่างปลอดภัย เป็นผลดีต่อสุขภาพ และใช้อย่างรู้เท่าทัน

กิตติกรรมประกาศ

ขอกราบขอบพระคุณ ดร.ไมยรา เศรษฐมาศ อาจารย์ทองปัทม์ คอนประจำ และอาจารย์ธีรพงศ์ สง ผัด ผู้เชี่ยวชาญเกี่ยวกับด้านสมาร์ทโฟนที่เสียสละเวลาเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามงานวิจัย ช่วยถ่ายทอด องค์ความรู้และประสบการณ์ต่าง ๆ ที่มีคุณค่ารวมทั้งขอขอบคุณกลุ่มตัวอย่างที่ได้ให้ข้อมูล ในการวิจัยครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

- จุฑามาศ กิตติศรี, รัชชานา นน่อคำ, คณินิจ เพชรรัตน์. (2560). พฤติกรรมการใช้สมาร์ทโฟนและการรับรู้ภาวะสุขภาพของนักศึกษาพยาบาล. วารสารการพัฒนาสุขภาพชุมชน มหาวิทยาลัยขอนแก่น, 5(1): 19-34.
- ชนัดดา เพ็ชรประยูร, นำชัย สุกฤกษ์ชัยสกุล, กาญจนา ภัทราวิวัฒน์. (2560). การติดสมาร์ทโฟนของนักศึกษา: การพัฒนาแบบวัดในบริบทนักศึกษาปริญญาตรีในกรุงเทพมหานคร. วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี, 11(3): 325-340.
- ชีวันรัตน์ ปราสาร, สรณยา เสงพระพรหม, ณภัทรวรรต บัวทอง, ธนะภูมิ รัตนานพวงศ์. (2560). ความชุกของภาวะ nomophobia ในกลุ่มนิสิตนักศึกษาไทยที่ใช้สมาร์ทโฟนในมหาวิทยาลัยภาครัฐ. จุฬาลงกรณ์เวชสาร, 61(2): 249-259.

- พนิดา หาญพิทักษ์พงศ์, นวตลออ ธวินชัย. (2561). การตรวจสอบคุณภาพแบบวัดการเสพติด
สมาร์ตโฟนสำหรับผู้ใหญ่ฉบับภาษาไทย. วารสารสมาคมจิตแพทย์แห่งประเทศไทย,
63(2): 141-152.
- วรรณกล เชื้อมงคล, ชีรวิทย์ อินทิตานนท์, จตุพร หวังเสด. (2562). ผลของการใช้สมาร์ตโฟนและแท็บเล็ต
ต่อสุขภาพและผลการเรียนของนิสิตเภสัชศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ศรีนครินทร์เวช
สาร, 34(1): 90-98.
- สันทณี เครือขอนแก่น, สิริลักษณ์ กาญจน์มัย. (2559). ความชุกและปัจจัยเสี่ยงของอาการปวดคอจากการใช้
สมาร์ตโฟนในนักเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น เขตคลองหลวง. วารสารกายภาพบำบัด, 38(1): 23-32.
- สำนักงานพัฒนาธุรกรรมทางอิเล็กทรอนิกส์ (องค์การมหาชน) กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและ
การสื่อสาร. (2559). รายงานผลการสำรวจพฤติกรรมผู้ใช้อินเทอร์เน็ตในประเทศไทย ปี 2559.
กรุงเทพฯ: กระทรวงเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร.
- สุภาวดี เจริญวานิช, รังสิมันต์ สุนทรไชยา. (2562). การพัฒนาแบบประเมินพฤติกรรมกาติดสมาร์ตโฟน
ฉบับสั้นฉบับภาษาไทย. วารสารสุขภาพจิตแห่งประเทศไทย, 27(1):25-36.
- Berolo S, Wells RP, Amick BC 3rd. (2011). Musculoskeletal symptoms among mobile hand-held
device users and their relationship to device use: A preliminary study in a Canadian university
population. *Appl Ergon*, 42: 371-8.
- Cochran, W.G. (1953). *Sampling Techiques*. New York : John Wiley & Sons. Inc.
- Demirci S, Demirci K, Akgonul A. (2016). Headache in Smartphone Users: A Cross-Sectional Study.
J Neurol Psychol, 4(1): 1-5.
- Frei P, Poulsen AH, Johansen C, Olsen JH, Steding-Jessen M, Schüz J. (2011). Use of mobile phones
and risk of brain tumours: update of Danish cohort study. *BMJ*, 343:d6387. doi:
10.1136/bmj.d6387. PMID: 22016439; PMCID: PMC3197791.
- Hwang, K.-H., Yoo, Y.-S., & Cho, O.-H. (2012). Smartphone Overuse and Upper Extremity Pain,
Anxiety, Depression, and Interpersonal Relationships among College Students. *The Journal
of the Korea Contents Association*. The Korea Contents Association.
<https://doi.org/10.5392/jkca.2012.12.10.365>
- Kim J, Hwang Y, Kang S, Kim M, Kim TS, Kim J, Seo J, Ahn H, Yoon S, Yun JP, Lee YL, Ham H, Yu
HG, Park SK. (2016). Association between Exposure to Smartphones and Ocular Health in

Adolescents. *Ophthalmic Epidemiol*, 23(4): 269-76. doi: 10.3109/09286586.2015.1136652.

Epub 2016 Jun 2. PMID: 27254040.

Lee S, Choi YH, Kim J. (2017) Effects of the cervical flexion angle during smartphone use on muscle fatigue and pain in the cervical erector spinae and upper trapezius in normal adults in their 20s. *J Phys Ther Sci*, 29(5):921-923. doi: 10.1589/jpts.29.921. Epub 2017 May 16. PMID: 28603372; PMCID: PMC5462699.

Liu S, Wing YK, Hao Y, Li W, Zhang J, Zhang B. (2019). The associations of long-time mobile phone use with sleep disturbances and mental distress in technical college students: a prospective cohort study. *Sleep*, 42(2). doi: 10.1093/sleep/zsy213. PMID: 30395300.

Thomée S, Härenstam A, Hagberg M. (2011). Mobile phone use and stress, sleep disturbances, and symptoms of depression among young adults--a prospective cohort study. *BMC Public Health*, 11: 66. doi: 10.1186/1471-2458-11-66. PMID: 21281471; PMCID: PMC3042390.

Zhong Y, Ma H, Liang Y-F, Liao C-J, Zhang C-C, Jiang W-J. (2022). Prevalence of smartphone addiction among Asian medical students: A meta-analysis of multinational observational studies. *International Journal of Social Psychiatry*, 68(6):1171-1183. doi:10.1177/00207640221089535

รูปแบบการจัดการขยะโดยชุมชน ศึกษากรณีชุมชนบุลำควนใต้ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

Community-based waste management model Case study of Bulamduan Tai Community, Nai

Mueang Sub-district, Mueang District, Buriram Province

ทรานนท์ ทองนาม¹ กนกวรรณ เป็นสุข² ธนกฤตา นามวัน³ นิโลบล สุขพรม⁴

วรรธน์ หอมขจ⁵ สุชาวดี เดิมทำรัมย์⁶ อรสา งานประโคน² สากล พรหมสัตรู⁸

Tranon Thongnam¹ Kanokwan Pensuk² Thanakitta Namwan³ Nilobon Sukpram⁴

Worarat Homkajorn⁵ Suchawadee Doemtamram⁶ Orasa Nganprakhon Sakon Phromsathit^{7,8}

1-7 นักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

¹⁻⁷ Student of Public Administration, Buriram Rajabhat University.

⁸ อาจารย์ประจำสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

Lecturer in Public Administration Program, Buriram Rajabhat University.

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาสภาพการจัดการขยะของชุมชนบุลำควนใต้ 2) เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคในการจัดการขยะของชุมชนบุลำควนใต้ 3) เพื่อได้รูปแบบที่เหมาะสมในการจัดการขยะในชุมชนบุลำควนใต้ การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการเจาะจง จำนวน 10 คน ประกอบด้วย ผู้นำชุมชนจำนวน 1 คน คณะกรรมการชุมชนจำนวน 6 คน และประชาชนจำนวน 3 คน

ผลการศึกษาพบว่า การจัดการขยะในชุมชนบุลำควนใต้ในอดีต ประชาชนในชุมชนไม่มีความรู้เรื่องการจัดการขยะและการคัดแยกขยะอย่างถูกต้อง มีขยะมูลฝอยของผู้คนที่ผ่านไปผ่านมาแถวชุมชนได้ทิ้งขยะไว้ไม่ถูกที่และทิ้งขยะไม่ลงถังตามจุดที่ตั้งไว้ มีประชากรแฝงเยอะ นักเรียนนักศึกษาที่เช่าหอพักในชุมชน กลุ่มคนเหล่านี้ไม่รู้ว่าต้องจัดการขยะแบบไหน เป็นผลทำให้เกิดมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อมและเป็นอันตรายต่อสุขภาพของประชาชน หัวหน้าชุมชนและประชาชนภายในชุมชนจึงเล็งเห็นปัญหาขยะที่เกิดขึ้นและได้หาแนวทางแก้ปัญหา โดยผู้นำชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้การสนับสนุนในการแก้ไขปัญหาจนประสบผลสำเร็จจนได้รางวัลชนะเลิศระดับประเทศ ประเภทกลุ่ม L ชุมชนขนาดใหญ่ โครงการ ประกวดชุมชนปลอดขยะ (Zero Waste) โดยใช้หลัก 4R 1.Reduce (ลดการใช้) 2. Repair (การซ่อมแซม) 3. Reuse (การใช้ซ้ำ) 4.Recycle (การนำกลับมาใช้ใหม่) มาใช้ในการแก้ไขปัญหาขยะในชุมชน

คำสำคัญ : ขยะ, การจัดการขยะในชุมชน

Abstract

The objectives of this research were 1) to study the condition of waste management in Bulamduan community; 2) to study the problems Obstacles to waste management in Bulamduan Tai community 3) To obtain a suitable model for waste management in Bulamduan Tai community In which 394 households participated out of 484 households. This research was a qualitative research. The researcher defined the sample by a specific method of 10 people, consisting of 1 community leader, 6 community committees, and 3 people.

The results showed that waste management in the community Bulamduan Tai in the past People in the community have no knowledge of waste management and proper waste separation. There was rubbish roaming through the community, leaving garbage in the wrong place and not throwing trash in the bin at the set point. There is a large latent population. Students renting dormitories in the community. These groups of people do not know how to manage waste. As a result, it causes environmental pollution and is harmful to public health. The community leaders and people within the community saw the problem of waste and found a solution. by community leaders and related agencies to support in solving the problem until it was successful until it won the national award, Group L, large community, ZeroWaste Community Project, using the principle of 4R 1.Reduce (reduce Use) 2. Repair (repair) 3. Reuse (reuse) 4.Recycle (reuse) used to solve the garbage problem in the community.

Keywords: garbage, waste management in community

บทนำ

ชุมชนที่เริ่มมีประชากรหนาแน่น มักจะเกิดปัญหาภาวะทางสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการจัดการขยะที่เหมาะสมซึ่งนอกจากจะทำให้สูญเสียทัศนียภาพที่สะอาดแล้ว ยังก่อปัญหา เรื่องกลิ่นรบกวนอีก ดังนั้น ปัญหาเรื่องขยะจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องได้รับการเอาใจใส่ดูแล และจัดการอย่างเป็นระบบ การศึกษาแนวทางในการจัดการขยะต้องจัดเตรียมไว้รองรับปริมาณขยะที่จะเพิ่มขึ้นในอนาคตตามหลักวิชาการ ซึ่งส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและผู้ที่ มีบ้านเรือนอยู่ใกล้สถานที่จัดการขยะให้น้อยที่สุด กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม เป็นหน่วยงานหนึ่งที่เล็งเห็นความสำคัญของปัญหาขยะมาโดยตลอด และพยายามรณรงค์สร้างตระหนักรวมทั้งสร้างจิตสำนึกเรื่องของการจัดการขยะ ให้เกิดขึ้นกับประชาชนอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการลดปริมาณ และคัดแยกขยะนำกลับมาใช้ประโยชน์ ทั้งในระดับบุคคล ระดับครัวเรือน ระดับชุมชน และระดับองค์กร จึงส่งเสริมให้เกิดชุมชนปลอดขยะ Zero Waste ขึ้น และ“คู่มือเส้นทางสู่ชุมชนปลอดขยะ”

ชุมชนบุลำควนใต้ เทศบาลเมืองบุรีรัมย์ เป็นชุมชนที่ได้รับรางวัลชนะเลิศการประกวด ชุมชนปลอดขยะ ประจำปี 2559 กลุ่ม L ชุมชนขนาดใหญ่ เป็นชุมชนที่มีบริบทเป็นชุมชนเมืองขนาดใหญ่ และมีหอพักจำนวนมาก การมีส่วนร่วมโครงการชุมชนปลอดขยะของชุมชน มีสมาชิกเข้าร่วม 394 หลังคาเรือน จากจำนวน 484 หลังคาเรือน คิดเป็นร้อยละ 81.40 ของหลังคาเรือนทั้งหมด ซึ่งถือว่าเยอะมากสำหรับชุมชนเมืองขนาดใหญ่ โดยการดำเนินกิจกรรมของสมาชิกชุมชนมีการคัดแยกขยะรีไซเคิลขายทุกครัวเรือน และมีหอพักเข้าร่วมกิจกรรม คัดแยกขยะรีไซเคิล โดยมีธงที่ทำจากป้ายไว้นิลเก่า ใช้แสดงสัญลักษณ์การเข้าร่วมโครงการคัดแยกขยะ ชุมชนบุลำควนใต้ได้รับการคัดเลือกให้เป็นชุมชนนำร่องในการจัดการขยะของเทศบาลเมืองบุรีรัมย์และดำเนินงานตั้งแต่ปี 2552 - ปัจจุบัน เป็นชุมชนที่มีความต่อเนื่องการดำเนินกิจกรรม และทำจนเป็นวิถีชีวิต ชุมชนมีความสะอาด สมาชิกในชุมชนมีความร่วมมือในการคัดแยกขยะ ปริมาณขยะมูลฝอยที่เกิดขึ้นชุมชน 1,770 กิโลกรัมต่อวัน ปริมาณขยะมูลฝอยที่สามารถนำกลับมาใช้ประโยชน์ได้ 625 กิโลกรัมต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 35.31 และมีปริมาณขยะมูลฝอยส่วนที่เหลือนำไปกำจัด 1,145 กิโลกรัมต่อวัน คิดเป็นร้อยละ 64.69 การมีส่วนร่วม ชุมชนบุลำควนใต้เป็นชุมชนที่มีหอพักเป็นจำนวนมาก โดยมีทั้งหมด 90 หอพัก จึงได้มีการรวมกลุ่มหอพัก และจัดทำโครงการหอพักสีเขียว เพื่อให้หอพักที่เข้าร่วมโครงการฯ คัดแยกขยะภายในหอพัก โดยมีการแจ้งแก่คนเช่าให้มีส่วนร่วมในการคัดแยกขยะ และมีจุดคัดแยกขยะให้กับคนที่มาเช่า ซึ่งบางหอได้ตั้งเป็นกฎระเบียบของหอพักและใส่ลงในสัญญาเช่าว่าผู้เช่าต้องคัดแยกขยะ รวมทั้งมีการจัดการขยะรีไซเคิล ซึ่งสมาชิกในชุมชนมีกิจกรรมการคัดแยกขยะรีไซเคิลดำเนินการร่วมกับโรงเรียนเทศบาล 3 ในการรับซื้อขยะรีไซเคิลจากโรงเรียนและจากสมาชิกในชุมชน ณ ศูนย์รีไซเคิลประจำชุมชน เดือนละ 1 ครั้ง ชุมชนบุลำควนใต้มีกลุ่มสิ่งประดิษฐ์ซึ่งจะคัดแยกจากพลาสติกจากห้างสรรพสินค้ามาทำเป็นสิ่งประดิษฐ์เพื่อสร้างรายได้เช่น การทำดอกไม้ประดิษฐ์การถักกระเป๋าจากถุงพลาสติก และกระเป๋าจากซองกาแฟ เป็นต้น ส่วนที่เหลือจะรวบรวมส่งให้เทศบาลเมืองบุรีรัมย์นำไปกำจัด (เทศบาลเมืองบุรีรัมย์, 2565)

หลักการของชุมชนปลอดขยะ (Zero Waste) “ขยะ”ชุมชนบุลำควนใต้ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ถือเป็นเรื่องใกล้ตัวที่สุดที่เราหลงลืม และมองข้ามว่าเป็นปัญหาใหญ่ของสังคมยุคบริโภคนิยม เนื่องจากขยะเป็นสาเหตุอันก่อให้เกิดมลพิษที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนและสิ่งแวดล้อมในหลายๆด้าน ปัญหาขยะเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นจากเราทุกคน ดังนั้นสิ่งที่สำคัญคือการปรับมุมมอง เปลี่ยนวิธีคิดของตนเองใหม่ หลักการของชุมชนปลอดขยะ (Zero Waste) คือการมอง

สิ่งเหลือใช้ หรือวัสดุเหลือใช้ให้เป็นทรัพยากร เป็นต้นทุน ในการนำกลับมาใช้ประโยชน์ เพราะหากเราทิ้งลงถังขยะ ทรัพยากรที่มีคุณค่าจะกลายเป็นขยะไร้ค่าทันที แต่เหนือสิ่งอื่นใดก่อนที่เราจะคัดแยกขยะกลับมาใช้ประโยชน์ เราต้องลดขยะที่จะเกิดขึ้นให้ได้มากที่สุดก่อน ลดการบริโภคที่เกินจำเป็น ลดการใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นขยะได้ง่าย

จากปัญหาและความสำคัญดังกล่าวคณะผู้วิจัยมุ่งเน้นเพื่อศึกษารูปแบบการจัดการขยะโดยชุมชน ศึกษากรณีชุมชนบุลาควนใต้ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ และนำเสนอแนวทางและระบบการจัดการขยะที่เหมาะสมและมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยข้อมูลประชากรในชุมชนบุลาควนใต้ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการจัดการขยะของชุมชนบุลาควนใต้ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์
2. เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคในการจัดการขยะของชุมชนบุลาควนใต้ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์
3. เพื่อได้รูปแบบที่เหมาะสมในการจัดการขยะในชุมชนบุลาควนใต้ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์

ขอบเขตการวิจัย

1.ขอบเขตด้านเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษารูปแบบการจัดการขยะโดยชุมชน ศึกษากรณีชุมชนบุลาควนใต้ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ในด้านการคัดแยกขยะ ด้านการลดปริมาณขยะมูลฝอย (Reduce) ด้านการนำมาใช้ซ้ำ(Reuse) ด้านการปฏิเสธหรือหลีกเลี่ยง ใช้ของผิดวัตถุประสงค์(Reject)และด้านการซ่อมแซมแก้ไขสิ่งของต่างๆ ให้สามารถใช้งานต่อได้ (Repair)

2.ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 10 คนประกอบด้วย ผู้นำชุมชนจำนวน 1 คน คณะกรรมการชุมชนจำนวน 6 คน และประชาชนจำนวน 3 คน

3.ขอบเขตด้านเวลา

การวิจัยครั้งนี้ดำเนินการระหว่างเดือน สิงหาคม 2565 – ตุลาคม 2565

แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง “รูปแบบการจัดการขยะโดยชุมชน ศึกษากรณีชุมชนบุลาควนใต้ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์” ผู้วิจัยได้ทบทวนเอกสาร ศึกษาหลักการ แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ อาทิเอกสาร ตำรา งานวิจัยและระบบสืบค้นทางอินเทอร์เน็ต เพื่อนำมากำหนดกรอบแนวคิด ในการศึกษา ในประเด็นดังต่อไปนี้

แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการขยะมูลฝอย

จากการสืบค้นหลักการจัดการมูลฝอยชุมชน จากเอกสารต่างๆ (Tchobanoglous G. , Theisen H. and Vigil S. 1993 : ปริดา แคมเจริณวงศ์, 2532 ; กรมควบคุมมลพิษ. 2543 ; พัฒนา อรุณรักษ์พงศธร, 2547 และสุภาภรณ์ ศิริโสภณา, 2548) พบว่าสรุปได้คือ การลดปริมาณขยะมูลฝอย ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญ ดังต่อไปนี้

การลดปริมาณมูลฝอย ด้วยหลัก 4 R คือ

Reduce (ลดการใช้) ได้แก่ ลดการบริโภคสินค้าฟุ่มเฟือย ใช้สิ่งของอย่างประหยัด และใช้เท่าที่จำเป็น เช่น ใช้ผ้าเช็ดหน้าแทนกระดาษชำระ ใช้ถุงผ้าแทนถุงพลาสติก ขยับลดใช้น้ำยาทำความสะอาด และทำอาหารรับประทานให้พอดี รับประทาน เป็นต้น

Repair (การซ่อมแซม) คือ การซ่อมแซมสิ่งของหรือวัสดุที่ชำรุดให้มีสภาพที่ใช้งานได้และใช้ได้นาน ไม่ต้องทิ้งเป็นมูลฝอยแล้วสิ้นเปลืองหรือซื้อใหม่ เช่น โต๊ะเก้าอี้ เครื่องใช้ส่วนตัว และเครื่องใช้ในบ้าน เป็นต้น

Reuse (การใช้ซ้ำ) หมายถึง การนำวัสดุสิ่งของที่ใช้แล้วแต่ยังมีประโยชน์อยู่มาใช้ซ้ำอีก เช่น นำขวดแก้ว/พลาสติกที่บรรจุเครื่องดื่มมาล้างแล้วใช้บรรจุน้ำดื่มใช้กระดาษพิมพ์หน้าเดียวมาใช้หน้าที่เหลือ ใช้เสื้อผ้าที่ขาดและใช้ไม่ได้แล้วเป็นผ้าเช็ดหัว/ผ้าเช็ดมือ/เช็ดเท้า การนำขวดแก้ว กล่องพลาสติก กระดาษเก่ามาประดิษฐ์เป็นแจกัน เครื่องประดับบ้าน ของชำร่วย ของขวัญ เป็นต้น

Recycle (การนำกลับมาใช้ใหม่) เป็นการนำมูลฝอยมาผ่านกระบวนการแปรรูปให้เป็นวัตถุดิบเพื่อการผลิตสิ่งของกลับมาใช้ใหม่ ทำให้ไม่ต้องนำทรัพยากรธรรมชาติมาใช้เป็นวัตถุดิบแต่ใช้มูลฝอยเป็นวัตถุดิบแทน เช่น การนำมูลฝอยกระดาษไปผ่านกระบวนการย่อยเป็นเยื่อกระดาษเพื่อใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตกระดาษใหม่มาใช้ในการนำขวดน้ำดื่ม/บรรจุภัณฑ์พลาสติกชนิดใส (PET) ไปผ่านกระบวนการหลอมเป็นเม็ดพลาสติกแล้วใช้เป็นวัตถุดิบในการผลิตสินค้าพลาสติกแบบต่างๆมาใช้ใหม่ ซึ่งในปัจจุบันมีตัวอย่างผลิตภัณฑ์สินค้ารีไซเคิลหลายชนิด เช่น กระป๋อง กระดาษลังพลาสติกสี ขุ่นเข้ม ซึ่งจะมีราคาถูกกว่าชนิดพลาสติกใสมาก และหนังสือ บัตรอวยพร ปฏิทินที่ทำจากกระดาษรีไซเคิล เป็นต้น ทั้งนี้สามารถสังเกตว่าสินค้าใดเป็นผลิตภัณฑ์รีไซเคิลได้จากเครื่องหมายที่ประทับไว้บนผลิตภัณฑ์

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยเรื่อง รูปแบบการจัดการขยะโดยชุมชน ศึกษากรณีชุมชนบุลาควนใต้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการจัดการขยะของชุมชนบุลาควนใต้ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ศึกษาปัญหา อุปสรรคในการจัดการขยะ และเพื่อได้รูปแบบที่เหมาะสมในการจัดการขยะ การศึกษาโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุม สมบูรณ์และตรงตามวัตถุประสงค์ของการศึกษา ซึ่งมีรายละเอียดในแต่ละขั้นตอนดังต่อไปนี้

1.เกณฑ์การคัดเลือกพื้นที่

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยเลือกในพื้นที่ชุมชนบุลาควนใต้ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ เป็นชุมชนที่มีบริบทเป็นชุมชนเมืองขนาดใหญ่ และมีหอพักจำนวนมาก ชุมชนบุลาควนใต้ได้รับการคัดเลือกให้เป็นชุมชนนำร่องในการจัดการขยะของเทศบาลเมืองบุรีรัมย์ และดำเนินงานตั้งแต่ปี 2552-ปัจจุบัน เป็นชุมชนที่มีความต่อเนื่องการดำเนินงานกิจกรรมและทำจนเป็นวิถีชีวิต ชุมชนมีความสะอาดสมาชิกในชุมชนมีความร่วมมือในการคัดแยกขยะ และชุมชนบุลาควน

ได้ ได้รับรางวัล ขุมชนปลอดขยะ (Zero Waste) หลักการของชุมชนปลอดขยะ คือการมองสิ่งเหลือใช้ หรือวัสดุเหลือใช้ให้เป็นทรัพยากร เป็นต้นทุน ในการนำกลับมาใช้ประโยชน์ เพราะหากเราทิ้งลงถังขยะทรัพยากรที่มีคุณค่าจะกลายเป็นขยะไร้ค่าทันที แต่เหนือสิ่งอื่นใดก่อนที่เราจะคัดแยกขยะกลับมาใช้ประโยชน์ เราต้องลดขยะที่จะเกิดขึ้นให้ได้มากที่สุดก่อน ลดการบริโภคที่เกินจำเป็น ลดการใช้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นขยะได้ง่าย การแก้ไขปัญหาให้เป็นไปอย่างเป็นระบบรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ ซึ่งจะทำให้การแก้ไขปัญหา ในการจัดการขยะมูลฝอยในพื้นที่ดังกล่าวสามารถดำเนินการได้อย่างรวดเร็ว

2.กลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก

การวิจัยครั้งนี้เป็นวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้กำหนดกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการเจาะจง (Purposive Sampling) จำนวน 10 คน ประกอบด้วยหัวหน้าชุมชน จำนวน 1 คน คณะกรรมการชุมชนจำนวน 6 คน และ ตัวแทนประชาชนผู้มีส่วนได้ส่วนเสียจำนวน 3 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

3.1 เครื่องมือการวิจัยเชิงคุณภาพ การวิจัยเชิงคุณภาพนี้ใช้แบบสัมภาษณ์และกล้องบันทึกภาพเป็นเครื่องมือในการรวบรวมข้อมูล สำหรับแบบสัมภาษณ์มีแนวทางการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

3.2 กำหนดประเด็นคำถามหลักเพื่อการสัมภาษณ์ ซึ่งประกอบด้วยคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมจัดการขยะของครัวเรือน การใช้ประโยชน์จากขยะมูลฝอย และสภาพปัญหาขยะที่พบของครัวเรือน

3.3 การหาคุณภาพเครื่องมือด้านความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาของข้อคำถาม โดยใช้วิธีการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดการขยะของครัวเรือนต่างๆ

3.4 นำคำถามไปทดลองสัมภาษณ์ ผู้นำชุมชนหรือคณะกรรมการในชุมชนบุลาควนเหนือ จำนวน 3 คน และนำมาปรับปรุงข้อคำถามให้มีความเหมาะสม ชัดเจน เพื่อการสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้นำชุมชนกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้

4.การเก็บรวบรวมข้อมูล

การสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้วิจัยดำเนินการ ดังนี้

- 1) ผู้วิจัยทำหน้าที่เป็นผู้สัมภาษณ์ บันทึกข้อมูลและสังเกตสภาพจริงการจัดการขยะในชุมชนด้วยตนเอง
- 2) นัดหมายผู้นำชุมชนล่วงหน้าและเลือกเวลาที่เหมาะสม ที่ผู้นำชุมชนสะดวกและพร้อมที่จะให้สัมภาษณ์โดยนัดหมายที่บ้านของผู้นำชุมชนนั้น
- 3) การดำเนินงานสัมภาษณ์นั้น ผู้วิจัยแนะนำตนเองพร้อมทั้งสร้างบรรยากาศให้ความรู้สึกเป็นกันเอง และบอกวัตถุประสงค์ในการมาสัมภาษณ์ พร้อมทั้งให้คำมั่นว่าจะเก็บข้อมูลที่ได้เป็นความลับ รวมทั้งขออนุญาตฉบับบันทึกข้อมูลและบันทึกภาพ จากนั้นได้ดำเนินการสัมภาษณ์ตามประเด็นคำถามที่เตรียมไว้ เมื่อเสร็จสิ้นการสัมภาษณ์ได้กล่าวขอบคุณและมอบของที่ระลึก

5.การตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความถูกต้องและความน่าเชื่อถือของข้อมูลที่เก็บรวบรวม โดยนำข้อมูลจากการสัมภาษณ์จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลหลัก ข้อมูลจากการสังเกตของผู้วิจัยในขณะที่ทำการสัมภาษณ์ และการวิเคราะห์ข้อมูลจากแหล่งเอกสาร ดำเนินการตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลแบบสามเส้าด้านวิธีการ (Methodological Triangulation) โดย

พิจารณาผลการศึกษาในประเด็นเดียวกันด้วยวิธีการรวบรวมข้อมูลที่แตกต่างกัน และนำข้อมูลที่ต้องมารวบรวมและสรุปตามประเด็นที่ศึกษา เพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

6.การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลจากวิธีการสัมภาษณ์และวิธีการสังเกต ที่ได้ผ่านการตรวจสอบความน่าเชื่อถือและเพียงพอต่อการวิเคราะห์แล้ว จะถูกนำมาจัดหมวดหมู่ของข้อมูลตามประเด็นที่ศึกษา และทำการวิเคราะห์ข้อมูล (Content Analysis) เพื่อให้ได้ข้อมูลที่สอดคล้องกับขั้นตอนการวิจัยและวัตถุประสงค์การวิจัยสรุปและอภิปรายผล โดยนำแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องที่ได้จากการเก็บรวบรวมจากแหล่งข้อมูลที่เป็นเอกสารมาประกอบการอภิปราย และนำเสนอผลการศึกษาในรูปแบบการพรรณนาความ (Descriptive) ที่เป็นระบบและมีความชัดเจนมากขึ้น

ผลการวิจัย

เรื่อง รูปแบบการจัดการขยะโดยชุมชนศึกษากรณีชุมชนบุลำควนใต้ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลและนำเสนอผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพการจัดการขยะของชุมชนบุลำควนใต้ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า

การจัดการขยะในชุมชนบุลำควนใต้ในอดีต ประชาชนในชุมชนไม่มีความรู้เรื่องการจัดการขยะ การคัดแยกขยะอย่างถูกวิธี การจัดการขยะอย่างไม่ถูกต้องในระหว่างขนขยะไปทิ้ง โดยเป็นผลทำให้เกิดมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อม และเป็นอันตรายต่อสุขภาพของประชาชน เพราะในปัจจุบันประชากรเพิ่มมากขึ้น ก็ทำให้จำนวนขยะ เพิ่มขึ้นตามไปด้วย ทำให้คนในชุมชนตระหนักถึงปัญหา และหาแนวทางในการจัดการขยะ องค์ประกอบ หลักได้ 4 ส่วน ได้แก่

1.ขยะอินทรีย์ เช่น เศษอาหาร เศษผักผลไม้ที่ย่อยสลายได้ง่าย สามารถนำไปเป็นอาหารสัตว์ หรือนำไปทำปุ๋ยหมักชีวภาพ

2.ขยะรีไซเคิล เช่น แก้ว เศษกระดาษ พลาสติก โลหะอะลูมิเนียม สามารถนำไปขายให้กับผู้รับซื้อ เพื่อผ่านกระบวนการรีไซเคิล แล้วนำกลับมาใช้ใหม่ได้

3.ขยะทั่วไป เช่น ถุงพลาสติก โฟมฟอยล์ห่ออาหาร นำมาประดิษฐ์เป็นผลิตภัณฑ์ชุมชนเพื่อจำหน่ายในชุมชนและแหล่งท่องเที่ยวในช่วงเทศกาลประจำปีของเทศบาล สามารถสร้างรายได้ให้กับประชากรใน ชุมชน ผลิตภัณฑ์ดังกล่าวประกอบด้วย การทำดอกไม้ประดิษฐ์ การถักกระเป๋าจากถุงพลาสติก แจกันดอกไม้ เป็นต้น

4.ขยะอันตรายและเป็นพิษจากครัวเรือนหรือร้านค้า ในชุมชนจะมีตู้หรือภาชนะรองรับขยะอันตรายไว้ที่บ้านแกนนำชุมชน โดยสมาชิกในชุมชนทำการคัดแยกขยะอันตรายและเก็บรวบรวมใส่ตู้ที่จัดไว้โดยเทศบาลฯ

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรคในการจัดการขยะของชุมชนบุลำควนใต้ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า

การจัดการขยะเป็นปัญหา ที่ควรได้รับการแก้ไขอย่างถูกต้อง ซึ่งปัญหาหลักมีดังนี้

1.มีขยะสัญจรของผู้คนที่ผ่านไปผ่านมาแถวชุมชนได้ทิ้งขยะไว้ไม่ถูกที่และทิ้งขยะไม่ลงถังตามจุด ที่ตั้งไว้

2.สุนัขจรจัดมาคุ้ยเขี่ยขยะ ทำให้บริเวณที่ทิ้งขยะหรือถังขยะกระจุกกระจายทำให้สกปรกมากกว่าเดิม

3.มีประชากรแฝงเยอะ เช่น นักเรียนนักศึกษาที่เช่าหอพักในชุมชน ข้าราชการ พนักงาน ลูกจ้าง ฯลฯ ที่มาอาศัยอยู่ภายในชุมชน ซึ่งในปัจจุบันมีประมาณ 90 หอพัก ทำให้ปริมาณขยะล้นเกินปริมาณจำนวนถังขยะที่รองรับได้

4. การจัดเก็บขยะของเทศบาล มีการจัดเก็บไม่เป็นเวลา ทำให้เกิดการสะสมของขยะที่เพิ่มมากขึ้น มีขยะตกค้างส่งผลให้เกิดกลิ่นเหม็น และบางครั้งมีฝนตกลงมาทำให้ขยะไหลไปกับน้ำและไหลลงท่อระบายน้ำเกิดการอุดตันของท่อระบายน้ำ

แนวทางการแก้ไขปัญหา จากการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ พบว่าแนวทางการแก้ไขปัญหา ประกอบด้วย

1.การพูดคุยให้ความรู้และทำความเข้าใจรวมถึงการมีส่วนร่วมภายในชุมชน ทุกคนจะได้ตระหนัก ถึงการคัดแยกขยะอย่างถูกวิธีและมีวินัยมากขึ้น

2.เพิ่มจำนวนถังขยะภายในชุมชน และกำหนดเวลาที่ชัดเจนในการมาเก็บขยะของเทศบาลเพื่อไม่ให้ขยะมีการตกค้าง

3.การคัดแยกขยะตั้งแต่ในบ้านหรือในหอพักก่อนนำมาทิ้ง โดยนำขยะมาทิ้งให้เป็นเวลา ซึ่งจะมีรถขยะ ของเทศบาลมานำขยะไปบริหารจัดการ

วัตถุประสงค์ข้อที่ ๓ เพื่อได้รูปแบบที่เหมาะสมในการจัดการขยะในชุมชนบุลำควนใต้ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิจัยพบว่า

ชุมชนบุลำควนใต้ได้รับรางวัลชนะเลิศระดับประเทศ ประเภทกลุ่ม L ชุมชนขนาดใหญ่ โครงการ ประกวอดชุมชนปลอดขยะ (Zero Waste) โดยการดำเนินกิจกรรมของสมาชิกชุมชนมีการคัดแยกขยะรีไซเคิล ขยายทุกครัวเรือนและมีหอพักเข้าร่วมกิจกรรมคัดแยกขยะรีไซเคิล โดยผลการสัมภาษณ์ของผู้นำชุมชนหรือผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่พบว่า การจัดการขยะมูลฝอยของชุมชน บุลำควนใต้มีรูปแบบการจัดการขยะโดยใช้หลัก 4R ดังนี้ Reduce (ลดการใช้) ได้แก่ ลดการบริโภคสินค้าฟุ่มเฟือย ใช้สิ่งของอย่างประหยัด และใช้เท่าที่จำเป็น เช่น ไปตลาดใช้ถุงผ้าแทนถุงพลาสติก ตามร้านค้าจะไม่ใช้โฟม ใช้กล่องชานอ้อยแทน Repair (การซ่อมแซม) คือ การซ่อมแซมสิ่งของหรือวัสดุที่ชำรุดให้มีสภาพที่ใช้งานได้และใช้ได้นาน ไม่ต้องทิ้งเป็นมูลฝอยแล้วสิ้นเปลือง หรือซื้อใหม่ เช่น โต๊ะ เก้าอี้ เครื่องใช้ส่วนตัว Reuse (การใช้ซ้ำ) คือ การนำวัสดุสิ่งของที่ใช้แล้วแต่ยังมีประโยชน์อยู่ มาใช้ซ้ำอีก เช่น นำขวดแก้ว / พลาสติกที่บรรจุเครื่องดื่มมาล้างแล้วใช้บรรจุน้ำดื่ม กระดาษเก่ามาประดิษฐ์เป็นแจกัน Recycle (การนำกลับมาใช้ใหม่) คือ นำขยะรีไซเคิลเข้าสู่กระบวนการผลิตเป็นสินค้าใหม่ เช่น การขาย ให้แก่ร้านรับซื้อของเก่า การบริจาคให้แก่คนเก็บขยะ และเลือกซื้อสินค้าที่ผลิตจากวัสดุรีไซเคิล ซึ่งผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่มีความคิดเห็นที่ไม่แตกต่างกันกับการใช้รูปแบบ 4R ในการจัดการขยะใน ชุมชนบุลำควนใต้

อภิปรายผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพเพื่อศึกษารูปแบบการจัดการขยะโดยชุมชนศึกษากรณีชุมชน บูลำควนใต้ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ผลการวิเคราะห์ข้อมูลนำมาอภิปราย ดังนี้

1. จากผลการวิจัยด้านความเป็นมาของการดำเนินการเกี่ยวกับขยะของชุมชนบูลำควนใต้ พบว่า การจัดการขยะในชุมชนบูลำควนใต้ในอดีต ประชาชนในชุมชนไม่มีความรู้เรื่องการจัดการขยะ การคัดแยกขยะอย่างถูกวิธี เป็นผลทำให้เกิดมลภาวะต่อสิ่งแวดล้อมและเป็นอันตรายต่อสุขภาพของประชาชน จึงทำให้คนในชุมชนหาแนวทางในการจัดการขยะ ผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับ เสาวลักษณ์ ศักดิ์สิทธิ์และจุฑารัตน์ ชมพันธุ์(2560) ได้ศึกษาเรื่อง “แนวทางการจัดการขยะมูลฝอยของจังหวัด ปทุมธานี” ผลการศึกษาพบว่าจังหวัดปทุมธานีมีปัญหาขยะมูลฝอย ตกค้างสูงสุดติด 1 ใน 6 ของประเทศครัวเรือนส่วนใหญ่ทิ้งขยะมูลฝอยโดยไม่คัดแยก ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งนี้คือจังหวัดปทุมธานี ควรปรับปรุงพื้นที่ทิ้งขยะมูลฝอยเดิมให้กลายเป็นบ่อฝังกลบ ขยะที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ รวมถึงควรมีการให้ความรู้ความเข้าใจและส่งเสริมให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมากขึ้น

2. จากผลการวิจัย ด้านการจัดการขยะ พบว่าเป็นปัญหาที่ควรได้รับการแก้ไขอย่างถูกต้อง ซึ่งปัญหาหลัก คือ มีขยะมูลฝอยของผู้คนที่ผ่านไปผ่านมาแถวชุมชนได้ทิ้งขยะไว้ไม่ถูกที่และทิ้งขยะไม่ลงถังตามจุดที่ตั้งไว้ แนวทางการแก้ไขปัญหา มีการพูดคุยให้ความรู้และทำความเข้าใจ รวมถึงการมีส่วนร่วมภายในชุมชน ลดถังขยะภายในชุมชน และมีการคัดแยกขยะตั้งแต่ในบ้านหรือในหอพักก่อนนำมาทิ้ง ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าวสอดคล้องกับ พิทยา วัชรโรทัย (2556) ได้ศึกษาเรื่อง “การจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น:กรณีศึกษาเทศบาลตำบลเมืองแกลง จังหวัดระยอง” ผลการศึกษาพบว่ากระบวนการจัดการขยะมูลฝอย ของเทศบาลตำบลเมืองแกลง เริ่มต้นจากการรณรงค์ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับความรู้เรื่องการคัดแยกขยะจากบ้านเรือน เทศบาลมีการคัดแยกขยะ มีการส่งเสริมให้บุคลากรที่เกี่ยวข้องในองค์กร พัฒนาศักยภาพตนเองด้านการจัดการขยะ

3. จากผลการวิจัย จากผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่ การจัดการขยะมูลฝอยของชุมชนบูลำควนใต้ มีรูปแบบการจัดการขยะ โดยใช้หลัก 4R ดังนี้ ลดการใช้ เช่น การใช้ถุงผ้าแทนถุงพลาสติก การซ่อมแซม เช่น การซ่อมแซมสิ่งของหรือวัสดุที่ชำรุดให้มีสภาพที่ใช้งานได้อีกครั้ง การใช้ซ้ำ เช่น นำขวดพลาสติกที่ใส่เครื่องดื่มแล้วกลับมาล้างและใช้บรรจุน้ำดื่ม โดยที่ไม่ต้องซื้อขวดใหม่ และการนำกลับมาใช้ใหม่ เช่น การนำของน้ำยาปรับผ้านุ่มหรือของกาแฟที่ทิ้งแล้ว มาทำความสะอาดและนำมาทำเป็นดอกไม้หรือสิ่งประดิษฐ์ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ปรีดา เข้มเจริญวงศ์(2532) ที่ได้อธิบายว่าการจัดการขยะที่ดีประกอบด้วย 4 R ได้แก่

Reduce (ลดการใช้) ได้แก่ ลดการบริโภคสินค้าฟุ่มเฟือย ใช้สิ่งของอย่างประหยัด และใช้เท่าที่จำเป็น เช่น ไปตลาดใช้ถุงผ้าแทนถุงพลาสติก ตามร้านค้าก็จะไม่ใช้โฟม ใช้กล่องชานอ้อยแทน

Repair (การซ่อมแซม) คือ การซ่อมแซมสิ่งของหรือวัสดุที่ชำรุดให้มีสภาพที่ใช้งานได้อีกครั้งและใช้ได้นาน ไม่ต้องทิ้งเป็นมูลฝอยแล้วสิ้นเปลือง หรือซื้อใหม่ เช่น โต๊ะ เก้าอี้ เครื่องใช้ส่วนตัว

Reuse (การใช้ซ้ำ) คือ การนำวัสดุสิ่งของที่ใช้แล้วแต่ยังมีประโยชน์อยู่ มาใช้ซ้ำอีก เช่น นำขวดแก้ว / พลาสติกที่บรรจุเครื่องดื่มมาแล้วแล้วใช้บรรจุน้ำดื่ม กระดาษเก่ามาประดิษฐ์เป็นแจกัน

Recycle (การนำกลับมาใช้ใหม่) คือ นำขยะรีไซเคิลเข้าสู่กระบวนการผลิตเป็นสินค้าใหม่ เช่น การขายให้แก่ร้านรับซื้อของเก่า การบริจาคให้แก่คนเก็บขยะ และเลือกซื้อสินค้าที่ผลิตจากวัสดุรีไซเคิล

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษา รูปแบบการจัดการขยะ โดยชุมชนศึกษากรณีชุมชนบุลำควนใต้ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยได้ค้นพบ เพื่อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอเพื่อการนำไปใช้

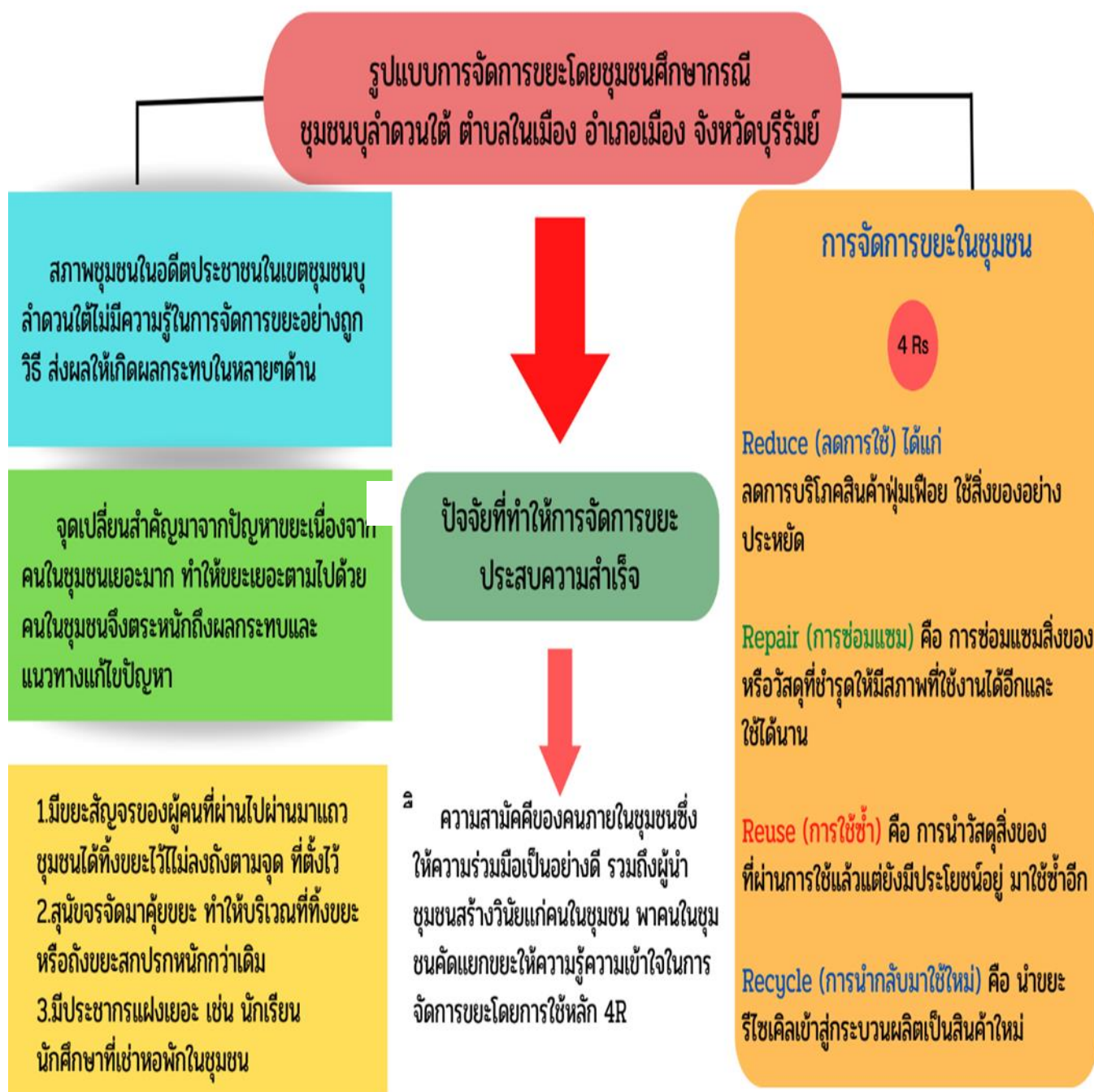
มีการคัดแยกขยะให้ถูกประเภทและถูกต้อง เพื่อสะดวกในการจัดการ เช่น ขยะย่อยสลายได้นำไปทำปุ๋ยหมัก ปุ๋ยอินทรีย์ ขยะอันตราย มีการคัดแยกนำเข้าสู่กระบวนการทำลายที่ปลอดภัย ส่วนขยะรีไซเคิลก็นำรวบรวมเข้าสู่กระบวนการรีไซเคิลเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ใหม่ และขยะทั่วไปก็นำไปทิ้งหรือกำจัดอย่างถูกวิธี

2. ข้อเสนอเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการวิจัยเชิงปริมาณ เพื่อศึกษาเปรียบเทียบชุมชนบุลำควนใต้กับชุมชนอื่นในเขตเทศบาลเมืองบุรีรัมย์ เพื่อศึกษาจุดแข็ง จุดอ่อน ของการจัดการขยะของแต่ละชุมชน

ควรศึกษาความตระหนักรู้ของประชาชนในการจัดการขยะ เพื่อใช้เป็นแนวทางสำหรับการบริหารจัดการ เช่น การอบรมให้ความรู้แก่ประชาชนในเรื่องการจัดการขยะภายในครัวเรือน และณรงค์สร้างจิตสำนึกให้แก่ประชาชนอย่างต่อเนื่อง

องค์ความรู้ที่ได้รับจากการวิจัย



บรรณานุกรม

- กรมควบคุมมลพิษ .(2543). เกณฑ์มาตรฐานและแนวทางการจัดการขยะมูลฝอยชุมชน. กรุงเทพฯ: กรุงเทพมหานคร.
- กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.(2558). คู่มือชุมชนปลอดขยะ : สืบค้นเมื่อวันที่ 27 สิงหาคม 2565. จาก <http://community.onep.go.th>
- กรมควบคุมมลพิษ . (2554). คู่มือประชาชนการคัดแยกขยะมูลฝอยอย่างถูกวิธีและเพิ่มมูลค่า. พิมพ์ครั้งที่3. กรุงเทพฯ : บริษัทอีซี จำกัด.
- กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม. (2554). คู่มือการคัดแยกขยะประจำครัวเรือนเพื่อนำกลับมาใช้ประโยชน์. กรุงเทพฯ : ส่วนรณรงค์ กองส่งเสริมและเผยแพร่ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อมกระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- เทศบาลเมืองบุรีรัมย์. (2565). การสนับสนุนชุมชนล้าความใต้ได้รับรางวัลชนะเลิศระดับประเทศ. สืบค้นเมื่อ 27 ตุลาคม 2565. จาก <https://www.buriramcity.go.th/index.php/awardsuccess-menu/649-content-reward04>.
- ปรีดา เข้มเจริญวงศ์. (2532). อธิบายการจัดการขยะที่ดี 4R .ขอนแก่น : โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยขอนแก่น
- พัฒนา อนุรักษ์พงษ์ธร. (2547). รายงานสรุปสถานการณ์ มลพิษของประเทศไทย. ม.ป.ท.: กระทรวงทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม.
- พริยา วัชรวิทย์. (2556). การจัดการขยะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น: กรณีศึกษาเทศบาลตำบลเมืองแกลงจังหวัดระยอง. วิทยานิพนธ์วิทยาศาสตรมหาบัณฑิต (การจัดการสิ่งแวดล้อม). กรุงเทพฯ: สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- เสาวลักษณ์ ศักดิ์สิทธิ์และจุฑารัตน์ ชมพันธุ์. (2560, 10 มีนาคม). แนวทางการจัดการขยะมูลฝอยของจังหวัดปทุมธานี. การประชุมวิชาการเสนอผลงานวิจัยบัณฑิตศึกษา ระดับชาติและนานาชาติ 2560, อาคารพจน์สารสิน มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุภาภรณ์ ศิริโสภณา. (2548). การจัดการของเสียชุมชน. เอกสารอัดสำเนา.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านโคกเมือง

Factors Affecting Success in Tourism Management by Ban Khok Mueang Community

บุริมнат อ่อนฉลุย¹,กัญญารัตน์ ดวงคารา²,เจนจิรา ปุริมาเต³

เบญจรัตน์ เรืองประ โคน⁴,ปิยะธิดา จะเชนรัมย์⁵,วิจิตรา เขียวรัมย์⁶

อินธิลา สุขเพิ่ม⁷,ธนพัฒน์ จงมีสุข

Burimnat Aonchaluy¹,Kanyarat Duangdara²,Chenchira Purimate³

Bencharat Rueangprakhon⁴,Piyathida Jachenram⁵,Wichitra Yiaoram⁶

Intila Sukpeam⁷, Thanapat Jongmeesuk

นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์¹⁻⁷

Bachelor of Public Administration Student, Buriram Rajabhat University¹⁻⁷

อาจารย์ ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตร มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์⁸

Assistant Professor of Public Administration Program Buriram Rajabhat University⁸

บทคัดย่อ

วิจัยเรื่องนี้เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว ชุมชนบ้านโคกเมือง ตำบลจรเข้มาก อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ 2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนประโคนเมือง ตำบลจรเข้มาก อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ใช้วิธีสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจงจำนวน 10 คน เก็บรวบรวมข้อมูลแบบสอบถามการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ผลการวิจัยพบว่า

ชุมชนบ้านโคกเมืองมีศักยภาพในการทำแหล่งท่องเที่ยว ชุมชนบ้านโคกเมืองมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่อยู่ใกล้เคียงบริเวณคือ ปราสาทเมืองต่ำ ปราสาทเขาพนมรุ้งและยังมีการเรียนรู้ในชุมชนอีกมากมายเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เข้ามาเยี่ยมชม และนอกจากนี้ยังมีโฮมสเตย์เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวมาพักผ่อน และมาเพื่อศึกษาวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้าน และพบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จก็คือประชาชนในชุมชนร่วมมือกันในการจัดทำแหล่งท่องเที่ยวขึ้นมาและยังได้รับโอกาสจากหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ความร่วมมือพัฒนาชุมชนไปพร้อมกับประชากรในชุมชนและประชากรในชุมชนก็ให้ความร่วมมือในการพัฒนาพื้นที่นอกจากนี้ยังได้สร้างเครือข่ายกับสถาบันการศึกษา เช่น มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ที่เข้ามาช่วยในการพัฒนาในด้านต่างๆ

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยว โดยชุมชนบ้านโคกเมือง อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ทำให้ได้เห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกเมืองให้ความร่วมมือกันในการจัดทำแหล่งท่องเที่ยวและได้รับโอกาสในการพัฒนาหลายๆ ด้านจากหลายๆ หน่วยงานที่เข้ามาช่วยในการพัฒนาชุมชน เช่น ด้านฐานการเรียนรู้ต่างในชุมชน อาทิ ฐานการเรียนรู้การทอเสื่อจากกก ฐานการเรียนรู้การทอผ้าไหม และการทำโฮมสเตย์ เป็นต้น ยังมีวิถีชีวิตการ

เป็นอยู่ของคนในชุมชนที่นักท่องเที่ยวสามารถเข้ามาศึกษาเรียนรู้วิถีชีวิตการเป็นอยู่ของคนในชุมชนได้และนอกจากนี้ยังมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมก็คือ ปราสาทหินเมืองต่ำ และปราสาทเขาพนมรุ้ง

คำสำคัญ. การจัดการ ความสำเร็จ แหล่งท่องเที่ยว

Abstract

This research is a qualitative study. Objectives 1) to study the potential of tourist attractions Ban Khok Mueang Community, Chorakhek Sub-district, Prakhon Chai District Buriram Province 2) To study the factors affecting the success of the Prakhok Muang community tourist attraction, Chorakherak sub-district, Prakhonchai District Buriram Province. A random sample of 10 participants was used. Structured interview questionnaires were collected. The results of the research revealed that Ban Khok Muang community has the potential to make a tourist attraction. Ban Khok Muang community has cultural attractions nearby. low castle Prasat Khao Phanom Rung and there are also many community learning bases for tourists to visit. And there are also homestays to accommodate tourists to relax. and came to study the way of life of the villagers And found that the factor that affects the success is that people in the community work together to create a tourist attraction.

Factors affecting the success of attraction management by Ban Khok Muang community Prakhon Chai District Buriram Province shows that Ban Khok Mueang community tourism sites cooperate in the community in creating tourist attractions and receive opportunities for development in many areas from many agencies that help in community development, such as the base aspect. different learning in the community, such as a learning base for weaving mats from reeds silk weaving learning base and making homestays, etc. There is also a way of life of the people in the community where tourists can come to study and learn the way of life of the people in the community, and there is also a cultural attraction. low stone castle and Prasat Khao Phanom Rung.

Keywords: management, success, attraction

บทนำ

รูปแบบการท่องเที่ยวในปัจจุบันมีหลายรูปแบบ มีหลายมิติต่างๆ การท่องเที่ยวถือเป็นแหล่งรายได้หลักที่สำคัญของประเทศไทย ทั้งนักท่องเที่ยวชาวไทยและชาวต่างชาติ หากพิจารณาจากสถิตินักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางมายังประเทศไทยเพิ่มมากขึ้นอย่างต่อเนื่อง ในภาพรวมของการท่องเที่ยว ภูมิภาคยุโรปยังคงเป็นภูมิภาคที่นักท่องเที่ยวให้ความสนใจมากที่สุดอยู่ แต่หากพิจารณาในช่วงหลายปีที่ผ่านมา จะเห็นได้ว่าภูมิภาคยุโรปได้รับความนิยมที่ลดน้อยลง ในขณะที่ภูมิภาคอื่นๆ โดยเฉพาะเอเชีย กลับได้รับความนิยมมากขึ้น โดยมีอัตราการเติบโตของจำนวนนักท่องเที่ยวในภูมิภาคเอเชียเพิ่มสูงมากขึ้นอย่างเห็นได้ชัด สาเหตุส่วนหนึ่งอาจเกิดมาจากปัจจัยในเรื่องของ เศรษฐกิจ ที่ทำให้นักท่องเที่ยวในภูมิภาคต่างๆ เริ่มมองหาสถานที่ที่มีความคุ้มค่าเพิ่มมากขึ้น ส่วนหนึ่งอาจ สะท้อนได้จากสัดส่วนของการเดินทางข้ามภูมิภาคที่เพิ่มสูงขึ้น สถิติการท่องเที่ยวในส่วนของจำนวนนักท่องเที่ยวต่างชาติ สะสมตั้งแต่ เดือนมกราคม - กุมภาพันธ์ 2565 มีจำนวน 286,857 คน ขยายตัวร้อยละ 2,035.15 เมื่อเปรียบเทียบกับช่วงเวลาเดียวกันของปีที่ผ่านมา(กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. 2565)

การท่องเที่ยวของจังหวัดบุรีรัมย์มีหลากหลายมิติอย่างเช่น แหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม แหล่งท่องเที่ยวเชิงธรรมชาติ แหล่งท่องเที่ยวเชิงกีฬา จากการศึกษาของนักโบราณคดีพบหลักฐานการอยู่อาศัยของมนุษย์มาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์สมัยทวารวดีและที่สำคัญที่สุดพบกระจายอยู่ทั่วไปในจังหวัดบุรีรัมย์มากคือ หลักฐานทางวัฒนธรรมของเขมรโบราณซึ่งมีทั้งปราสาทอิฐและปราสาทหินเป็นจำนวนมากกว่า 60 แห่ง รวมทั้งได้พบแหล่งโบราณคดีที่สำคัญคือเตาเผาภาชนะดินเผา และภาชนะดินเผาแบบที่เรียกว่าเครื่องถ้วยเขมรซึ่งกำหนดอายุได้ประมาณพุทธศตวรรษที่ 15 ถึง 18 อยู่ทั่วไป หลังจากสมัยของวัฒนธรรมขอมหรือเขมรโบราณแล้วหลักฐานทางประวัติศาสตร์ของจังหวัด(แผนส่งเสริมการท่องเที่ยวเทศบาลบุรีรัมย์. 2564)

บ้านโคกเมืองเป็นชุมชนเก่าแก่ที่ปรากฏร่องรอยอารยธรรมขอมอันรุ่งเรืองมาแต่อดีต โดยมีหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่สำคัญ คือ ปราสาทเมืองต่ำ ศาสนสถานศิลปะขอมแบบบาปวนที่มีอายุมากกว่า 1,400 ปี เป็นปราสาทหินอารยธรรมขอมที่มีขนาดใหญ่และมีความสมบูรณ์ที่สุดแห่งหนึ่งของภาคอีสานนอกจากนี้ที่บ้านโคกเมืองยังเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่สะท้อนเรื่องราววิถีชีวิตความเป็นอยู่แบบดั้งเดิมผ่านงานศิลปะหัตถกรรมและผลิตภัณฑ์ของชุมชน อาทิ ผ้าไหมทอลายผักกูด หัตถกรรมขันดีที่สืบทอดกันมาตั้งแต่โบราณและเป็นเอกลักษณ์ของบ้านโคกเมือง เนื่องจากเป็นลายผ้าทอที่นำมาจากศิลปะบนเสาขุมประติมากรรมของปราสาทเมืองต่ำเลื้อยกลายลาย เป็นอีกหนึ่งผลิตภัณฑ์ที่ขึ้นชื่อของที่นี่เพราะนอกจากจะมีลวดลายสวยงามไม่แพ้ใครแล้วยังเป็นผลิตภัณฑ์ชิ้นเยี่ยมจากฝีมือการทอของกลุ่มคนพิการนอกจากนี้ ยังมีอาหารพื้นบ้านให้ลิ้มลองอย่างจุใจ ทั้งกุ้งจ่อม แก้วบอง ข้าวจี และอีกหลากหลายเมนูอีสานรสแซ่บ รวมทั้งข้าวหอมมะลิภูเขาไฟ ข้าวอินทรีย์บ้านโคกเมืองที่ปลูกบนพื้นที่ที่เคยเป็นภูเขาไฟอุกคด้วยคุณค่าสารอาหาร ปราศจากสารเคมีเพราะปุ๋ยที่ใช้เป็นปุ๋ยอินทรีย์ที่ผลิตขึ้นเองในชุมชน (การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. 2565)

จากความสำคัญดังกล่าวคณะผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จต่อการจัดการต่อแหล่งท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกเมืองได้ศึกษาวิถีชีวิตแหล่งชุมชนที่สามารถสร้างรายได้ให้กับตัวเองและยังได้มีการหยิบจับวัฒนธรรมต่างๆ

ของชุมชนมาเป็นสินค้าและสร้างรายได้ให้กับคนในชุมชนเพิ่มมากขึ้น จึงทำให้คนในชุมชนเกิดแนวคิดในการเปิดหมู่บ้านเป็นแหล่งท่องเที่ยว เพื่อใช้เป็นแหล่งเรียนรู้และพัฒนาอาชีพให้แก่ประชาชนในชุมชนและผู้สนใจ โดยมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเข้ามาสนับสนุน คณะผู้วิจัยเห็นความจำเป็นและความสำคัญในการศึกษาข้อมูลข้อเท็จจริงนำไปสู่การสร้างชุมชนและแหล่งเรียนรู้

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว ชุมชนบ้านโคกเมือง ตำบลจรเข้มาก อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกเมือง ตำบลจรเข้มาก อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์

ขอบเขตงานวิจัย

1. ขอบเขตของเนื้อหา

การวิจัยนี้มุ่งศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการสำเร็จต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านโคกเมือง ตำบลจรเข้มาก อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ โดยบูรณาการจากทฤษฎี 5 P ของเอ็ดมันด์ เจอโรม แมคกรีซี (ถอดกลยุทธ์ 5P Marketing, 2021) ใน 5 ด้าน ได้แก่ 1) Product (ผลิตภัณฑ์ หรือ บริการ) 2) Price (ราคา) 3) Place (สถานที่) 4) Promotion (โปรโมชั่น) 5) People (ผู้คน)

2. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ผู้วิจัยได้กำหนดประชากรกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาได้แก่ คณะกรรมการชุมชนบ้านโคกเมือง และหน่วยงานของรัฐที่ปฏิบัติงานอยู่ในองค์การบริหารส่วนตำบลจรเข้มาก อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์

วิธีการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย

ประชากร ได้แก่ ประชากรในชุมชนบ้านโคกเมือง ตำบลจรเข้มาก อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ที่เลือกจำนวน 18 หมู่บ้าน 720 ครัวเรือน

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงวิถีชีวิตชุมชนบ้านโคกเมือง ตำบลจรเข้มาก อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจง จำนวน 10 คน ประกอบไปด้วย ผู้ใหญ่บ้าน 1 คน ประธานโฮมสเตย์ 1 คน ตัวแทนหน่วยงานของรัฐที่ปฏิบัติงานอยู่ในองค์การบริหารส่วนตำบลจรเข้มากและคณะกรรมการ 8 คน

2. เครื่องมือในการวิจัย

การสัมภาษณ์แบบมีจุดสนใจ (Focus Interview) เพื่อใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการมีส่วนของชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว เชิงวิถีชีวิตชุมชนบ้านโคกเมือง ตำบลจรเข้มาก อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งได้มีการสัมภาษณ์ในแต่ละครั้ง เป็นคำถามลักษณะแบบปลายเปิด (Open-ended Questions)

3.การเก็บรวบรวมข้อมูล

1. แหล่งทุติยภูมิได้แก่ ทำการศึกษาค้นคว้าเอกสาร ตำรา เช่นแนวคิดเกี่ยวกับการท่องเที่ยว

เชิงวิถีชีวิต เชิงวัฒนธรรม ,แนวคิดที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของชุมชน วิถีชีวิตแบบแผนแห่งการดำเนินชีวิต (ชุมพร ทริป, 2556)ความหมายของการบริหารจัดการการบริหารงานใด ๆ ผู้บริหาร จะต้องทำให้องค์การบรรลุเป้าหมาย เพื่อให้ตนอยู่รอดในองค์กร(กนกนท ทิพรส, 2543) และรายงานจากหน่วยงานราชการและฐานข้อมูลวิทยานิพนธ์ไทยลิส (Thailis) และบทความจากเว็บไซต์ นำเนื้อหาและประเด็นสำคัญ ด้านการท่องเที่ยว ด้านการบริหารจัดการทรัพยากรการท่องเที่ยวศึกษาที่รวบรวมมาวิเคราะห์กับข้อมูลที่รวบรวมจากแหล่งปฐมภูมิ เช่น การมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเชิงวิถีชีวิตและวัฒนธรรม

2.แหล่งปฐมภูมิ ดำเนินการ โดยผู้วิจัยลงพื้นที่เพื่อเก็บข้อมูลด้วยตนเอง โดยการสัมภาษณ์ผู้ที่มีส่วนที่เกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมของชุมชนในการจัดการท่องเที่ยวเชิงวิถีชีวิตชุมชนบ้านโลกเมือง ตำบลจรเข้มาก อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์

4.การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ทำโดยวิธีการดังนี้ 1) ข้อมูลจากแหล่งทุติยภูมิและปฐมภูมิ การจัดแยกข้อมูลเป็นหมวดหมู่และตามลำดับ 2) การตรวจสอบและตีความข้อมูล 3) ผลการวิเคราะห์ ตีความหมาย นำมาตรวจสอบอีกครั้งเพื่อให้ได้แนวทางการจัดการท่องเที่ยวร่วมกับชาวบ้านและตัวแทนจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ผลการวิจัย

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยว โดยชุมชนบ้านโลกเมือง อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ทำให้ได้เห็นว่าแหล่งท่องเที่ยวชุมชนบ้านโลกเมืองมีการร่วมมือกันในชุมชนในการจัดทำแหล่งท่องเที่ยวและได้รับโอกาสในการพัฒนาหลายๆ ด้านจากหลายๆ หน่วยงานที่เข้ามาช่วยในการพัฒนา เช่น ด้านฐานการเรียนรู้ต่างในชุมชน อาทิ ฐานการเรียนรู้การทอเสื่อจากกก ฐานการเรียนรู้การทอผ้าไหม และการทำโฮมสเตย์ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมก็คือ ปราสาทหินเมืองต่ำ และปราสาทเขาพนมรุ้ง ซึ่งมีผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่1 เพื่อศึกษาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว ชุมชนบ้านโลกเมือง ตำบลจรเข้มาก อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่าชุมชนบ้านโลกเมืองมีศักยภาพในการทำแหล่งท่องเที่ยวมากเพราะบ้านโลกเมืองได้รับการสนับสนุนจากองค์กรภาครัฐและภาคเอกชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน อีกทั้งชุมชนบ้านโลกเมืองยังมีแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมที่อยู่ใกล้เคียงบริเวณคือ ปราสาทเมืองต่ำ ปราสาทเขาพนมรุ้งและยังมีการเรียนรู้ในชุมชนอีกมากมายเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้เข้ามาเยี่ยมชม และนอกจากนี้ยังมีโฮมสเตย์เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวมาพักผ่อน และมาเพื่อศึกษาวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้าน ยังมีหน่วยงานขององค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน (องค์การมหาชน) หรือ (อพท.)ที่มีหน้าที่บริหารและพัฒนาพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวในเชิงบูรณาการ เป็นองค์กรกลางทำหน้าที่กำหนดนโยบายและแผนยุทธศาสตร์ และประสานงานกับท้องถิ่นหรือพื้นที่ที่เป็นแหล่งท่องเที่ยว เพื่อส่งเสริมและพัฒนาพื้นที่ให้มีศักยภาพในการท่องเที่ยวให้มีการบริหารจัดการพื้นที่เพื่อการท่องเที่ยวในเชิงคุณภาพ

นอกจากนี้ยังมีจุดแข็งที่สำคัญ คือ มีสถานที่ท่องเที่ยวที่สวยงามและเป็นเอกลักษณ์ เช่น บ้านโฮมสเตย์ ปราสาทเมืองต่ำ เขาพนมรุ้ง เขาปลายบัด และบุคลากรที่มีความรู้ ความสามารถมีความเป็นผู้นำมีชุมชนที่เข้มแข็งมีศูนย์เรียนรู้ที่เป็นภูมิปัญญาของหมู่บ้านที่สืบทอดกันมาจากรุ่นสู่รุ่น

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนประเภทเมือง ตำบลจระเข้มาก อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จก็คือประชาชนในชุมชนร่วมมือกันในการจัดทำแหล่งท่องเที่ยวขึ้นมา และยังได้รับโอกาสจากหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ความร่วมมือพัฒนาชุมชนไปพร้อมกับประชากรในชุมชนและประชากรในชุมชนก็ให้ความร่วมมือในการพัฒนาพื้นที่นอกจากนี้ยังได้สร้างเครือข่ายกับสถาบันการศึกษา เช่น มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ที่เข้ามาช่วยในการพัฒนาในด้านต่างๆ เช่นการพัฒนาผลิตภัณฑ์ของชุมชน การวางแผนด้านการตลาด ซึ่งชุมชนยังขาดประสบการณ์และทำให้ชุมชนมีศักยภาพมากขึ้นกว่าเดิม

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยวประกอบด้วย

1. ปัจจัยด้านที่พัก

มีที่พักเหมาะสมเพียงพอสำหรับนักท่องเที่ยว ที่พักโฮมสเตย์ได้รับมาตรฐานโฮมสเตย์ไทย ห้องพักรับรองสะอาด และเน้นอาหารพื้นบ้าน เน้นการเรียนรู้วิถีชีวิตของคนในชุมชน ทุกคนสามารถเข้าถึงราคาที่เหมาะสมได้ และยังได้เข้าถึงวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชนบ้านโลกเมือง เช่น การดักบาตรตอนเช้า การกินอาหารพื้นบ้าน เป็นต้น

2. ปัจจัยด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

ชุมชนบ้านโลกเมืองมีความเหมาะสม บริบทน่าอยู่ สามารถรับนักท่องเที่ยวได้เพียงพอ ได้มีกฎอยู่ไม่ว่าจะเป็นห้องพัก เครื่องสารานุกรมโลก เราจะกำหนดไว้ว่าบ้าน 1 หลังสามารถเข้าได้กี่คนเพื่อที่จะดูแลได้อย่างทั่วถึง ได้มีการจัดสิ่งอำนวยความสะดวกไว้เพื่อรองรับนักท่องเที่ยว

3. ปัจจัยด้านการจัดกิจกรรม

ชุมชนบ้านโลกเมืองมีสถานที่ท่องเที่ยวและมีฐานการเรียนรู้ต่างๆที่น่าสนใจ 10 ฐาน และมีการทัวร์โลกเมืองด้วยพาหนะประจำชุมชน รถอีแต๋น การท่องเที่ยวสถานที่ใกล้เคียง เช่น ปราสาทเมืองต่ำ สัมผัสบรรยากาศอากาศวังไกลใหญ่โต โอฬารของอ่างเก็บน้ำทรงสี่เหลี่ยมสร้างขึ้นตามคติขอมโบราณบาราย และภูมิปัญญาบ้านโลกเมืองสร้างขึ้นเพื่อใช้เป็นโอโรคยา ศาล แหล่งรักษาโรคของเหล่านักแสงบุญ ชมผ้าไหมมัดหมี่ทอมือลายผักกูด เรียนรู้ขั้นตอนการแปรรูปดินกกุส กระบวนการทอ เสื้อกขกลายปราสาทหินเมืองต่ำ กระเป๋าลือจากเปลือก ออกแบบผ้าหมักโคลนบารายพันปี

4. ปัจจัยด้านการให้บริการแหล่งท่องเที่ยว

ชุมชนของได้มีการร่วมมือกับกระทรวงวัฒนธรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พัฒนาชุมชนทุกกระทรวง ที่เข้ามาให้ความร่วมมือหมด อย่างเช่น เรื่องวัฒนธรรมถ้าขอความร่วมมือมาชุมชนจะส่งนักแสดงไปให้หรือทำบายศรีสู่ขวัญ และที่โดดเด่นคือได้ความร่วมมือในการจัดกิจกรรมด้านประเพณี และมีองค์การบริหารการพัฒนาพื้นที่พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา

การอภิปรายผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านโคกเมือง อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ซึ่งสามารถอภิปรายผลดังนี้

1. เพื่อศึกษาศักยภาพแหล่งท่องเที่ยว ชุมชนบ้านโคกเมือง ตำบลระแงง อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่าชุมชนบ้านโคกเมืองมีศักยภาพในการทำแหล่งท่องเที่ยวมากเพราะบ้านโคกเมืองได้รับการสนับสนุนจากองค์กรภาครัฐและภาคเอกชนที่เข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวของชุมชน ทั้งนี้เพราะชุมชนบ้านโคกเมืองได้เอาแนวคิดทฤษฎีของ เอ็ดมันด์ เจอโรม แมกรีซี เป็นแนวคิดทฤษฎี 5P Marketing มาช่วยในการพัฒนาชุมชนให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดทำแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชน และยังสามารถเอาแนวคิดนี้มาช่วยในการจัดการที่พักโฮมสเตย์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จิราณัฐ โสภะ(2554) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ศักยภาพการจัดการแหล่งท่องเที่ยวมรดกโลกของประเทศไทยกรณีศึกษา :อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัย-ศรีสัชนาลัย-กำแพงเพชรและอุทยานประวัติศาสตร์พระนครศรีอยุธยาเพื่อการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน ทั้ง5ด้านประกอบไปด้วย ด้านการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ด้านการเข้าถึง ด้านการจัดกิจกรรมของแหล่งท่องเที่ยว ด้านการบริการที่พัก ด้านการบริการสิ่งอำนวยความสะดวก

2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของแหล่งท่องเที่ยวชุมชนบ้านโคกเมือง ตำบลระแงง อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ พบว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จก็คือประชาชนในชุมชนร่วมมือกันในการจัดทำแหล่งท่องเที่ยวขึ้นมา และยังได้รับโอกาสจากหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ความร่วมมือพัฒนาชุมชนไปพร้อมกับประชากรในชุมชนได้เอาแนวคิดทฤษฎีของ บุญเลิศ จิตตั้งวัฒนา เป็นแนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับการแนวความคิดการมีส่วนร่วมทางการท่องเที่ยวแบบยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ มาลินีย์ วินเซนต์ (2553) ที่ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวภูเก๊ต: กรณีศึกษาดำบลหนองไฮ อำเภอเสนางคณิกม จังหวัดอำนาจเจริญ ทั้ง 2 ด้านประกอบด้วย ด้านการร่วมมือของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยว ด้านการเข้ามามีส่วนร่วมจากหน่วยงานภาครัฐและเอกชนเพื่อสนับสนุนการจัดการแหล่งท่องเที่ยว

องค์ความรู้ที่ได้รับจากงานวิจัย

การศึกษางานวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านโคกเมือง อำเภอประโคนชัย จังหวัดบุรีรัมย์ ผู้วิจัยได้รับองค์ความรู้จากงานวิจัย ดังนี้

1. การศึกษาวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชุมชน เรียนรู้วัฒนธรรมของคนในชุมชน และนอกจากนี้ยังได้เรียนรู้เกี่ยวกับการทำผลิตภัณฑ์ที่เป็นรายได้เสริมของคนในชุมชน เช่น การทอผ้าไหม การทอเสื่อกก และผลิตภัณฑ์อาหารแปรรูป
2. การศึกษาด้านการจัดการรายได้ของชุมชนในการจัดทำโฮมสเตย์ เรียนรู้วิธีการกำหนดรายได้ในการจัดทำโฮมสเตย์ให้เป็นมาตรฐานตามคุณภาพของโฮมสเตย์

ข้อเสนอแนะเพื่อนำไปใช้

-การเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์โดยใช้การพัฒนาแบบบูรณาการทั้งการสำรวจความต้องการของกลุ่มลูกค้าก่อน เพื่อให้การพัฒนาบรรจุภัณฑ์มีรูปแบบตรงกับความต้องการของกลุ่มลูกค้า

-เมื่อมีการเพิ่มมูลค่าผลิตภัณฑ์ควรมีการคำนวณต้นทุนสินค้าและกำหนดราคาขายให้มีความเหมาะสมต่อความสามารถในการซื้อของกลุ่มลูกค้า

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการวิจัยการเปรียบเทียบการจัดการแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนระหว่างชุมชนบ้านโคกเมืองและแหล่งท่องเที่ยวชุมชนใกล้เคียง เพื่อกำหนดกลยุทธ์ในการจัดการแหล่งท่องเที่ยว ในรูปแบบเครือข่าย

เอกสารอ้างอิง

- กรรณก ทิพรส. (2543). องค์การและการจัดการ. มหาสารคาม: คณะการบัญชีและการจัดการ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2565). สถิตินักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางมายังประเทศไทย. ค้นเมื่อ 26 กรกฎาคม 2565, จาก <https://www.mots.go.th/news/category/655>.
- เที่ยวอีสาน.com. (2565). การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. ค้นเมื่อ 5 สิงหาคม 2565, จาก <http://i-san.tourismthailand.org/5390/>.
- จิราณัฐ โสภกา. (2554). ศักยภาพการจัดการแหล่งท่องเที่ยวเมืองมรดกโลกของประเทศไทย. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- ชุมพร ทริป. (2556). ความหมายของวิถีชีวิต. ค้นเมื่อ 5 สิงหาคม 2565, จาก www.chuphontrip.com
- งานส่งเสริมการท่องเที่ยว. (2564). แผนส่งเสริมการท่องเที่ยวเทศบาลบุรีรัมย์. ค้นเมื่อ 8 สิงหาคม 2565, จาก <https://www.buriramcity.go.th/images/datacontent/kong/clerk/2561/plantravel2561.pdf>
- มาลินี วัณแซนค์. (2553). การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวภูเขษตร: กรณีการศึกษา ตำบลหนองไฮ อำเภอเสนาณรงค์ จังหวัดอำนาจเจริญ. วิทยานิพนธ์ ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต (สังคมศาสตร์เพื่อการพัฒนา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ThaiBulksms. (2021). ถอดกลยุทธ์ 5P Marketing. ค้นเมื่อ 29 กรกฎาคม 2565, จาก <https://www.thaibulksms.com>

ส่วนประเภทของบทความที่ลงตีพิมพ์ในวารสาร

วารสารนวัตกรรมการบริหารรัฐกิจและท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ตีพิมพ์บทความประเภทต่าง ๆ ดังนี้

1. บทความวิจัย

รายงานผลการวิจัยใหม่ ที่มีองค์ความรู้ใหม่อันเป็นประโยชน์ เป็นเรื่องที่อยู่ในความสนใจทันต่อเหตุการณ์และยุคสมัย ซึ่งไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารใด ๆ มาก่อน ควรมีองค์ประกอบดังนี้

1.1 ชื่อเรื่อง (Title) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยพิมพ์ชื่อเรื่องเป็นภาษาไทยและตามด้วยภาษาอังกฤษ

1.2 ผู้นิพนธ์ (Author) ชื่อและนามสกุลทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

1.3 บทคัดย่อ (Abstract) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

1.4 คำสำคัญ (Keywords) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ระบุคำเป็นคำสำคัญของเนื้อหาครอบคลุมชื่อเรื่องที่ศึกษา เหมาะสำหรับนำไปใช้เป็นคำค้นหาข้อมูล

1.5 บทนำ (Introduction) เป็นส่วนของเนื้อหาที่อธิบายถึงความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา และเหตุผลนำไปสู่การศึกษาวิจัย ทั้งนี้ ควรอ้างอิงเอกสารและงานวิจัยที่มีความทันสมัยและความถูกต้องที่เกี่ยวข้องด้วยเพื่อให้มีน้ำหนักและเกิดความน่าเชื่อถือ

1.6 วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives) ระบุวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการวิจัย

1.7 วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods) อธิบายถึงกระบวนการดำเนินการวิจัยอย่างละเอียดและชัดเจน กล่าวถึงรายละเอียดของวิธีการศึกษา เช่น ขั้นตอนในการทำวิจัย ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา ขอบเขตการศึกษา วิธีการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยและวิธีการเก็บข้อมูลในการวิจัยมีความเหมาะสมและคุณภาพ การวิเคราะห์ข้อมูล รวมทั้งสถิติที่นำมาใช้วิเคราะห์ข้อมูล

1.8 ผลการวิจัย (Research Results) เสนอผลการวิจัยที่ตรงประเด็นตามลำดับขั้นตอนของการวิจัย ควรจำแนกผลออกเป็นหมวดหมู่และสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยการบรรยายในเนื้อเรื่อง หรือแสดงรายละเอียดเพิ่มเติมด้วยภาพประกอบ ตาราง กราฟ หรือแผนภูมิ ตามความเหมาะสม

1.9 อภิปรายผล (Research Discussion) อภิปรายผลโดยวิเคราะห์เปรียบเทียบผลการวิจัยให้เข้ากับหลักทฤษฎี แนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งนำข้อค้นพบของงานวิจัยมาอภิปรายเพื่อเชื่อมโยงผลการวิจัยให้สอดคล้องกับประเด็นปัญหาการวิจัย เพื่อให้มีความเข้าใจหรือเกิดความรู้ใหม่ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนั้น รวมทั้งข้อดี ข้อเสียของวิธีการศึกษา เสนอแนะความคิดเห็นใหม่ ๆ ปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ที่ได้จากการศึกษาค้นคว้า เพื่อเป็นแนวทางที่จะนำไปประยุกต์ให้เกิดประโยชน์

1.10 ข้อเสนอแนะ (Research Suggestions) ระบุข้อเสนอแนะการนำผลการวิจัยไปใช้ และข้อเสนอแนะการวิจัยครั้งต่อไป

1.11 เอกสารอ้างอิง (References) เป็นการอ้างอิงเอกสารในเนื้อหาให้ใช้ระบบ APA (American Psychological Association citation style) ทั้งนี้ การอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศที่ไม่ใช่ภาษาอังกฤษ ผู้นิพนธ์ต้องแปลเป็นภาษาอังกฤษด้วย

2. บทความวิชาการ

หัวข้อและเนื้อหาควรชี้ประเด็นที่ต้องการนำเสนอให้ชัดเจนและมีลำดับเนื้อหาที่เหมาะสม เพื่อให้ผู้อ่านสามารถเข้าใจได้ชัดเจน รวมถึงใช้ทฤษฎีวิเคราะห์และเสนอแนะประเด็นอย่างสมบูรณ์ ควรมีองค์ประกอบดังนี้

2.1 ชื่อเรื่อง (Title) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยพิมพ์ชื่อเรื่องเป็นภาษาไทยและตามด้วยภาษาอังกฤษบรรทัดถัดมา

2.2 ผู้นิพนธ์ (Author) ชื่อและนามสกุลทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2.3 บทคัดย่อ (Abstract) ให้มีภาษาไทยและภาษาอังกฤษ

2.4 คำสำคัญ (Keywords) ให้มีทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ระบุคำเป็นคำสำคัญของเนื้อหาครอบคลุมชื่อเรื่องที่ศึกษา เหมาะสำหรับนำไปใช้เป็นคำค้นหาข้อมูล

2.5 บทนำ (Introduction) เป็นส่วนแนะนำและปูพื้นเรื่อง เพื่อให้ผู้อ่านทราบข้อมูลเบื้องต้นของเนื้อหา

2.6 เนื้อหา (Content) เนื้อหาบทความ มีการแบ่งประเด็นเรื่องย่อย ๆ และการจัดเรียงลำดับเป็นไปตามรายละเอียดของเนื้อหา

2.7 บทสรุป (Conclusion) การสรุปเนื้อหาในบทความทั้งหมดออกมาอย่างชัดเจน กระชับ โดยมีการสรุปปิดท้ายเนื้อหาที่น่าสนใจ

2.8 เอกสารอ้างอิง (References) เป็นการอ้างอิงเอกสารในเนื้อหาให้ใช้ระบบ APA (American Psychological Association citation style) ทั้งนี้ การอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศที่ไม่ใช่ภาษาอังกฤษ ผู้นิพนธ์ต้องแปลเป็นภาษาอังกฤษด้วย

3. บทความปริทัศน์ และบทวิจารณ์หนังสือ

บทความที่ทบทวนและรวบรวมความรู้จากตำรา หนังสือใหม่ วารสารใหม่ และการแนะนำเครื่องมือใหม่ที่น่าสนใจหรือจากผลงานประสบการณ์ของผู้นิพนธ์มาเรียบเรียงขึ้น โดยมีการวิเคราะห์ สังเคราะห์ วิจัยเปรียบเทียบในบทความ ควรมีองค์ประกอบดังนี้

3.1 บทนำ (Introduction) เป็นการกล่าวถึงความเป็นมาที่จะนำไปสู่การนำเสนอเนื้อหาสาระของบทความ

3.2 เนื้อหา (Content) แยกตามประเด็นที่ต้องการนำเสนอให้ครอบคลุม พร้อมการอ้างอิงเอกสารที่เกี่ยวข้อง

3.3 บทสรุป (Conclusion) เป็นการสรุปเนื้อหาในบทความทั้งหมดอย่างชัดเจนและกระชับ

3.4 เอกสารอ้างอิง (References) เป็นการอ้างอิงเอกสารในเนื้อหาให้ใช้ระบบ APA (American Psychological Association citation style) ทั้งนี้ การอ้างอิงเอกสารที่เป็นภาษาไทยหรือภาษาต่างประเทศที่ไม่ใช่ภาษาอังกฤษ ผู้นิพนธ์ต้องแปลเป็นภาษาอังกฤษด้วย

บทบรรณาธิการ

วารสารวิชาการ “วารสารนวัตกรรมการบริหารรัฐกิจและท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์” ของสาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ฉบับนี้เป็นฉบับปฐมฤกษ์ (มกราคม-มิถุนายน) จัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ แนวคิด ผลงานวิชาการและผลงานวิจัยด้านการบริหาร การจัดการ การบริหารท้องถิ่น และสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ รวมทั้งเป็นสื่อกลางในการแลกเปลี่ยนความรู้ ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการบริหาร การจัดการ การบริหารท้องถิ่น และสหวิทยาการด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ ระหว่างนักวิชาการ นักวิจัย ตลอดจนผู้ที่สนใจทั่วไป โดยมีระยะเวลาการตีพิมพ์เผยแพร่ปีละ 2 ฉบับ และวารสารนี้มีเป้าหมายที่พัฒนาเข้าสู่มาตรฐานของคุณภาพผลงานวิชาการ ทั้งนี้เพื่อเข้าสู่ฐานข้อมูลของศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (Thai-Journal Citation Index Centre : TCI) ต่อไป

บทความในฉบับนี้ประกอบด้วย บทความวิชาการ 2 เรื่อง ได้แก่ เรื่องแรก แนวคิด ทฤษฎีและวิธีการศึกษาที่ใช้สำหรับการศึกษากิจการบ้านการเมืองเปรียบเทียบ เขียนโดย ผศ.ดร.บุญมี โททำ และเรื่องที่สอง การพัฒนาศักยภาพบุคลากรด้านการบริหารองค์การปกครองส่วนท้องถิ่นร่วมสมัย เขียนโดย ธนพัฒน์ จงมีสุข และคณะ เขียนโดย บทความวิจัย 3 เรื่อง ได้แก่ เรื่องแรก พฤติกรรมการใช้สมาร์ตโฟน การเสพติดสมาร์ตโฟนและปัญหาด้านสุขภาพจากการใช้สมาร์ตโฟนของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ เขียนโดย สุมิตตรา โพธิ์ทา เรื่องที่สอง รูปแบบการจัดการขยะโดยชุมชน ศึกษากรณีชุมชนบุลำควนใต้ ตำบลในเมือง อำเภอเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ เขียนโดย ธรานนท์ ทองนาม และคณะ และเรื่องที่สาม ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จต่อการจัดการแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านโคกเมือง เขียนโดย บุรินดา อ่อนกลวย ได้คัดเลือกบทความที่ผ่านการพิจารณาตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาต่าง ๆ พร้อมทั้งพิจารณาคุณค่าของทางวิชาการเพื่อเป็นไปตามมาตรฐานของวารสารวิชาการ

กองบรรณาธิการขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิที่ให้ความอนุเคราะห์ในการอ่าน ให้คำแนะนำต่อบทความแต่ละฉบับ ขอขอบคุณผู้เขียนบทความทุกท่านที่ตีพิมพ์ในวารสารฉบับนี้ เพื่อร่วมมือกันรังสรรค์วารสารเป็นอย่างดียิ่งขอเชิญชวนนักศึกษา นักวิชาการ นักวิจัย ตลอดจนผู้ที่สนใจทั่วไปส่งบทความเพื่อตีพิมพ์ในฉบับต่อไป โดยสามารถเตรียมต้นฉบับตามรูปแบบการตีพิมพ์ของวารสารนวัตกรรมการบริหารรัฐกิจและท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์และหวังเป็นอย่างยิ่งว่าวารสารฉบับนี้จะเป็นแหล่งทางวิชาการที่จะกระตุ้นแนวคิดและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกัน วารสารยินดีรับข้อเสนอแนะและคำติชมเพื่อปรับปรุงวารสารให้มีคุณภาพยิ่งขึ้นต่อไป

บรรณาธิการ